

Popiežius

Benediktas XVI	
DIEVO ĮSTATYMAS – DOVANA, O NE SAVOJO GENIALUMO VAISIUS	2
ŠV. ALFONSAS MARIJA LIGUORIS IR MALDA	4
ŠV. DOMINYKAS IR MALDA	5
APIE ŠVČ. MERGELĘ MARIJĄ KARALIENĘ	6
ŠV. JONO KRIKŠTYTOJO KANKINYSTĖ	7

Homilijos

SANTUOKOS PAGRINDAS / 27 eilinis sekmadienis (B)	8
ATSILIEPTI Į DIEVIŠKĄJĄ MEILĘ / 28 eilinis sekmadienis (B)	9
ZEBEDIEJAUS SŪNŲ PRAŠYMAS / 29 eilinis sekmadienis (B)	10
BARTIMIEJAUS PRAREGĖJIMAS / 30 eilinis sekmadienis (B)	11
DIEVO ATSPINDŽIAI PASAULYJE / Visi Šventieji	12

Bažnyčios dokumentai

Tarptautinė teologijos komisija	
DĖL KAI KURIŲ AKTUALIŲ ESCHATOLOGIJOS PROBLEMŲ	13

Bažnyčia Lietuvoje

Didieji Švč. Mergelės Marijos Gimimo atlidai	31
Paminėtos arkiv. T. Matulionio mirties 50-osios metinės	34
Švenčiausiosios Mergelės Marijos Ėmimo į dangų atlidai	38
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	40
Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas	41

Bažnyčia pasaulyje

Benediktas XVI Libane	43
-----------------------	----

Benediktas XVI

Dievo įstatymas – dovana, o ne savojo genialumo vaisius

Pamokslas per šv. Mišias užbaigiant Ratzinger Schülerkreis renginį 2012 m. rugsėjo 2 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Vis dar girdžiu aidą žodžių, kuriais šį Evangelijos skaitinį prieš trejus metus aiškino kardinolas Schönbornas: slėpiningas vidaus ir išorės, to, kas žmogų daro nešvarų, kas jį suteršia, ir to, kas švaru, santykis. Todėl šiandien nenorėčiau komentuoti šios Evangelijos ištraukos arba tai padaryti tik probėgšmais, bet pageidaučiau tarti kelis žodžius apie kitus du skaitinius (*Įst 4, 1–2. 6–8; Jok 1, 17–18. 21–22. 27*).

Pakartoto Įstatymo knygoje regime „džiaugimasi Įstatymu“: Įstatymas laikomas ne pančiais, suvaržančiais laisvę, bet džiugia dovana. Kai kitos tautos pažvelgs į tą didelę tautą, – sakoma skaitinyje, sako Mozė, – jos sakys: kokia išmintinga tauta! Jos stebėsis šios tautos išmintimi, įstatymo teisingumu ir juos palaikančio bei atsiliepančio, kai jo šaukiamasi, Dievo artumu. Izraelis nuolankiai džiaugiasi, kad yra apdovanotas Dievo. Tai visiškai kas kita, nei triumfalizmas, didžiavimasis tuo, kas yra savų pastangų vaisius: Izraelis nesididžiuoja savo teise, kaip, pavyzdžiui, savąja teise galėjo didžiuotis Roma, laikydama tai dovana žmonijai, kaip galbūt „Napoleono kodeksu“ didžiuojasi Prancūzija, o Prūsija – *Preussisches Landrecht* – teisės darbais, kuriuos pripažįstame. Bet Izraelis žino: šitos teisės jis nesusikūrė pats, ji nėra jo genialumo vaisius, tai dovana. Kas yra teisė, jam parodė Dievas. Dievas dovanojo jam išmintį. Įstatymas yra išmintis. Išmintis yra žmogaus menas teisingai gyventi ir teisingai numirti, o teisingai gyventi ir mirti galima tik tada, kai tiesa yra gauta ir kai ji rodo mums kelią. Tik tada galima būti dėkingam už tai, ko nesusigalvojai pats, bet gavai kaip dovana, išmintingai gyventi ir teisingu būdu būti žmogumi.

Evangelija, tiesa, mums rodo, kad iškyla ir pavojus, – tas pat tiesiai pasakoma mūsų šiandienio skaitinio iš Pakartoto Įstatymo knygos pradžioje: „Nieko nepridėkite ir nieko neatimkite.“ Ji mus moko, kad ilgainiui Dievo dovana aplimpa žmogiškieji pritaikymai, darbai, papročiai. Jų gausėjant, Dievo dovanotos išminties savastis uždengiama, ir tada įsakymai arba iš tikrųjų virsta pančiais, kuriuos reikia nusimesti, arba veda prie išpuikimo – mes tai išradome!

Bet ženkime žingsnį mūsų link, Bažnyčios link. Remiantis mūsų tikėjimu, Bažnyčia yra visuotiniu tapęs Izraelis, kuriame per Viešpatį visi tampa Abraomo vaikais, visuotiniu tapęs Izraelis, kuriame išlieka esminė Įstatymo, nuo kurio nuvalytos laiko ir tautos atsitiktinybės, šerdis. Ši širdis yra tiesiog pats Kristus, Dievo mums ir mūsų Jam bei kitiems meilė. Jis yra gyvoji Tora, Dievo dovana mums, su kuria dabar gauname visą Dievo išmintį. Vienydami su Kristumi, eidami ir gyvendami kartu su juo, patys mokomės būti žmonėmis teisingu būdu, gauname išminties, kuri yra tiesa, žinome, kaip gyventi ir mirti, nes jis pats yra gyvenimas ir tiesa.

Tada Bažnyčiai, kaip ir Izraeliui, pridera būti kupinai dėkingumo ir džiaugsmo. „Kokia kita tauta turi taip arti savęs Dievą? Kokia kita tauta gavo šią dovana?“ To patys nesusikūrėme, tai dovana. Džiaugtis ir būti dėkingiems už tai, kad galime Jį pažinti, kad gavome teisingo gyvenimo išmintį, – štai kuo turi išsiskirti krikščionys. Ir iš tiesų ankstyvojoje krikščionijoje tai jausta: kad esi išlaisvintas iš vaikščiojimo ir grabaliojimo tamsoje, iš nežinojimo, kas esi, kam esi, kaip eiti į priekį. Kad esi išlaisvintas, esi šviesoje, tiesos pilnatvėje, – štai kokia buvo pagrindinė pajauta. Dėkingumas, spinduliavęs į aplinką ir vienijęs žmones Jėzaus Kristaus Bažnyčioje.

Tačiau ir Bažnyčia neišvengia to paties reiškinių: prideda žmogiškieji priedai, vedantys prie išpuikimo, vadinamojo triumfalizmo, kuris, užuot aukštines Dievą, aukština save, arba virstantys pančiais, kuriuos reikia sutraukti, nusimesti ir sutrypti. Ką turėtume daryti? Ką pasakyti? Manau, kad dabartiniu metu Bažnyčioje regime vien tai, ką pasidarėme patys, ir todėl nebejauciame tikėjimo džiaugsmo. Kai nebetikime ir nedrįstame ištarti: jis mums parodė, kas yra tiesa; parodė, kas yra žmogus, dovanojo mums teisingo gyvenimo tiesą. Rūpinamės aukštinti save ir bijome būti susaistyti taisyklių, trukdančių laisvai ir naujai gyventi.

Šiandien, pavyzdžiui, Jokūbo laiške skaitome: „Jis pagimdė mus tiesos žodžiu.“ Kas iš mūsų šiandien drįsta džiaugtis dovanota tiesa? Iškart klausiamo: kaip galima turėti tiesą? Tai – nepakanta! Tiesos ir nepakantos idėja mūsų dienomis kone visiškai susilydžiusios, todėl nebedrįstame tiesa tikėti, apie ją kalbėti. Ji atrodo toli arba kažkas, ko geriau neminėti. Priklašama: „Nė vienas žmogus negali turėti tiesos“ – teisingai: niekas negali turėti tiesos, tiesa mus turi ir yra gyva! Esame ne jos šeimininkai, bet jos pagauti. Tiktai leisdami būti jos vedami ir judinami, pasiliekame joje; tiktai tada, kai su ja ir joje esame tiesos keliauninkai, ji yra mumyse ir mums. Manau, reikia iš naujo išmokti tokio tiesos neturėjimo. Kaip nė vienas žmogus negali sakyti: „Turiu vaikus“ – jie yra ne nuosavybė, bet dovana ir kaip dovana patikėti mums

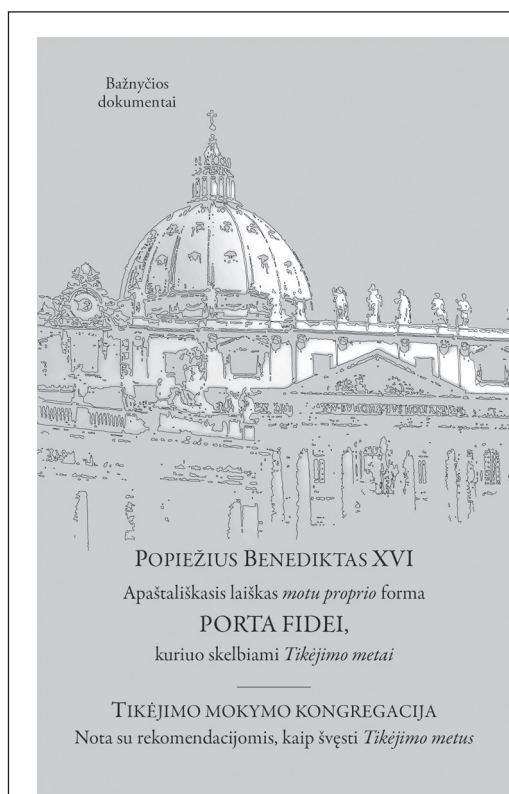
Dievo, – lygiai taip negalime sakyti: „Turiu tiesą.“ Bet tiesa pas mus atėjo ir mums siūlosi. Turime išmokti leisti, kad ji mus judintų ir vestų. Tada ji vėl sušvis – kai mus pačius ves ir persmelks.

Brangūs bičiuliai, prašykime Viešpaties, kad mums tai būtų dovanota. Šv. Jokūbas laiške šiandien sako: „Būkite žodžio vykdytojai, o ne vien klausytojai.“ Tai įspėjimas neintelektualizuoti tikėjimo ir teologijos. Skaitydamas šiais laikais tiek daug protingų dalykų baiminuosi, kad tai tampa intelekto žaidimu, kai vienas kitam „perduodame kamuolius“, kai visa tėra intelektualus pasaulis, nepersmelkiantis ir neugdantis mūsų gyvenimo ir todėl nenuvedantis į tiesą. Manau, kad būtent mums, teologams, aktualiausi šie šventojo Jokūbo žodžiai: ne tik klausytis, neapsiriboti intelektu – būti vykdytojais, leisti būti ugdomiems, veda miems tiesos! Prašykime Viešpaties, kad tiesa mus užvaldytų ir per mus stiprėtų pasaulyje.

Žodžius iš Pakartoto Įstatymo knygos: „Kokia kita didelė tauta turi taip arti savęs esantį dievą, kaip yra Viešpats, mūsų Dievas, kada tik mes jo šaukiame?“ Bažnyčia padarė Valandų liturgijos ašimi *Corpus Domini* dieną, taip suteikdama jiems naują aiškinimą. Kur yra kita tokia tauta, kuriai jos dievas būtų taip arti, kaip mums mūsų Dievas? Eucharistijoje jis tapo visiška tikrove. Žinoma, yra ne tik išorinis aspektas: kas nors gali stovėti greta ta-

bernakulio ir būti toli nuo gyvojo Dievo. Svarbus vidinis artumas! Dievas mums toks artimas, kad pats tapo žmogumi – tai mus vis iš naujo turi sukrėsti ir nustebinti! Jis taip arti, kad yra vienas iš mūsų. Jis iš vidaus pažįsta žmogaus būtį, paragavo jos savo džiaugsmiais ir kančiomis. Kaip žmogus jis man artimas, taip arti, kad galiu pašaukti, jis mane girdi, ir aš žinau, jog girdi ir išklauso, net jei galbūt ne taip, kaip įsivaizduoju.

Iš naujo prisipildykime to džiaugsmo: kur yra tauta, kurios dievas būtų taip arti jos, kaip mums arti yra mūsų širdis? Taip arti, kad yra vienas iš mūsų, palyti mane iš vidaus, maža to, per šventąją Eucharistiją įžengia į mane. Tiesiog pribloškianti mintis. Šventasis Bonaventūra, sukrėstas to vyksmo, vienoje iš savo Komunijos maldų pavartojo formuluotę, kuri kone gąsdina: „Mano Viešpatie, kaip tau galėjo šauti į galvą įžengti į purviną mano kūno išvietę?“ Taip, jis įžengia į mūsų varganumą, daro tai sąmoningai ir tam, kad mus persmelktų, nuskaistintų ir atnaujintų, kad per mus, mumyse tiesa būtų pasaulyje ir taptų išganymu. Prašykime, kad Viešpats atleistų mums už mūsų abejingumą, varganumą, galvojančią tik apie save, ir už mūsų savanaudiškumą, kuris ieško ne tiesos, bet laikosi tik savo įpročių ir sudaro įspūdį, jog krikščionybė tėra įpročių sistema. Prašykime, kad jis galingai įžengtų į mūsų sielas, kad būtų mumyse ir per mus – ir taip vėl mus apimtų džiaugsmas: Dievas yra, jis mane myli ir yra mūsų išganymas! Amen.

Popiežius Benediktas XVI. Apaštališkasis laiškas *motu proprio* forma PORTA FIDEI, kuriuo skelbiami *Tikėjimo metai*. Tikėjimo mokymo kongregacija. Nota su rekomendacijomis, kaip švęsti *Tikėjimo metus*. – Kaunas: Katalikų interneto tarnyba, 2012. – 48 p.

Šioje knygelėje – du Bažnyčios dokumentai, skirti pasirengti *Tikėjimo metams*, kurie visuotinėje Bažnyčioje prasidės 2012 m. spalį.

Apaštališkuoju laišku Šventasis Tėvas Benediktas XVI ne tik paskelbia *Tikėjimo metus*, bet ir kviečia katalikus imtis naujosios evangelizacijos – atnaujinti tikėjimo džiaugsmą ir pažinimą, iš naujo užsidegti entuziazmu skleisti tvarų, patikimą ir veikiantį meilę tikėjimą.

Antrajame dokumente Tikėjimo mokymo kongregacija pateikia pastoracines rekomendacijas, kaip visuotinė Bažnyčia, vyskupų konferencijos, vyskupijos, parapijos, kitos bendruomenės ir atskiri tikintieji turėtų rengtis ir švęsti *Tikėjimo metus*, kad „jie taptų puiki proga pasidalyti su kitais tuo, kas krikščionims brangiausia, – Jėzumi Kristumi, žmogaus Atpirkėju, Visatos Valdovu“.

Benediktas XVI

Šv. Alfonsas Marija Liguoris ir malda

2012 m. rugpjūčio 1 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien liturgijoje minimas šv. Alfonsas Marija Liguoris, vyskupas ir Bažnyčios mokytojas, Švenčiausiojo Išganytojo – redemptoristų – kongregacijos steigėjas, moralės teologų ir nuodėmklausių globėjas. Dėl savo paprasto bei nuoširdaus stiliaus ir mokyimo apie Atgailos sakramentą šventasis Alfonsas yra vienas populiariausių XVIII a. šventųjų: griežto rigorizmo, sąlygoto jansenizmo įtakos, laikotarpiu jis rekomendavo nuodėmklausiams teikti šį sakramentą atskleidžiant Dievo Tėvo, kuris, būdamas be galo gailėstingas, visada nenuilstamai priima atgal į namus atgailaujantį sūnų, džiaugsmo kupiną apkabinimą. Ši diena teikia progą stabtelėti prie šventojo Alfonso labai vertingo ir dvasinio įkvėpimo pilno mokymo apie maldą. Savo traktatą *Del gran mezzo della Preghiera*, pasirodžiusį 1759 metais, jis laikė naudingiausiu iš visų savo raštų. Maldą jis ten apibūdina kaip „būtiną ir patikimą priemonę išganymui ir visoms malonėms, kurių reikia jam gauti, pasiekti“ (Ižanga). Šiuo pasakymu apibendrinamas visas Alfonsui būdingas maldos supratimas.

Pirma, sakydamas, jog malda yra priemonė, jis primena siektiną tikslą: Dievas mus sukūrė iš meilės, kad galėtų dovanoti mums gyvenimo pilnatvę, bet dėl nuodėmės šis pilnatviškas gyvenimas, taip saktant, nutolo, kaip visi žinome, ir tik Dievo malonė gali padaryti jį prieinamą. Kad šią pamatinę tiesą paaiškintų ir leistų mums tikrai suvokti realią žmogaus „pražūties“ grėsmę, šv. Alfonsas nukaldino garsų, labai elementarų posakį: „Kas meldžiasi, tas išganytas; kas nesimeldžia, tas pasmerktas!“ Komentuodamas šią glaustą ištara, jis dar pridūrė: „Pasiiekti išganytą be maldos nepaprastai sunku, net neįmanoma ... o meldžiantis išganytas pasiekiamas patikimai ir kuo lengviausiai“ (II, Pabaiga). Ir toliau sako: „Jei nesimeldžiame, neturime kuo pasiteisinti, nes maldos malonė duota kiekvienam... jei nebūsime išganyti, visa kaltė bus mūsų, nes nesimeldėme“ (ten pat). Sakydamas, kad malda yra būtina priemonė, šventasis Alfonsas troško padėti mums suprasti, kad nė vienoje gyvenimiškoje situacijoje, ypač išbandymų ir sunkumų akimirkomis, negalime apsieiti be maldos. Kupini pasitikėjimo, visada turime belsti į Viešpaties duris

žinodami, kad Jis visuose dalykuose rūpinasi savo vaikais, mumis. Todėl esame kviečiami nebijoti su pasitikėjimu kreipti į Jį savo prašymus būdami tikri, jog gausime to, ko stokojame.

Brangūs bičiuliai, svarbiausias klausimas yra štai toks: ko mums iš tikrųjų reikia gyvenime? Kartu su šventuoju Alfonsu atsakau: „Sveikatos ir visų malonių“ (ten pat); jis, žinoma, galvoje turi ne tik kūno, bet ir pirmiausia Jėzaus mums dovanojamą sielos sveikatą. Labiau už viską mums reikia Jo išlaisvinamojo artumo, padarančio mūsų egzistenciją pilnaviška žmogišką ir todėl sklidiną džiaugsmo. Ir tik per maldą gebame priimti Jį ir Jo malonę, kuri, apšviesdama mus bet kurioje situacijoje, leidžia mums atpažinti tikrąjį gerį ir sustiprindama mus daro mūsų valią veiksmingą, t. y. daro ją gebančią siekti pažinto gėrio. Juk taip dažnai mes suprantame, kas yra gera, bet nesugebame to siekti. Ir tik maldos sustiprintiems pasiseka. Viešpaties mokinys žino, kad jo visuomet tyko gundymai ir jiems įveikti jis visuomet meldžia Dievą pagalbos.

Šventasis Alfonsas primena – labai įdomų – šventojo Pilypo Nerio pavyzdį; šis „vos pabudęs rytą paprastai Dievui sakydavo: *Viešpatie, laikyk šiandien rankas virš Pilypo, kitaip Pilypas tavo išduos*“ (III, 3). Didis realistas! Prašo Dievą laikyti rankas virš jo. Ir mes, suvokdami savo silpnumą, turėtume nuolankiai prašyti Dievo pagalbos pasitikėdami jo gailėstingumo apstumu. Kitoje vietoje šventasis Alfonsas sako: „Esame visiškai skurdžiai, tačiau jei prašome, nebesame vargšai. Esame skurdžiai, bet Dievas yra turtingas“ (II, 4). Sekdamas šventuoju Augustinu, jis kviečia kiekvieną krikščionį nebijoti melsti iš Dievo jėgos, kurios neturi ir kuri būtina norint siekti to, kas gera, ir būti tikram, jog Viešpats niekada neatsisako padėti tam, kuris nuolankiai meldžiasi (plg. III, 3). Brangūs bičiuliai, šventasis Alfonsas mums primena, kad ryšys su Dievu esmingai svarbus mūsų gyvenime. Neturint ryšio su Dievu, trūksta pagrindinio ryšio, o ryšys su Dievu tikrove tampa tik kasdien asmenine malda kalbantis su Juo ir dalyvaujant sakramentuose; tada mūsų ryšys su Dievu stiprėja ir mumyse auga dieviškasis artumas, rodantis mums kelią, jį apšviečiantis ir darantis saugų bei giedrą net sunkumų bei pavojų sukuryje. Dėkoju.

Šv. Dominykas ir malda

2012 m. rugpjūčio 8 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien Bažnyčia mini šv. Dominyką Guzmaną, kunigą ir Pamokslininkų – dominikonų – ordino steigėją. Vienoje iš ankstesnių katechezijų jau esu kalbėjęs apie šią iškilią asmenybę ir jos indėlį atnaujinant to meto Bažnyčią. Šiandien norėčiau iškelti aikštėn esminį jo dvasingumo aspektą – maldos gyvenimą. Šventasis Dominykas buvo maldos vyras. Įsimylėjęs Dievą, netroško nieko, išskyrus gelbėti sielas, pirmiausia patekusiujų į anuometinių erezijų žabangas. Sekdamas Kristumi, radikaliai įgyvendino tris evangelinius patarimus, Dievo žodžio skelbimą jungdamas su gyvenimo neturte liudijimu. Vedamas Šventosios Dvasios, žengė krikščioniškojo tobulumo keliu. Kiekvieną akimirką maldos galia atnaujindavo jo apaštalavimo darbus bei darydavo juos vaisingus.

Palaimintasis Jordanas Saksas, kuris mirė 1237-aisiais, jo įpėdinis, ejęs ordino vadovo pareigas, rašo: „Dienomis jis būdavo kaip niekas visuomeniškas... naktimis kaip niekas kitas uoliai budėdavo meldamasis. Dieną skirdavo artimui, bet naktį atiduodavo Dievui“ (P. Filipini. *San Domenico visto dai suoi contemporanei*. Bologna 1982, p. 133). Šventąjį Dominyką galime laikyti darnaus dieviškųjų slėpinių kontempliacijos ir apaštalavimo veiklos suderinimo pavyzdžiu. Pasak jam artimiausių žmonių liudijimų, „jis nuolat kalbėdavosi su Dievu arba apie Dievą“. Tokia pastaba rodo jo artimą bendrystę su Viešpačiu ir sykiu nuolatinį išipareigojimą vesti kitus prie tos bendrystės su Dievu. Jis nepaliko raštų apie malda, tačiau dominikonų tradicija surinko ir perteikė jo gyvą patirtį knygoje „Devyni šv. Dominyko meldimosi būdai“ (*Le nove maniere di pregare di San Domenico*), kurią parašė vienas dominikonų brolis tarp 1260 ir 1288 metų. Ji padeda mums kažkiek pažinti šio šventojo vidinį gyvenimą ir, nors ir esame skirtingi, pasimokyti, kaip melstis.

Pasak šv. Dominyko, yra devyni meldimosi būdai ir kiekvienas, visada meldžiantis priešais Nukryžiuotąjį Jėzų, reiškiasi fizine ir dvasine laikysena, kurios, viena kitą artimai perskverbdamos, skatina susikaupimą ir užsidegimą. Pirmi septyni būdai eina vienas po kito kylančia linija, tartum žingsniai kelyje, vedančiame į bendrystę su Dievu, su Trejybe: šv. Dominykas meldžiasi stovėdamas nusilenkęs, kad išreikštų nuo-

lankumą; parpuolęs ant žemės – prašydamas atleidimo už savo nuodėmes; klūpomis – atgailaudamas ir dalyvaudamas Viešpaties kančiose; išskėstomis rankomis žvelgdamas į krucifiksą ir kontemplanodamas aukščiausiąją Meilę, žvilgsnį nukreipęs į dangų, jausdamas Dievo pasaulio trauką. Tada dar trys formos: stovint, klūpant ir gulint parpuolus ant žemės, tačiau visad žvelgiant į nukryžiuotą Viešpatį. Galiausiai dar du būdai, prie kurių norėčiau trumpai stabtelėti, atitinka dvi šventojo praktikuotas pamaldumo formas. Pirmiausia minėtina asmeninė meditacija, per kurią malda įgyja dar didesnio artimumo, užsidegimo ir giedrumo matmenį. Po Valandų liturgijos recitavimo ir po šv. Mišių šventasis Dominykas pratęsdavo pokalbį su Dievu neribodamas laiko. Ramiai atsisėdęs susikaupdavo ir įsiklausydavo skaitydamas knygą ar žvelgdamas į Nukryžiuotąjį. Šias ryšio su Dievu akimirkas išgyvendavo taip intensyviai, kad iš išorės matydavosi džiaugsmas ir ašaros. Taigi medituodamas jis įsisavindavo tikėjimo tikrovę. Liudytojai pasakoja, kad kartais jį ištikdavo savotiška ekstazė, jo veidas persikeisdavo, tačiau iškart po to, sustiprintas galios iš viršaus, jis nuolankiai vėl imdavosi kasdienių darbų. Po to minėtina malda keliaujant iš vieno vienuolyno į kitą; kartu su bendrakereliviais jis recituodavo Rytmetinę, Dieninę, Vakarinę, o kirsdamas slėnius ir kalnus kontemplanodavo kūrinių grožį. Tada iš jo širdies verždavosi Dievui skirta šlovinimo ir padėkos už tokią gausybę dovanų, ypač už didžiausią stebuklą – Kristaus įvykdytą atpirkimą, giesmė.

Brangūs bičiuliai, šventasis Dominykas mums primena, kad tikėjimo liudijimas, kiekvienam krikščioniui privalomas šeimoje, darbe, visuomeninėje veikloje ir atsipalaidavimo akimirkomis, kyla iš maldos, asmeninio sąlyčio su Dievu. Tik toks tikras ryšys su Dievu duoda jėgos intensyviai išgyventi kiekvieną įvykį, ypač skausmingiausias akimirkas. Šis šventasis primena mums išorinių laikysenų meldžiantis svarbą. Klūpėti, stovėti priešais Viešpatį, būti išmeigus žvilgsnį į Nukryžiuotąjį, stabtelėti ir tyliai susikaupti nėra antraeiliai dalykai; priešingai, tai padeda mums į vidinį santykį su Dievu įtraukti visą asmenį. Dar kartą norėčiau priminti poreikį savo dvasiniame gyvenime kasdien atrasti minutėlę kitą ramiai pasimelsti. Šiek tiek laiko pasikalbėti su Dievu ypač turėtume atrasti šiuo ypatingu atostogų metu. Tai taip pat padėtų ir aplinkiniams panirti į Dievo artumą, visiems nešančio taip reikalingą taiką ir meilę, šviesos spindulius. Dėkoju.

Apie Švč. Mergelę Mariją Karalienę

2012 m. rugpjūčio 22 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien liturgijoje minima Švenčiausioji Mergelė Marija, į kurią kreipiamės „Karalienės“ titulu. Ši šventė, nors kilmės ir pamaldumo atžvilgiu ilgaamžė, atsirado neseniai: garbingasis Pijus XII ją įsteigė 1954-aisiais, baigiantis Marijos metams, ir nustatė švęsti gegužės 31-ąją (plg. Enciklika *Ad caeli Reginam*, 11 10 1954: AAS 46 [1954], 652–640). Ta proga popiežius pareiškė, kad Marija dėl jos sielos išaukštinimo ir gautų dovanų iškilumo yra karalienė labiau negu bet kuris kitas kūriny. Ji nepaliaujamai teikia žmonijai savo meilės ir rūpestingumo lobius (plg. Kalba Marijos Karalienės garbei, 1954 11 01). Po Susirinkimo reformavus liturginį kalendorių, šventė buvo perkelta į aštuntą dieną po Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų iškilmės, siekiant šitaip pabrėžti artimą ryšį tarp Marijos karališkumo ir jos pašlovinimo kūnu bei siela greta jos Sūnaus. Vatikano II Susirinkimo konstitucijoje apie Bažnyčią rašoma: Marija „buvo su kūnu ir siela paimta į dangaus garbę ir Viešpaties išaukštinta kaip visatos Karalienė, kad taptų panašesnė į savo Sūnų“ (*Lumen gentium*, 59).

Šitai yra šiandienės šventės pagrindas: Marija yra Karalienė dėl nepakartojamos sąsajos su savo Sūnumi tiek žemiškosios kelionės metu, tiek dangaus garbėje. Didysis Sirijos šventasis Efremas Siras tvirtino, kad Marijos karališkumas kyla iš jos motiniškumo: ji yra Viešpaties, karalių Karaliaus, motina (plg. *Iz 9, 1–6*) ir kreipia į Jėzų kaip į mūsų gyvenimą, išganyką ir viltį. Dievo tarnas Paulius VI apaštališkajame paraginime *Marialis cultus* primena: „Mergelėje Marijoje viskas susiję su Kristumi ir nuo Jo priklauso. Būtent turėdamas prieš akis Kristų, Dievas Tėvas ją išsirinko būti visa šventa Motina ir papuošė ją Dvasios dovanomis, nesuteiktomis niekam kitam“ (25).

Bet dabar galime paklausti: ką reiškia, kad Marija yra Karalienė? Ar tai tik titulas tarp kitų, karūna, papuošalas greta kitų? Ką tai reiškia? Kas tas karališkumas? Kaip minėta, tai jos vienybės su Kristumi, buvimo danguje, t. y. bendrystėje su Dievu, padarinys; ji yra Dievo atsakomybės už pasaulį ir Dievo meilės pasauliui dalininkė. Paprastai manoma, kad karalius ar karalienė turi būti galingas, turtingas asmuo. Tačiau toks karališkumas Jėzui ir Marijai nebūdingas. Pagalvokime apie Viešpatį: Kristaus karališkumas ir buvimas karaliumi nuaustas iš nuolankumo, tarnavimo ir meilės, jo pirmutinė paskirtis – tarnauti, padėti, mylėti. Atminkime, kad Jėzus karaliumi buvo paskelbtas ant kryžiaus šiuo Piloto padarytu įrašu: „Žydų karalius“ (plg. *Mk 15, 26*). Tą akimirka

ant kryžiaus atsiskleidžia, kad jis yra karalius. Ir kokiū būdu yra karalius? Kentėdamas su mumis, už mus, mylėdamas mus iki galo – štai kaip jis valdo ir kuria tiesą, meilę bei teisingumą. Arba prisiminkime kitą akimirka: per Paskutinę vakarienę jis pasilenkia numazgoti kojų mokiniams. Tad Jėzaus karališkumas neturi nieko bendra su tuo, kas būdinga žemės galingiesiems. Jis yra karalius, tarnaujantis savo tarnams; šitai jis rodė per visą savo gyvenimą. Tas pat pasakytina apie Mariją. Ji yra karalienė Dievo tarnystėje žmonijai, meilės karalienė, dovanojanti save Dievui, kad būtų įtraukta į Jo planą žmonėms išganyti. Ji atsako angelui: Štai aš Viešpaties tarnaitė (plg. *Lk 1, 38*), o *Magnificat* gieda: Dievas pažvelgė į nuolankią savo tarnaitę (plg. *Lk 1, 48*). Ji padeda mums. Ji yra karalienė kaip tik mus mylėdama, mums padėdama visuomet, kai mums iškyla koks nors poreikis, ji yra mūsų sesuo, nuolanki tarnaitė.

Taip atkakome prie klausimo, kaip Marija vykdo šį tarnystės ir meilės karališkumą? Prižiūrėdama mus, savo vaikus – vaikus, kurie kreipiasi į ją malda, dėkoja jai ir prašo jos motiniškos globos bei dangiškosios pagalbos, galbūt išklydę iš kelio ar slegiami kančios bei skausmo dėl liūdny ir sunkių gyvenimo įvykių. Ir giedromis valandomis, ir gyvenimo tamsybėse kreipiamės į Mariją patikėdami save jos nuolatiniam užtarimui, kad iš jos Sūnaus sulauktume visų žemiškojoje kelionėje mums būtinų malonių ir galestingumo. Per Mergelę Mariją, kupini pasitikėjimo, kreipiamės į Tą, kuris valdo pasaulį ir savo rankose laiko visatos likimą. Amžiais jos šauktasi kaip dangaus Karalienės; po šventojo Rožinio maldos Loreto litanijoje jos aštuonis kartus prašoma melsti už mus kaip angelų, patriarchų, pranašų, apaštalų, kankinių, išpažinėjų, mergelių, visų šventųjų ir šeimų Karalienės. Šio senojo šaukimosi ritmas ir tokios kasdienės maldos kaip *Salve Regina* padeda mums suprasti, kad Švenčiausioji Mergelė, kaip mūsų Motina, šalia savo Sūnaus Jėzaus dangaus garbėje visada yra su mumis mūsų kasdieniame gyvenime.

Tad Karalienės titulas yra pasitikėjimo, džiaugsmo ir meilės titulas. Ir mes žinome, kad tai, ką ji laiko savo rankose, yra gera pasauliui, kad ji mus myli ir padeda mūsų sunkumuose.

Brangūs bičiuliai, pamaldumas Dievo Motinai yra svarbus mūsų dvasinio gyvenimo elementas. Melsdamiesi neužmirškime kupini pasitikėjimo kreiptis į ją. Marija tikrai užtars mus greta savo Sūnaus. Žvelgdami į ją, sekime jos tikėjimu, visišku atsidavimu Dievo meilės planui, dosniu Jėzaus priėmimu. Mokykimės iš Marijos gyventi. Marija yra dangaus Karalienė, arti Dievo, bet ji taip pat yra kiekvienam iš mūsų artima Motina, mylinti mus ir girdinti mūsų balsą. Dėkoju už dėmesį.

Šv. Jono Krikštytojo kankinystė

2012 m. rugpjūčio 29 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šis paskutinis rugpjūčio trečiadienis sutampa su liturginiu šv. Jono Krikštytojo, Jėzaus pirmtako, atminimu. Romos kalendoriuje jis vienintelis šventasis, kurio švenčiamas ir gimtadienis birželio 24-ąją, ir kankinio mirtis. Šiandienis paminėjimas kyla iš vienos kriptos Samarijos Sebastėje dedikacijos. Toje kriptoje nuo IV a. vidurio buvo gerbiama jo galva. „Jono Krikštytojo galvos nukirtimo“ kultas vėliau paplito Jeruzalėje, Rytų Bažnyčioje ir Romoje. Romos martirologe minimas antrasis brangios relikvijos atradimas. Ta proga ji buvo perkelta į Romos *San Silvestro a Campo Marzio* bažnyčia.

Šios taupios istorinės žinios padeda mums suvokti, koks senas ir gilus yra šventojo Jono Krikštytojo gerbimas. Evangelijose jo vaidmuo Jėzaus atžvilgiu labai ryškus. Šv. Lukas pasakoja apie šv. Jono Krikštytojo gimimą, gyvenimą dykumoje ir skelbimą, o šv. Morkus šiandienėje Evangelijoje kalba apie jo dramatišką mirtį. Jonas Krikštytojas savo skelbimą pradeda 27–28 m. po Kr., valdant imperatoriui Tiberijui. Jis aiškiai jo pasiklausyti atėjusius žmones ragina ruošti kelią Viešpaties priėmimui, radikaliu širdies atsivertimu ištiesinti kreivus savo gyvenimo kelius (plg. *Lk 3, 4*). Tačiau Krikštytojas neapsiriboja atgailos ir atsivertimo skelbimu, bet, pripažindamas Jėzų kaip „Dievo Avinėlį“, atėjusį panaikinti pasaulio nuodėmės (plg. *Jn 1, 29*), parodo Jėzui, Dievo tikrajam pasiuntiniui, didelį nuolankumą, pasitraukdamas į šalį, kad Jėzus galėtų augti, būtų girdimas ir juo būtų sekama. Paskutiniu aktu Krikštytojas be nuolaidų ir kompromisų krauju paliudija ištikimybę Dievo įsakymams ir taip ligi galo atlieka savo misiją. Šv. Beda, VIII a. vienuolis, viename iš savo pamokslų sako: šventasis Jonas savo gyvybę atidavė dėl Kristaus, nors ir nebuvo verčiamas jo išsižadėti. Jam buvo liepta tik nutylėti tiesą (plg. Homilija 23: *CCL 122, 354*). Bet jis tiesos nenutylėjo ir todėl mirė dėl Kristaus, kuris yra Tiesa. Būtent iš meilės tiesai jis nesileido į kompromisus ir be baimės skyrė griežtus žodžius išsukusiems iš Dievo kelio.

Regime didžią asmenybę, išsiskiriančią tvirtybe kankioje, nenusileidžiančią galingiesiems. Klausiamo: iš kur randasi toks gyvenimas, tokia galinga, nuoširdi, nuosekli vidujybė, taip tobulai atsidavusi Dievui ir užduočiai parengti kelią Jėzui? Atsakymas papras-

tas: iš ryšio su Dievu, iš maldos, jo visos egzistencijos leitmotyvo. Jonas yra Dievo dovana, ilgai melsta jo tėvų – Zacharijo ir Elzbietos (plg. *Lk 1, 13*), didžiulė, žmogaus viltis pranokstanti dovana, nes abu jau buvo senyvo amžiaus, o Elzbieta nevaisinga (plg. *Lk 1, 7*). Tačiau Dievui nėra negalimų dalykų (plg. *Lk 1, 37*). Apie šį gimimą pranešama maldos vietoje, Jeruzalės šventykloje, kai Zacharijui tenka didelė privilegija įžengti į šventyklos Visų Švenčiausiąją ir paaukoti Viešpačiui smilkalus (plg. *Lk 1, 8–20*). Malda lydi ir Krikštytojo gimimą: Zacharijo į Viešpatį keliama ir kas rytą Rytmetinėje mūsų recituojama džiaugsmo, šlovinimo ir padėkos malda (*Benedictus*) aukštinamas Dievo veikimas istorijoje ir pranašišškai nurodoma Zacharijo sūnaus Jono misija: eiti pirma Viešpaties jam kelio nutiesti (plg. *Lk 1, 67–79*). Visa Jėzaus pirmtako egzistencija maitinama ryšio su Dievu, ypač dykumoje praleidžiamu laiku (plg. *Lk 1, 80*): dykuma yra gundymo vieta, bet kartu ten žmogus pajaučia savo skurdumą, nes neturi pasipirties ir materialinio saugumo, ir supranta, kad vienintelis tvirtas atramos taškas lieka Dievas. Jonas Krikštytojas nėra tik maldos, nuolatinio ryšio su Dievu vyras, bet ir veda to santykio link. Evangelistas Lukas, perteikdamas „Tėve mūsų“ malda, kurios mokinius moko Jėzus, pastebi, kad mokinių prašymas formuluojamas šiais žodžiais: „Viešpatie, išmokyk mus melstis, kaip ir Jonas išmokė savuosius mokinius“ (*Lk 11, 1*).

Brangūs broliai ir seserys, šv. Jono Krikštytojo kankinystės šventimas ir mums, mūsų laikų krikščionims, primena, kad meilės Kristui, jo žodžiui ir Tiesai atžvilgiu nevalia daryti jokių kompromisų. Tiesa yra Tiesa, ir čia negali būti kompromisų. Krikščioniškasis gyvenimas, taip sakant, reikalauja kasdienės ištikimybės Evangelijai „kankinystės“, tai yra drąsos leisti, kad mumyse augtų Kristus, ir savo mąstymą bei elgesį lygiuoti į jį. Tačiau tai mūsų gyvenime gali įvykti tik sustiprinus ryšį su Dievu. Malda nėra prarastas laikas, nėra laiko atėmimas iš kitos veiklos, net apaštalavimo, priešingai – tik praktikuojant ištikimą, nuolatinį, pasitikėjimo kupiną maldos gyvenimą, pats Dievas mums dovanos gebėjimo ir jėgos laimingai ir taikiai gyventi, įveikti sunkumus ir drąsiai jį liudyti. Šventasis Jonas Krikštytojas teužtaria mus, kad visada mokėtume savo gyvenime pirmenybę teikti Dievui. Dėkoju.

SANTUOKOS PAGRINDAS

27 eilinis sekmadienis (B)

Pr 2, 18–24; Žyd 2, 9–11; Mk 10, 2–16

Nuo tada, kai žmonės sukilo prieš Dievą, jie nuolat išgyvena susiskaldymą ir nebegeba suprasti rimto pokalbio apie vienybę. Tačiau krikščionis turėtų suprasti. Jei jis tiki, jog Kristus mirė tam, kad „suburtų į vienybę išsklaidytuosius Dievo vaikus“ (*Jn 11, 52*), turėtų iš to daryti išvadas kiekvienoje gyvenimo srityje, taip pat ir santuokoje. Jėzaus laikais skyrybos buvo leidžiamos remiantis Senojo Testamento tekstu, priskiriamu Mozėi: „Vyras paima žmoną ir sueina su ja. Bet ji neranda malonės jo akyse, nes jis randa kokį nors jos nepadorumą, parašo skyrybų raštą, paduoda jai į ranką ir išsiunčia ją iš savo namų“ (*Ist 24, 1*). Kad geriau suprastume šį tekstą, pirmiausia žvilgtterėkime į istoriją.

Panašiai kaip ir atpildo arba atkeršijimo įstatymas (lot. *lex talionis*, kurio esmė yra paskirti kaltininkui tą pačią žalą, kurią jis padarė nukentėjusiajam: plg. *Iš 21, 23–25; Kun 24, 17–20; Ist 19, 18–21*) siekė tvardyti perdėtą kerštą (plg. *Pr 4, 23–24*), taip ir skyrybų įstatymas yra apribojantis. Mat buvo taip, kad vedęs vyras Izraelyje naudojosi beveik absoliučia teise laisva nuožiūra atleisti savo žmoną. Būtent Pakartoto Įstatymo knyga (*24, 1*) apriboja šią barbarišką savivalę: tai pirma sankasa, bandanti sugrąžinti santuoką į Kūrėjo nuo pat pradžių norėtą vagą (plg. *Pr 1, 27; 2, 24*). Moteris nėra vyro nuosavybė ir turi savo teises (į turtą, pragyvenimą ir t. t.), tačiau šis įstatymas toliau išlaiko nevienodą santuokos laužymo sampratą: vyras, užmegzdamas lytinius santykius su ištekėjusia moterimi, sulaužo svetimą santuoką, o moteris gali sulaužyti tik savo santuoką.

Kaip keršto įstatymą pranoksta meilės artimui įsakymas (plg. *Mt 5, 38–48*), taip ir skyrybų įstatymą, parašytą dėl širdies kietumo, pranoksta neišardomos santuokos įsakymas: „Kas atleidžia savo žmoną ir veda kitą, tas nusikalsta pirmajai svetimavimu. Ir jei moteris palieka savo vyrą ir išteka už kito, ji svetimauja“ (*Mk 10, 11–12*). Vis dėlto kai kuriuose Senojo Testamento puslapiuose yra giriamas santuokos ištikimybė (plg. *Pat 5, 15–20; Gg 8, 6–7*). Pranašas Malachijas irgi laiko neišardomą santuoką Dievo įsteigta: Dievas savo asmenyje per santuoką sujungia vyrą ir moterį į vieną kūną, į vieną gyvenimą; vyras, atsisakydamas žmonos,

prisiima didelę atsakomybę prieš Dievą, kuris nepritaria skyryboms (plg. *Mal 2, 14–16*).

Tačiau teigiamą mokymą apie santuokos visišką vienišumą randame tik Naujajame Testamente. Jėzus „atėjo ne panaikinti Įstatymo ir Pranašų, bet įvykdyti“ (*Mt 5, 17*). Todėl jis pabrėžia, kad santuokos ryšys yra Kūrėjo valia ir tikslas (plg. *Pr 1, 27; 2, 24*). Savo Dvasios dovana Jėzus išlaisvina žmogų iš jo širdies kietumo ir naujai suteikia galimybę gyventi tuo, kas buvo nuo sukūrimo pradžios. Krikščionis atranda Jėzuje tikrąją žmogaus vertę: būti Dievo, kuris jį be galo myli, draugu; tad ir krikščionio gyvenimas santuokoje yra šio didingo slėpinio atvaizdas. Kai kuriose tautose net ir mūsų dienomis vyras įsigyja moterį, nupirkdamas ją iš jos šeimos; ji tampa jo nuosavybe, kurią galima apleisti, kai jam jos nebereikia. Be abejo, toks santuokos tipas, pagrįstas turėjimu ir valdymu, nėra pagal Dievo mintį, nes santykis tarp Dievo ir žmonijos yra meilės santykis, kurio ženklas, arba sakramentas, yra santuoka. Žmogus gali turėti daiktus ir gyvūnus, bet ne kitą žmogų.

Dažnai ir pas mus santuoka yra turėjimas, pirkimo ir pardavimo abipusis ryšys. Tuomet ji yra ne tarnystė ir gėrio ieškojimas kitam, bet tampa egoistišku tarnavimu sau ir savęs ieškojimu. Būnama kartu tol, kol stipresnysis turi interesų. Kai baigiasi susidomėjimas, kito naudojimas, baigiasi viskas. Visa tai nutinka todėl, kad vyras ir moteris serga širdies kietumu, nebesugeba nesavanaudiškai mylėti. Tai pagrindinis žmogaus nuopuolis, palietęs visas jo gyvenimo sritis. Tik su Jėzumi Kristumi kūrinija pasiekia savo tikslą: grįžta į buvimą, kurį numatė Dievas nuo pat pradžių. Taip pat ir santuokos meilė įprasminama tik Kristuje, nes anapus jo niekas neegzistuoja ir niekas neturi prasmės (plg. *Ef 1, 4; Kol 1, 16–17*).

Beje, Jėzus savo pirmąjį stebuklą padarė Galilėjos Kanoje, kad išgelbėtų jaunavedžių džiaugsmą: pakeitė vandenį į vyną. Visi vestuvių dalyviai buvo vieningos nuomonės, jog vėliau atneštas vynas yra daug geresnis už prieš tai buvusį (plg. *Jn 2, 1–10*). Jėzus ir šiandien yra pasirengęs, jei jis pakviečiamas į šeimą, padaryti šį stebuklą, kad vėlyvasis vynas – ilgų metų subrandinta meilė ir vienybė – būtų geresnis už ankstyvąjį vyną – pirmųjų metų įsimylėjimą, – kuris yra nuostabus, bet be brandos virsmo neišliekantis.

ATSILIEPTI Į DIEVIŠKĄJĄ MEILĘ

28 eilinis sekmadienis (B)

Išm 7, 7–11; Žyd 4, 12–13; Mk 10, 17–30

„Kaip sunku turtingiems įeiti į Dievo Karalystę.“ Jėzus du kartus tai pakartoja šio sekmadienio Evangelijos tekste, po to dar priduria: „Lengviau kupranugariui išlįsti pro adatos ausį, negu turtuoliui įeiti į Dievo Karalystę.“ Kalbama ne apie sunkumą, bet apie neįmanomybę. Įdomu tai, kad viename seniausių Biblijos vertimų į gruzinių kalbą V amžiuje bandyta sušvelninti tokį semitų kalbėsenai būdingą perdėtą įvaizdį ir griebtasi hipotetiško graikų kalbos aiškinimo: graikiškai *kamēlos* yra „kupranugaris“, o *kamīlos* – „didelis jūrinis mazgas“. Senovės tarmėje abu žodžiai skambėjo vienodai. Taip palyginimas įgyja daugiau logikos: adata ir mazgu surištas lynas yra priimtina priešprieša. Tačiau semitiškas paradoksas nepasitenkina tokia priešprieša, o nori daug įspūdingesnės. Tai, kad klasikinis aiškinimas ir interpretacija yra teisingi, patvirtina neginčijamas rabinų knygų posakis: „Lengviau drambliui pralįsti pro adatos skylutę...“ Taip šį posakį suprato ir mokiniai, kurie nustebę vienas kito klausė: „Kas tada galės išsigelbėti?“ Jėzus paaiškina, kad pačiam žmogui pasiekti arba susikurti išganymą neįmanoma. Ši galimybė, arba dovana, gaunama iš Dievo. Ir ji pasiūloma kiekvienam – tiek turtingam, tiek ir vargšui. Tad klausimo esmė yra ne „ar turtuolis išsigelbės?“, bet – „koks turtuolis išsigelbės?“

Jėzus niekada nesmerkė paties turto ar žemės gėrybių. Tarp jo draugų yra ir Juozapas iš Arimatėjos, „turtin gas žmogus“ (Mt 27, 57), ir Zachiejus, kurį išganymas taip pat pasiekė (plg. Lk 19, 9), nors jis ir pasiliko pusę savo turto, kuris turėjo būti nemažas, nes Zachiejus vertėsi to meto pelningu verslu – rinko mokesčius. Tai, ką Jėzus smerkia, yra perdėtas prisirišimas prie pinigų ir turto, kai žmogus pradeda manyti, jog „jo gyvybė priklauso nuo turto“ arba kai „krauna turtus tik dėl savęs“ (Lk 12, 13–21). Biblija tai vadina „stabmeldyste“ (plg. Kol 3, 5; Ef 5, 5).

Prasminga Eucharistijos liturgijoje melstis atsigręžus į rytų pusę, kaip tą darė nuo pirmųjų amžių krikščionys, ir matyti tekančioje saulėje prisikėlusio Kristaus, kuris apšviečia pasaulį, simboli, tačiau būtume stabmeldžiai, jei garbintume pačią saulę. Yra svarbu pasirūpinti reikalingu uždarbiu, kad galėtume gyventi ir tarnauti žmonėms bei Dievui, tačiau būtume stabmeldžiai, jei ieškotume pinigų tik dėl jų turėjimo ar egoistinio mėgavimosi jais. Bažnyčios tėvai pinigus prilygina stabams, kurie yra dievybių atvaizdai. Nors tie stabai ir būtų meno šedevrai, tačiau tikėti, jog jų auksas ar

brangakmenis gali mus išgelbėti, reikštų nusiritimą į pagonišką stabmeldystę. Godumas ir šykštumas, virtę stabais, sukuria alternatyvų Dievui pasaulį, keičia teologinių dorybių objektą: tikėjimas, viltis ir meilė pamažu krypsta ne į Dievą, bet į pinigą.

Taip pinigai tampa anti-Dievu, dėl ko apsiverčia visos vertybės. Šventasis Raštas sako: „Viskas įmanoma tam, kas tiki“, arba „Dievui nėra negalimų dalykų“. Tačiau pasaulis laikosi kitos nuomonės: „Viskas įmanoma tam, kas turi pinigų.“ Jei žmogus tebutų koks nors pasiklydęs atomas atsitiktinėje visatoje, o ne Dievo kūrinys, gavęs iš jo nemirtingą sielą, arba jei žmogus savo siekius apribotų siaurų situacijų, kuriose gyvena, horizontu, jei visa tebutų istorija ir kultūra, o žmogui nebūtų būdinga prigimtis, kuriai skirta pereiti į antgamtinį gyvenimą, tuomet tiesa būtų pasaulio pusėje. Tačiau tiems, kurie nepatiki, jog žmogus ir visa visata yra atsitiktinumo vaisius, Jėzus nurodo išeities kelią iš šios pavojingos situacijos: „Kraukitės lobį danguje, kur nei kandys, nei rūdys neėda“ (Mt 6, 20); „Darykitės bičiulių su apgaulingu pinigų, kad, galui atėjus, jie priimtų jus į amžinąsias padangtes“ (Lk 16, 9). Šv. Augustinas († 430) sako: „Kad būtų saugu, daugelis stengiasi užkasti savo pinigus po žeme, kartais net visam gyvenimui. Bet kodėl jų nepalaidoti danguje, kur yra daug saugiau ir kur vieną dieną juos vėl atrastum amžinai? Kaip tai padaryti? Tai paprasta: Dievas tau duoda vargšuose nešikų, kurie keliauja ten, kur ir tu viliesi vieną dieną nuvykti. Dievas čia, vargšuose, stokoja ir jis tau sugrąžins, kai tu būsi anapus.“

Be abejo, šiandien smulki išmalda ar labdara nebėra vienintelis būdas savo turtu pasitarnauti vargšams ir prisidėti prie bendro gėrio. XXI amžiuje svarbiau yra sąžiningai mokėti mokesčius, steigti naujas darbo vietas, darbininkams mokėti žmoniškus atlyginimus, kurti socialinės apsaugos tinklus, taupyti energijos išteklius, tausoti gamtą. Finansinių ir ekologinių krizių bei nykstančios Vakarų civilizacijos akivaizdoje aiškiai matome, kad toks žmogaus sąmoningumas vargiai įmanomas be Dievo. Jau praėjo kiek daugiau nei du šimtmečiai, kai, atskyrus Bažnyčią nuo valstybės, pamažu buvo nusigręžta ir nuo krikščioniško tikėjimo. Pasiekus išsvajotą laisvę, atrodytų, kas gi trukdė sukurti tvirtesnę ir viltingesnę mūsų Vakarų civilizaciją. Anksčiau, iki XIX amžiaus, dėl visų tariamų nesėkmių ir atsilikimų buvo, deja, ir yra, kaltinama Bažnyčia, kad ji per daug turėjo įtakos valstybei ir neleido jai eiti tikrosios – be Dievo – pažangos keliu. Tad kas gi dabar kaltas, kad tokios rūšies pažanga taip akivaizdžiai stringa, o senosios Europos tautos pasmerktos sunykti ir pasibaigti?

Išties pats žmogus nepajėgus ištraukti kupranugario pro adatos ausį, sukurti tikro humanizmo. Tik susitikimas su Dievu – ne kokiu nors Dievu, bet Dievu, turinčiu žmogišką veidą ir mylėjusiu mus iki galo – leidžia atpažinti kitame dieviškąjį paveikslą ir taip iš tikrųjų atrasti kitą

žmogų ir subręsti meilei, virstančiai rūpinimusi kitu. Deja, Vakarų valstybės, skatindamos ir įgyvendindamos praktinį ateizmą, ragina savo piliečius užmiršti Kūrėją ir taip atima iš jų moralinę bei dvasinę jėgą, būtiną žmogaus išipareigojimui dosniau atsiliepti į dieviškąją meilę.

ZEBEDIEJAUS SŪNŲ PRAŠYMAS

29 eilinis sekmadienis (B)

Iz 53, 10–11; Žyd 4, 14–16; Mk 10, 35–45

Zebediejaus sūnų prašymas pateiktas iškart po to, kai Jėzus trečią kartą praneša mokiniams apie savo artėjančią kančią, mirtį ir prisikėlimą (plg. Mk 10, 32–34). Vadinasi, Jokūbas ir Jonas suprato ne tik tai, kad Jėzus juos veda kryžiaus keliu, bet ir suvokė, jog šis kelias atsiveria į Prisikėlimą. Pabaigoje yra ne mirtis, bet gyvenimas: „po trijų dienų jis prisikels“ (Mk 10, 34). Be to, Jėzus ne tik pažadėjo mokiniams, kurie viską paliko, šimteriopą atlygį (kartu su persekiojimais) jau dabar, bet ir amžinąjį gyvenimą būsimejame pasaulyje (plg. Mk 10, 30), ir netgi galimybę sėdėti dvylikoje sostų, šalia Žmogaus Sūnaus šlovės sosto, ir teisti dvylika Izraelio giminių (plg. Mt 19, 28).

Jokūbui ir Jonui nėra svarbiausia gauti garbingiausias vietas Dievo Karalystėje. Sėdėti Jėzaus dešinėje ir kairėje, vadinasi, išitraukti į Kristaus išganymo veiklą. Tad jiems svarbiausia būti kartu su Jėzumi, tapti jo likimo dalininkais: dalyvauti ne tik jo kančioje, bet taip pat ir jo garbėje. Nors galbūt gerai ir nesupranta, ką tai reiškia, jie vis dėlto yra pasirengę sumokėti reikiamą kainą – gerti tą pačią taurę, kurią turės gerti Jėzus, ir panirti kartu su juo į mirties vandenių gelmes, kurių neišvengia nė vienas žmogus, tam, kad kartu su juo iš ten ir pakiltų (graikiškas žodis *baptizô* reiškia „panardinimas“, o lietuviškai verčiamas žodžiu „krikštas“).

Jėzus patvirtina, jog Zebediejaus sūnūs gers jo taurę ir priims jo krikštą, t. y. taps kankiniais. Mes žinome apie Jokūbo kankinystę 44 m. po Kr. iš Apaštalų darbų (12, 2), tačiau nei Naujajame Testamente, nei Bažnyčios tradicijoje nėra patvirtintas apaštalo Jono nukankinimas už tai, kad jis priklausė Kristui. Ir vis dėlto Jėzus nesuklydo dėl Jono dalies. Evangelijoje pagal Joną sakoma: „Regėjusis tai paliudijo, ir jo liudijimas teisingas“ (19, 35). Graikiškas žodis *martyria* gali reikšti ir liudijimą, ir kankinystę. Vadinasi, dalyvaujama Kristaus likime ne tik praliejant savo kraują dėl jo, bet ir liudijant tiesą apie Kristų. Krikščionio pašaukimas – būti Dievo, kuris dalijasi Jėzaus asmenyje savo gyvenimu su žmonėmis,

gailestingumo liudytoju. Svarbiausia ne ieškoti kankinystės, kraujo krikšto, bet ieškoti ištikimybės liudijimui, kurio nešėjais tapome per vandens krikštą. Graikiškas žodis *martyria* būtent ir reiškia liudijimą, o juk dažnai mūsų visuomenėje nėra lengva būti krikščionimi, liudyti Kristų reikia nemažai drąsos ir atsižadėjimo.

Taigi abu Zebediejaus sūnūs Jokūbas ir Jonas gerė Jėzaus taurę ir buvo pakrikštyti jo krikštu – tapo šventaisiais. Tačiau šalia Jėzaus Kristaus šlovės sosto jie atsėdėjo ne iš karto. Reikėjo laiko, kol apaštalai pribrendo ir atrado drąsos būti Kristaus liudytojais. O kas yra Jėzaus šlovės sostas? Evangelijoje tai kryžius. Iš tiesų Jėzaus kryžiaus sosto dešinėje ir kairėje matome ne Jokūbą ir Joną, bet du plėšikus: „Kartu su juo nukryžiuo du plėšikus: vieną iš dešinės, kitą iš kairės“ (Mk 15, 27). Abu apaštalai tąkart dar nebuvo pasirengę gerti taurės ir priimti Jėzaus krikšto. Ir kiti apaštalai tam neturėjo pakankamai drąsos. Pavyzdžiui, prisiminkime Jėzaus ir Petro pokalbį: „Simonas Petras jį paklausė: *Kur eini, Viešpatie?* Jėzus atsakė: *Kur aš einu, tu dabar negali manęs palydėti, bet vėliau palydėsi.* Petras vėl klausė: *Viešpatie, kodėl gi negaliu dabar tavo lydėti? Aš ir gyvybę už tave guldysiu!* Jėzus atsakė: *Tu guldysi už mane gyvybę? Iš tiesų, iš tiesų sakau tau: dar gaidžiams nepragydu, tu tris kartus manęs išsiginsi!*“ (Jn 13, 36–38). Taip pat ir pirmasis po Kristaus neš kryžių ne apaštalas, bet laukuose dirbęs Simonas Kirėnietis (Mk 15, 21).

Tuo metu, nukryžiuojant Jėzų, apaštalų vietą užima du plėšikai, kad primintų visų laikų ir visų tautų mokiniams, kas jie iš tiesų yra: niekas kitas, tik plėšikai, kurie, kol nesupras, jog būtent tokia yra jų tapatybė, negalės atsisėsti Jėzaus dešinėje arba kairėje. Šią tapatybę mes paveldėjome iš Adomo ir Ievos, kurie pasidavė gundytojui ir nupuolė, tai yra apiplėšė dieviškąjį paveikslą, pagal kurį buvo sukurti (plg. Pr 1, 27). Vadinasi, kai atsisakau bet kokios privilegijos savo teisumo darbais tapti vertas stoti priešais Tėvo veidą ir kai susivokiū, kad esu tarp tų, kurie kryžiuoja Kristų ir apiplėšia dieviškąjį paveikslą, tik tada aš išitraukiu į jo išganymo veiklą, tampa jo šlovės dalininku ir „savo kūne papildau, ko dar trūksta Kristaus vargams dėl jo Kūno, kuris yra Bažnyčia“ (Kol 1, 24).

BARTIMIEJAUS PRAREGĖJIMAS

30 eilinis sekmadienis (B)

Jer 31, 7–9; Žyd 5, 1–6; Mk 10, 46–52

Neregys iš Jericho, vardu Bartimiejus, sėdi elgetaudamas šalia kelio. Kelias skirtas eiti, o ne sėdėti, vadinas, kažkas apriboja šio žmogaus gyvenimą. Aklumas neleidžia Bartimiejui eiti keliu, taip sakant, jį suparalyžiuoja, padaro elgeta, neįstengiančiu pasirūpinti savo gyvenimu. Todėl, Viešpačiui einant Jericho keliu, neregys kreipiasi į jį garsiai šaukdamas: „Dovydo Sūnau, Jėzau, pasigailėk manęs!“ (*Mk 10, 47*). Ši malda (nuo VI a. ji taps Rytų krikščionims pagrindine širdies malda: „Viešpatie Jėzau Kristau, Dievo Sūnau, pasigailėk manęs!“) paliečia Kristaus širdį. Jis sustoja ir pakviečia neregį. Tekste mes išgirstame kvietimą pakilti, stotis ant kojų. Čia vartojamas tas pats veiksmazodis, kuris nurodo mirusiųjų prisikėlimą: „Drąsos! Kelkis, jis tave šaukia“ (*Mk 10, 49*).

Lemiamą akimirka tampa asmeniniu, tiesioginiu Viešpaties ir to kenčiančio žmogaus susitikimu. Jie stovi vienas priešais kitą: Dievas su savo valia išgydyti ir žmogus su savo valia išgyti. Dvi laisvės, dvi sutampantios valios. „Ko nori, kad tau padaryčiau?“ – klausia jo Viešpats. „Kad praregėčiau!“ – atsako neregys (*Mk 10, 51*). Dievas yra šviesa ir šviesos Kūrėjas. Žmogus – šviesos vaikas, sukurtas, kad matytų šviesą; tačiau jis prarado regėjimą ir yra priverstas elgetauti. Dievas dėl mūsų taip pat tapo elgeta: trokšta mūsų tikėjimo ir mūsų meilės. Dievas žino, bet klausia, nes nori, kad žmogus prabiltų, atsistotų ant kojų ir rastų drąsos prašyti to, kas pridera jo orumui. Dangiškasis Tėvas nori išgirsti savo vaiko laisvą valią, apsisprendimą vėl išvysti šviesą, tą šviesą, dėl kurios jį sukūrė. Rytų Bažnyčia tai vadina sinergizmu (gr. „bendras veikimas“). Nors teisumas yra Dievo dovana, krikščionis nėra atleistas nuo pareigos stengtis bei būti atviras kelionėje su Kristumi: „Aš nesakau, kad jau esu šitai gavęs ar tapęs tobulas, bet vejuosi norėdamas pagauti, nes esu Kristaus Jėzaus pagautas“, – sako apaštalas Paulius Laiške filipiečiams (3, 12).

„Eik, tavo tikėjimas išgelbėjo tave“ (*Mk 10, 52*). Su šiais žodžiais įvyksta stebuklas. Dievo džiaugsmas, žmogaus džiaugsmas. Ir Bartimiejus, įžengęs į šviesą, „nusekė paskui Jėzų keliu“ (*Mk 10, 52*). Jis tampa jo moki-

niu ir keliauja su Mokytoju į Jeruzalę, kad dalyvautų su juo didžiajame išganymo slėpinyje – Kristaus kančios, mirties ir prisikėlimo slėpinyje. Bartimiejus savo ruožtu tampa šviesos liudytoju, dalydamasis asmeni- ne savo išgydymo ir perkeitimo patirtimi su kitais.

Šios Evangelijos ištraukos esminiai momentai primena katechumeno (gr. „tas, kuris yra mokomas“) kelionę į Krikšto sakramentą, kurį pirmą kartą Bažnyčia dar vadino „Apšvietimu“. Beje, buvusio neregio iš Jericho paliktas apsiaustas – pastangos savo jėgomis siekti išganymo ir senojo žmogaus ženklas – buvo taip pat simboliškai menamas pirmaisiais krikščionybės amžiais: prieš įžengdamas į Krikšto vandenį, katechumenas palikdavo savo drabužius, o po Krikšto, išbridęs iš vandens, apsivilkdavo nauju, baltu drabužiu.

Tikėjimas yra apšvietimo kelias: prasideda nuolankiu suvokimu, kad esame reikalingi išganymo, ir siekia asmeninio susitikimo su Kristumi, kuris kviečia jį sekti meilės keliu. Šiuo būdu parengtos Bažnyčioje įkrikščioninimo kelionės, kurios parengia Krikšto, Sutvirtinimo ir Eucharistijos sakramentams. Dabar, kai yra paplitęs kūdikių Krikštas, siūloma vaikams, paaugliams ir suaugusiesiems katechezės (gr. „sakytinis mokymas“) ir dvasingumo patirtis, kuri suteikia galimybę eiti naujai atrandamu ir sąmoningesnio tikėjimo keliu. Paprastai Eucharistijos katechezė prasideda nuo aštuonerių, o Sutvirtinimo – nuo keturiolikos metų.

Iš tiesų gilesnio tikėjimo ieškojimas apsireiškia kaip mūsų išgydymo ženklas: matymas yra ne žinojimas, bet ieškojimas mūsų tamsoje, bandant geriau suprasti, kas yra Jėzus Kristus. Mat krikščioniškas tikėjimas yra ne teorija ar didi idėja, bet įvykis, susitikimas su pasaulio šviesa (*Jn 8, 12*), su gyvu Asmeniu, kuris duoda žmogui tvirtą kryptį ir praplečia jo gyvenimo ribas. Šioje tikėjimo kelionėje staiga pamatome tai, ko anksčiau nematėme. Kažkas panašaus įvyksta, kai saulės spindulys krinta ant spalvoto vitražo. Be saulės šviesos vitražas atrodo kaip tamsių linijų kryžmos nelygiame pilkame fone. Staiga atsiranda šviesa, grožis, tema, prasmė. Dabar galime įžiūrėti vitražą. Saulės nebebus dienos pabaigoje, bet, kas matė apšviestą langą, tas dabar žino, kad tai ne pilkas lopinys, o spalvoto stiklo langas – vitražas, kurio nesimato.

DIEVO ATSPINDŽIAI PASAULYJE

Visi Šventieji

Apr 7, 2–4. 9–14; 1 Jn 3, 1–3; Mt 5, 1–12a

Pasak Bažnyčios tėvų, greta saulės kaip Kristaus įvaizdžio stovi mėnulis, pats nešviečiantis, bet atspindintis saulės šviesą; ištis mums, žmonėms, nuolat reikia nedidelių šviesulių – šventųjų, kurių pasiskolinta šviesa padeda pažinti ir pamilti kuriančiąją šviesą, trivienį Dievą. Juose atsispindi Dievo gerumo apstybė. Bažnyčios istorija paženklinta vyrų ir moterų, kurie savo tikėjimu, savo meile ir savo gyvenimu buvo švyturiai kartų kartoms, lygiai kaip dabar yra ir mums. Šventieji įvairiais būdais rodė galingą ir perkeičiantį prisikėlusiojo buvimą čia ir dabar. Jie leido Jėzui taip užvaldyti savo gyvenimą, kad kartu su Pauliumi galėjo pasakyti: „Aš gyvenu, tačiau nebe aš, bet gyvena manyje Kristus“ (*Gal 2, 20*).

Šventumas nereiškia išpūdingų dalykų darymo, tai kasdienis Dievo valios sekimas ir tikrai nuoširdus savo pašaukimo vykdymas su malda, Dievo žodžiu ir sakramentais. Dažnai linkstame manyti, jog šventumas – keliems išrinktiesiems rezervuotas tikslas. Apaštalas Paulius, priešingai, kalbėdamas apie Dievo didįjį planą, sako, kad Dievas „palaimino mus Kristuje visokeriopa dvasine palaima danguje, mus išsirinkdamas jame prieš pasaulio sukūrimą, kad būtume šventi ir nesutepti jo akivaizdoje“ (*Ef 1, 3–4*). „Mus“ – tai kiekvieną žmogų. Dieviškojo plano centre yra Kristus, per kurį Dievas parodo savo veidą: amžiais buvęs paslėptas slėpinys pilnatviškai apreiškiamas kūnu tapusiame Žodyje. O paskui Paulius dar priduria: „Dievas panorėjo jame apgyvendinti visą pilnatvę“ (*Kol 1, 19*). Kristuje gyvasis Dievas padarė save artimą, regimą, girdimą ir palytimą, kad kiekvienas galėtų semti iš jo malonės ir tiesos pilnatvės (plg. *Jn 1, 14–16*).

Šventumo, krikščioniškojo gyvenimo pilnatvės, esmė ne nepaprasti darbai, bet susivienijimas su Kristumi, gyvenant jo slėpiniais, persiimant jo nuostatomis, mintimis, elgsena. Šventumas matuojamas pagal Kristaus pilnatvės amžiaus saiką mummyse, pagal tai, kokių mastu Šventosios Dvasios galia statydamas savo gyvenimą remdamiesi juo. Tai, pasak Pauliaus, buvimas panašiam į jį: „O kuriuos jis iš anksto numatė, tuos iš anksto ir paskyrė tapti panašius į jo Sūnaus pavidalą“ (*Rom 8, 29*). Vatikano II Susirinkimas dogminėje konstitucijoje apie Bažnyčią aiškiai kalba apie visų pašaukimą į šventumą, teigdamas, kad nė vienas nėra iš to pašaukimo išskirtas: „Įvairiais gyvenimo būdais ir pareigomis visi siekia vieno šventumo. Jo siekia visi,

kurie, Dvasios vedami <...>, seka vargdieniu ir kryžių nešančiu Kristumi, idant taptų verti būti jo garbės dalininkais“ (*Lumen gentium, 4*). Vadinasi, šventas gyvenimas nėra pirmiausia mūsų pastangų, veiksmų vaisius, nes būtent Dievas, triskart Šventas (plg. *Iz 6, 3*), mus šventina, būtent Šventosios Dvasios veikimas gaivina mus iš vidaus, būtent pats mums perteikiamas prisikėlusio Kristaus gyvenimas perkeičia mus.

Krikščioniškasis šventumas yra ne kas kita, kaip pilnatviškai įgyvendinama meilė: „Dievas yra meilė, ir kas pasilieka meilėje, tas pasilieka Dieve, ir Dievas pasilieka jame“ (*1 Jn 4, 16*). Savo meilę Dievas įliejo į mūsų širdis per Šventąją Dvasią, kurią mums yra davęs (plg. *Rom 5, 5*); todėl pirmoji ir būtinausia dovana yra meilė, kuria mylime Dievą labiau už visa, o artimą – dėl jo. Idant meilė, kaip gera sėkla, sieloje augtų ir neštų vaisių, kiekvienas tikintysis turi: a) visada sekmadienį susitikti su prisikėlusiu Kristumi šv. Mišių aukoje; tai ne papildoma našta, bet šviesa visai savaitei; b) būti malonės stovyje, o sunkiai nusidėjus, ieškoti galimybės, kaip galima greičiau priimti Sutaikinimo sakramentą – atlikti išpažintį; c) niekada nepradėti ir niekada nepabaigti dienos bent be trumpo ryšio su Dievu; d) gyvenimo kelyje vadovautis kelrodžiais, Dievo perteiktais Dešimčia įsakymų, paaiškintų Kristaus ir Bažnyčios, ir parodančių, kas yra meilė konkrečiose situacijose.

Pagaliau prisiminkime, kad šventumo siekis ir liudijimas šiandien reliatyvizmo ir vidutiniškumo akivaizdoje, kai regime savotišką Dievo užtemimą, tampa tiesiog būtinas. Bet ar, būdami riboti, silpni, galime siekti tokių aukštų tikslų – padaryti Dievą esantį suteikiant regimą formą jo neregiamam buvimui? Daugybė šventųjų mums sako, kad kiekvienam įmanoma eiti tuo keliu. Šventųjų būta visose Bažnyčios istorijos epochose, visose pasaulio žemėlapiu platumose, jie priklauso įvairiausioms amžiaus grupėms ir gyvenimo luomams, jie yra iš kiekvienos etninės grupės, kalbos ir tautos. Ir labai skirtingų charakterių. Šventųjų, kanonizuotų ir nekanonizuotų, bendrystėje džiaugiamės jų artumu ir turime įkvepiančią viltį, kad galime sekti jų pėdomis – atverti pasauliui priėjimą prie Dievo, ne bet kokio dievo, bet Dievo, kuris kalbėjo ant Sinajaus kalno, kurio veidą atpažįstame meilėje, einančioje iki galo (plg. *Jn 13, 1*), bei vieną dieną dalytis tuo pačiu palaimingu gyvenimu, amžinuoju gyvenimu.

Parengė br. Ramūnas Mizgiris OFM

Tarptautinė teologijos komisija

Dėl kai kurių aktualių eschatologijos problemų

(1992)

PRATARMĖ

Dažnas šiandienis sumišimas mirties ir egzistencijos po mirties akivaizdoje

1. Be teigimo, kad Kristus prisikėlė, mūsų tikėjimas tuščias (1 Kor 15, 14). Kadangi Kristaus prisikėlimo faktas artimai susijęs su mūsų pačių būsimo prisikėlimo viltimi (1 Kor 15, 12), prisikėlęs Kristus yra ir mūsų vilties, atsiveriančios daug tolesniems už mūsų žemiškąjį gyvenimą horizontams, pagrindas. Juk „jei vien dėl šio gyvenimo dėjome savo viltis į Kristų, tai mes labiausiai apgailėtini iš visų žmonių“ (1 Kor 15, 19). Be tokios vilties nebūtų imanoma krikščioniškai gyventi. Tas ryšys tarp tvirtos būsimo gyvenimo vilties ir galimybės atitikti krikščioniškojo gyvenimo reikalavimus aiškiai regimas jau ankstyvojoje Bažnyčioje. Tada būdavo atmenama, kad apaštalai šlovę pasiekė per kančią (1), o ir tie, kurie buvo vedami į kankinystę, jėgų sėmėsi iš vilties, jog per mirtį pateks pas Kristų ir ateityje patys prisikels (2). Ligį mūsų laikų tos vilties motyvuojami ar ja remdamiesi šventieji rinkdavosi kankinystę ar savo gyvenimą paskirdavo tarnauti Kristui ir broliams bei seserims. Jie teikdavo liudijimą, kuriuo sustiprindavo kitus pas Kristų keliaujančius krikščionis. Tokia viltis kelia krikščionių širdis į dangiškuosius dalykus, nenugrėždama jų nuo šio pasaulio ir atliktinų pareigų, nes „naujos žemės laukimas turi ne silpninti, o kaip tik skatinti siekį puoselėti šią žemę“ (3).

Tačiau šiandienis pasaulis krikščioniškai vilčiai spendžia daugybę žabangų. Juk dabartinis pasaulis smarkiai paženklintas sekuliarizmo, „kurio esmė yra slėpinio matmens nepaisantis, jam dėmesio neskiriantis ar net jį neigiantis autonomistinis požiūris į žmogų ir pasaulį. Toks imanentizmas susiaurina visa apimantį požiūrį į žmogų“ (4). Sekuliarizmas – tai aplinka, kurioje gyvena didžiama mūsų laikų krikščionių. Jie sunkiai įstengia atsispirti jo įtakai. Todėl nestebėtina, kad eschatologinės vilties atžvilgiu jaučiasi sutrikę ir kai kurie krikščionys. Neretai baimingai žvelgia į laukiančią mirtį. Juos „kankina ne tik skausmas ir tolydinis kūno irimas, bet taip pat ir dar labiau – amžino sunaikinimo baimė“ (5). Krikščionys visais istorijos laikotarpiais buvo išstatyti abejonės pagundai. Tačiau mūsų dienomis daugelio krikščionių būgštavimai, regis, liudi-

ja, kad susilpnėjo viltis. Kadangi „tikėjimas laiduoja mums tai, ko viliamės, įrodo tikrovę, kurios nematome“ (Žyd 11, 1), būtų pravartu dažniau prieš akis turėti katalikų tikėjimo tiesas apie mūsų būsimą likimą. Čia ketiname jas apibendrintai pateikti, pirmiausia išryškindami aspektus, tiesiogiai atsakančius į mūsų dabartinį nerimą. Tikėjimas sutvirtins viltį. Tačiau prieš imantis šios užduoties būtina nusakyti pagrindinius elementus, iš kurių kyla šiandieniai būgštavimai. Reikia pripažinti, kad mūsų dienomis krikščionio tikėjimą klibina ne tik įtakos, laikytinos Bažnyčios atžvilgiu išorinėmis: šiandien galima konstatuoti egzistuojant tam tikrą „teologinę prieblandą“.

Netrūksta dogmų tam tikrų naujų aiškinimų, kurie, tikinčiųjų supratimu, verčia abejoti paties Kristaus dievyste ar jo prisikėlimo tikrove. Tokios nuomonės neįteikia pasipirties tikinčiųjų tikėjimui, bet veikia verčia juos suabejoti daugeliu kitų tikėjimo tiesų. Iš tokių peraiškinimų išnyrantis Kristaus paveikslas negali apsaugoti jų vilties. Primintina, kad tiesiogiai eschatologinėje srityje viešuomenėje verda „teologiniai ginčai, kurių turinio ir reikšmės didžiama tikinčiųjų negeba suprasti. Girdėti diskusijos dėl sielos egzistavimo, gyvenimo po mirties reikšmės, keliant klausimus, koks yra santykis tarp krikščionio mirties ir visuotinio prisikėlimo. Visa tai trikdo krikščionių tautą, nebeatpažįstančią nei savos leksikos, nei įprastinių sąvokų“ (6). Tokios teologinės abejonės dažnai nemenkai veikia katechezę ir pamokslus, nes perteikiant mokymą tokios abejonės vis iš naujo pasireiškia arba skatina nutylėti eschatologines tiesas. Su sekuliarizmo reiškiniu tiesiogiai susijęs – žinoma, ne be masinių komunikavimo priemonių įsikišimo – plačiai paplitęs įsitikinimas, kad žmogus, kaip ir visi kiti erdvėje ir laike egzistuojantys daiktai, tėra materija ir miręs visiškai suirs. Be to, dabartinė kultūra, besiplėtojanti šiame istoriniame kontekste, visomis priemonėmis verčia užmiršti mirtį ir visus su ja neišvengiamai susijusius klausimus. Kita vertus, tikėjimą klibina pesimistinis požiūris į patį žmogaus prigimties gerumą – pesimizmas, keliamas padidėjusių baimių bei negandų.

Po neapsakomų žiaurybių, parodytų XX a. žmonių Antrajame pasauliniame kare, gana visuotinai buvo paplitusi viltis, jog žmonės, pasimokę iš skaudžios patirties, stadydins geresnę laisvės ir teisingumo tvarką. Tačiau netrukus karčiai nusivilta: „Baimės ir bėdų pagausėjo. Visame pasaulyje šiandien daugėja bado, priespaudos, neteisingumo, karo, kankinimų, terorizmo ir kitokių smurto formų“ (7). Turtingose tautose labai daug kas „garbina materialios naudos, vadinamojo konsumizmo stabus“ (8) ir nesirūpina artimu. Peršasi mintis, kad šiandienis žmogus, šitaip labai vergaujantis instinktams bei geismams ir trokštantis vien žemiškųjų gėrybių,

nėra skirtas aukštesniam tikslui. Todėl daugelis abejoja, kurlink veda mirtis – į nieką ar į naują gyvenimą. Tarp manančiųjų, jog po mirties yra gyvenimas, daugelis pastarąjį įsivaizduoja kaip po reinkarnacijos vėl vykstantį šioje žemėje, tarsi mūsų žemiškojo gyvenimo eiga nebūtų vienintelė. Religinis indiferentizmas abejoja, ar amžinojo gyvenimo viltis pagrįsta, – ar jos pagrindas yra Dievo pažadas Jėzuje Kristuje, ar ji remiasi kitu atpirkėju, kurio dar turime sulaukti? „Teologinė prieblanda“ dar labiau skatina šį indiferentizmą, žadindama tikroju Kristaus paveikslu abejones, kurios trukdo daugeliui krikščionių dėti į Jį viltis.

2. Šiandien eschatologija nutylima ir dėl kitokių motyvų: iš jų paminėsime bent vieną – tendencijos kurti vidupasaulinę eschatologiją atgimimą. Teologijos istorijoje ta tendencija gerai žinoma, o nuo viduramžių tai vadinama „Joachimo Fioriečio dvasiniu palikimu“ (9). Ši tendencija būdinga kai kuriems išlaisvinimo teologijos atstovams, taip primygtinai tikinantiems, jog Dievo Karalystė būtinai pastatydintina jau mūsų istorijoje, kad istoriją pranokstantis atpirkimas, regis, pasitraukia į antrą planą. Tiesa, tokie teologai neneigia tikrovės, einančios po žmogaus gyvenimo ir istorijos. Tačiau kadangi Dievo Karalystė laikoma beklasė visuomenė, „trečiasis amžius“, kai bus įgyvendinta „amžinoji Evangelija“ (Apr 14, 6–7) ir Dvasios karalystė, sugražinamas nauju pavidalu pasitelkiant sekuliarizuotą jos versiją (10). Šitaip tam tikras „eschatonas“ perkeliamas į istorinį laiką ir pateikiamas ne kaip absoliučiai, bet kaip santykinai „galutinis“. Tada krikščioniškoji praktika taip orientuojama į to „eschatono“ statydinimą, kad Evangelija imama skaityti per siaurai, nutylint daug ką, kas neatsiejama nuo absoliučiai galutinės tikrovės. Tokioje teologinėje sistemoje apsiribojama laikiškuoju mesianizmu, „viena radikaliausių Dievo Karalystės supasaulietinimo ir jos pranykimo žmogaus istorijos imanencijoje apraiškų“ (11). Teologinė viltis netenka savo galios, jei ji pakeičiama politine dinamika. Taip nutinka, kai politinis matmuo padaromas „svarbiausiu ir vieninteliu matmeniu, lemiančiu siaurą Rašto skaitymą“ (12).

Būtina atkreipti dėmesį, kad neleistina jokia eschatologijos forma, kuri veda prie pernelyg siauro Evangelijos skaitymo, net jei neperimama jokių marksistinių elementų, sunkiai suderinamų su krikščionybe. Kaip žinome, klasikinis marksizmas laiko religiją „liaudies opiumu“, nes religija kelianti žmogui „viltį prasimanytu būsimuoju gyvenimu“ ir „nukreipianti žmogų nuo žemiškosios karalystės kūrimo“ (13). Toks kaltinimas neturi jokio objektyvaus pagrindo. Kaip tik materializmas atima iš žmogaus tikruosius motyvus statydinti pasaulį. Dėl ko kovoti, jei po žemiškojo gyvenimo mūsų niekas nelaukia? „Valgykim ir gerkim, nes rytoj mirsi-

me!“ (Iz 22, 13). Priešingai, visiškai neabejotina, kad „eschatologinė viltis ne mažina žemės pareigų svarbą, bet net paremia jų vykdymą naujais motyvais“ (14). Tačiau negalime paneigti, jog būta nemažai krikščionių, kurie, daug galvodami apie būsimąjį pasaulį, pasirinko pietistinį kelią ir apleido socialines pareigas. Tokia elgsena atmetina. Bet lygiai taip pat neleistina, užmiršus būsimąjį pasaulį, asmeniniame gyvenime ar pastoracijoje įgyvendinti „temporalistinę“ krikščionybės versiją. Bažnyčios magisteriumo (15) siūloma „visapusiško“ išlaisvinimo sąvoka išsaugo įvairių Evangelijos žinios elementų pusiausvyrą ir kartu turtingumą (16). Taigi ši sąvoka, parodydama, jog būtina įveikti klaidingą bei nenaudingą priešpriešą tarp dvasinės misijos ir tarnavimo (*diaconia*) pasauliui, moko mus krikščionybės tikrosios nuostatos ir teisingos pastoracinės veiklos (17). Galiausiai ta sąvoka tikrai išreiškiama meilė broliams ir seserims, nes siekiama absoliučiai išlaisvinti iš bet kokios, pirmiausia širdies, vergystės. Krikščionis, kuris rūpinasi visapusiškai išlaisvinti kitus, jokių būdu neužsisklęs savyje.

3. Krikščioniškasis atsakas į mūsų dienų ir bet kurio kito amžiaus žmogaus sutrikimą remiasi prisikėlusiu Kristumi ir yra viltis, kad visi, kurie yra Kristaus, ateityje šlovingai prisikels (18). Tas prisikėlimas vyks pagal paties Kristaus prisikėlimo pavyzdį: „Ir kaip nešiojame žemiškojo [Adomo] atvaizdą, taip nešiosime ir dangiškojo [Adomo] paveikslą“ (1 Kor 15, 49), t. y. paties prisikėlusiojo Kristaus. Mūsų prisikėlimas bus bažnytinis vyksmas sugrįžus Viešpačiui, kai broliai įsijungs į skaičiaus pilnybę (Apr 6, 11). Tarpiniu laikotarpiu iškart po mirties egzistuoja palaimintųjų bendrystė su prisikėlusiu Kristumi, prireikus suponuojanti eschatologinį nuskaistinimą. Už mūsų prisikėlimą pirmesnė bendrystė su prisikėlusiu Kristumi sąlygoja tam tikrą antropologinę sampratą ir savitai krikščionišką požiūrį į mirtį. Viešpaties vadovaujamos Bažnyčios visų narių „dalijimasis dvasinėmis gėrybėmis“ (19) tampa suprantamas su Kristumi, kuris prisikėlė, ir jame. Kristus yra mūsų egzistencijos siekis ir tikslas, jo link šiame trumpame žemiškajame gyvenime turime leistis padedami jo malonės. Suvokti atsakomybės rimtumą leidžia begalinė didybė to, pas kurį keliaujame. Kristaus, o ne kitos, į dabartinę panašios žemiškosios egzistencijos laukiame kaip didžiausio savo troškimų išsipildymo.

KRIKŠČIONIŠKOJI PRISIKĖLIMO VILTIS

1. Kristaus prisikėlimas ir mūsų prisikėlimas

1. 1. Apaštalas Paulius rašė korintiečiams: „Pirmiausia aš jums perdaviau, ką esu gavęs, būtent: Kristus numirė už mūsų nuodėmes, kaip skelbė Raštai; jis buvo

palaidotas ir buvo prikeltas trečiąją dieną, kaip skelbė Raštai“ (1 Kor 15, 3–4). Tad dabar Kristus ne tik iš tikrųjų prisikėlęs, bet ir yra „prisikėlimas ir gyvenimas“ (Jn 11, 25) bei mūsų prisikėlimo viltis. Todėl, išpažindami tikėjimą į Jėzų Kristų, „prikeltą trečiąją dieną, kaip skelbė Raštai“, šių dienų, lygiai kaip ir praėjusių laikų, krikščionys Nikėjos-Konstantinopolio tikėjimo išpažinime, „šventosios Dievo Bažnyčios nemirtingos tradicijos“ toje pačioje formulėje (20), priduria: „Laukiu mirusiųjų prisikėlimo“ (21). Šiame Tikėjimo išpažinime aidi Naujojo Testamento liudijimo atgarsiai: „Prisikels tie, kurie mirė Kristuje“ (1 Tes 4, 16). „Kristus tikrai yra prikeltas iš numirusių kaip užmigusiųjų pirmgimis“ (1 Kor 15, 20). Tokia kalbėsena reiškia, kad Kristaus prisikėlimo faktas nėra uždaras, jis aprėpia ir tuos, kurie yra Kristuje. Kadangi mūsų būsimas prisikėlimas yra „Kristaus prisikėlimo išplėtimas žmonių atžvilgiu“ (22), nesunku suprasti, kad Viešpaties prisikėlimas yra mūsų prisikėlimo pavyzdys. Kristaus prisikėlimas yra ir mūsų būsimos prisikėlimo priežastis, nes „kaip per žmogų atsirado mirtis, taip per žmogų ir mirusiųjų prisikėlimas“ (1 Kor 15, 21).

Atgimdami per krikštą Bažnyčioje ir Šventojoje Dvasioje, sakramentiškai prisikeliame prisikėlusiam Kristuje (Kol 2, 12). Kristuje esančiųjų prisikėlimas laikytinas slėpinio, prasidėjusio krikštu, kulminacija. Dėl šios priežastis jis pateikiamas kaip didžiausia bendrystė su Kristumi ir broliais ir kaip aukščiausias vilties objektas: „Visuomet pasiliksim su Viešpačiu“ (1 Tes 4, 17; „pasiliksim“ – daugiskaita!). Todėl galutinis šlovingas prisikėlimas tampa tobuliausia – ir kūniška – bendryste tarp jau prikeltų, tų, kurie yra Kristaus, ir pašlovinto Viešpaties. Iš visa to išplaukia, jog Viešpaties prisikėlimas yra tartum mūsų būsimos šlovingos prisikėlimo vieta ir kad pats mūsų būsimas prisikėlimas aiškintinas kaip bažnytinis įvykis. Dėl tokio tikėjimo ir mūsų laikų krikščionys, liudijantys mirusiųjų prisikėlimą, pajuokiami kaip Paulius aeropage (Apd 17, 32). Dabartinė situacija šiuo atžvilgiu nesiskiria nuo Origeno nusakytos jo metu: „Argi prisikėlimo slėpinys dėl to, kad nesuprantamas, nėra nuolatinis netikinčiųjų aptarinėjimo ir pajuokos objektas?“ (23).

Tokie puldinėjimai ir pašaipos nepaskatino pirmųjų amžių krikščionių liautis išpažinti tikėjimą prisikėlimu, o ankstyvųjų teologų – šį tikėjimą aiškinti. Visų tikėjimo simbolių, kaip jau cituoto, kulminacija yra straipsnis apie prisikėlimą. Mirusiųjų prisikėlimas yra „dažniausia monografinė ikikonstantiškosios teologijos tema; ankstyvosios Bažnyčios raštijoje vargiai surastum veiklą, kuriame nebūtų kalbama apie prisikėlimą“ (24). Juo mažiau turėtume baimintis dabartinio priešiško. Prisikėlimo išpažinimas nuo Bažnyčios tėvų laikotar-

pio pabaigos formuluotas visiškai realistiškai. Siekiant išvengti prisikėlimo spiritualistinio aiškinimo, viliojusio gnosticizmo veikiamus krikščionis, formulė „kūno prisikėlimas“ buvo įtraukta į senąjį Romos Simbolį ir iš ten vėliau į kitus simbolius (25). 11-ajame Toledo Susirinkime (675) mokymas išdėstomas gerai apgalvotas: prisikeliama ne „orą primenančiu ar koku nors panašiu kūnu“; tikėjimas turi galvoje prisikėlimą „to paties kūno, kuriame gyvename, subsistuojame ir judame“; tai išpažįstama turint prieš akis „mūsų Galvos pavyzdį“, t. y. Kristaus prisikėlimą (26).

Ši paskutinė aliuzija į prisikėlusį Kristų liudija, jog realizmas išlaikytinas ta prasme, kad nebūtų atmetas mūsų kūnų, gyvenusių žemėje, perkeitimas į pašlovintus kūnus. Eterinis kūnas, kuris būtų naujas kūrinys, neatitinka Kristaus prisikėlimo tikrovės, taigi būtų mitinis elementas. Šio Susirinkimo tėvai suponuoja Kristaus prisikėlimo sampratą, atitinkančią Biblijos ištara apie tuščią kapą ir prisikėlusio Jėzaus pasirodymus (atkreiptinas dėmesys į žodžio *ôphthê*, kuriuo nusakomi prisikėlusio Viešpaties pasirodymai, vartoseną ir į „atpažinimo scenas“ pasakojimuose apie pasirodymus). Vis dėlto tas prisikėlimas išlaiko įtampą dėl kūno realios tapatybės tęstinumo (kūnas, prikaltas ant kryžiaus, yra tas pats, kuris prisikėlė ir pasirodė mokiniais) ir to paties kūno šlovingo perkeitimo. Prisikėlęs Kristus ne tik kvietė mokinius jį paliesti, nes „dvasia gi neturi kūno nei kaulų“, bet ir parodė jiems rankas ir kojas, kad jie įsitikintų, jog „tai aš pats“ (Lk 24, 39: *oti egó eimí autós*). Vis dėlto prisikėlęs jis negrįžta į žemiško ir mirtingo gyvenimo būvį. Tad norint išlaikyti būsimos mirusiųjų prisikėlimo realizmą, jokių būdu nevalia užmiršti, kad mūsų tikrasis kūnas per prisikėlimą bus padarytas panašus į pašlovintą Kristaus kūną (Fil 3, 21). Kūnas, dabar formuojamas sielos (*psyche*), šlovingai prisikėlus bus formuojamas dvasios (*pneuma*) (1 Kor 15, 44).

1.2. Šios dogmos istorijoje (bent jau nuo tada, kai buvo įveikta tendencija, atsiradusi II a. veikiant gnosticizmui) nauja tai, kad mūsų laikais kai kurie teologai tą realizmą kritikuoja. Tradicinis prisikėlimo vaizdavimas jiems atrodo per šiurkštus. Sunkumų ypač kelia perdėm fiziniai prisikėlimo vyksmo apibūdinimai. Todėl kartais mėginama pasitelkti tam tikrus spiritualistinius prisikėlimo aiškinimus ir reikalaujama naujaip aiškinti tradicines ištara apie prisikėlimą. Eschatologinių ištarų teologinė hermeneutika turi būti teisinga (27). Jų nevalia traktuoti kaip ištarų, susijusių vien su ateitimi (pastarosioms būdingas kitoks loginis statusas nei ištaroms apie praėjusius ir dabartinius įvykius, kuriuos praktiškai galima apibūdinti kaip įrodomus), nes net jei tai, kas jomis žymima, mūsų

atžvilgiu dar netapo tikrove ir šia prasme yra ateitis, Kristuje tai jau išsipildė. Norint išvengti perlenkimo, susijusių ir su įvykių pernelyg fiziniu perteikimu, ir su jų spiritualizavimu, prieš akis pravartu turėti ke-lias pagrindines gaires.

1.2.1. Tikrai teologinė hermeneutika turi visiškai priimti apreikštąsias tiesas. Dievas žino ateitį ir gali ją apreikšti žmogui kaip tikėti vertą tiesą.

1.2.2. Ta ateitis buvo apreikšta Kristaus prisikėlimu, kuriuo remiasi visa Bažnyčios tėvų raštija, kalbėdama apie mirusiųjų prisikėlimą. Kas išrinktojoje tautoje buvo viltis, tas Kristus prisikėlimu tapo tikrove. Tikėjimu priimamu Kristaus prisikėlimu galutinai patvirtinamas mirusiųjų prisikėlimas.

1.2.3. Būtina vadovautis Šventuoju Raštu ir protu besiremiančia žmogaus ir pasaulio samprata, kuria pripažįstamas aukštesnis žmogaus ir pasaulio kaip kūrinių pašaukimas. Negana to, būtina dar pabrėžti, kad „Dievas kūriniui yra *galutinis dalykas*. Kaip laimėtasis jis yra dangus, kaip prarastasis – pragaras, kaip tiriantysis – teismas, kaip nuskaistintojas – skaistykla. Jis yra tas, kuriame baigtybė miršta ir per kurį bei kuriame prisikelia. Bet jis yra toks, kuris gręžiasi į pasaulį, t. y. būtent savo Sūnuje Jėzuje Kristuje, kuris yra Dievo apreikšimas ir per tai *galutinių dalykų visuma*“ (28). Reikiamos pastangos mokyme apie prisikėlusį kūną išlaikyti realizmą neturi nustumti į šalį bendrystės (*communio*) ir ryšio (*societas*) su Dievu Kristuje aspektų (ši mūsų bendrystė prisikėlusiam Kristuje bus tobula, kai mes būsimė prisikėlę ir kūnu), kurie yra galutinis žmogaus, Bažnyčios ir pasaulio tikslas (29).

1.2.4. Eschatologinio „doketizmo“ atmetimas irgi reikalauja bendrystės su Dievu galutinėje eschatologinėje stadijoje nelaikyti vien dvasine tikrove. Dievas, savo prisikėlimu kviečiantis mus į galutinę bendrystę, sykiu yra šį pasaulį sukūręs Dievas. Pabaigoje į pašlovinimą bus įtrauktas ir tas „pirmutinis kūrinys“. Šia prasme Vatikano II Susirinkimas patvirtina: „Meilė ir jos darbai išliks, o visa kūrinių, kurių Dievas sukūrė žmogui, bus išvaduoti iš vergavimo tuštybei“ (30).

1.2.5. Galiausiai įsidėmėtina, kad simboliuose yra realizmo prisikėlusio kūno atžvilgiu kupinų formulių. Prisikeliamas „kūnu, kuriame dabar gyvename“ (31). Vadinasi, prisikels kūnas, kuris dabar gyvena. Toks tikėjimas aiškiai būdingas ankstyvajai krikščioniškai teologijai. Štai šventasis Ireniejus kalba apie kūno „atsimainymą“, „kai šis marus ir gendantis kūnas, paženklintas mirties“, per galutinį prisikėlimą taps „nemirtingas ir negendantis“ (32). Tačiau taip prisikels

„tie kūnai, kurie jau mirę; jei būtų kitaip, tai prisikeltų ne tie, kurie mirę“ (33). Tad Bažnyčios tėvai buvo įsitikinę, kad be kūno tapatybės neįmanoma ginti asmens tapatybės. Bažnyčia niekada nemokė, jog norint sakyti, kad kūnas tas pats, reikalinga ta pati materija. Tačiau relikvijų kultas, kuriuo krikščionys išpažįsta, kad šventųjų kūnai, anksčiau „gyvieji Kristus nariai ir Šventosios Dvasios šventovė“, Kristus bus „prikelti ir pašlovinami“ (34), rodo, jog prisikėlimo nevalia aiškinti nepriklausomai nuo kūno, kuris gyveno.

2. Kristaus sugrįžimas, mūsų prisikėlimas

2.1. Mirusiųjų prisikėlimas Naujajame Testamente priskirtas tam tikram laiko momentui. Paskelbęs, kad mirusieji kelsis per Kristų ir Kristuje, Paulius priduria: „Tačiau kiekvienas pagal savo eilę. Pirmasis bus Kristus, tada priklausantys Kristui jo atėjimo metu“ (1 Kor 15, 23; *en tē paruosia autou*). Kaip mirusiųjų prisikėlimo laikas nurodomas konkretus įvykis. Graikišku žodžiu *paruosia* žymimas antras, būsimas šlovingasis Viešpaties atėjimas, skirtingas nuo pirmojo atėjimo nusižeminus (35): su tuo atėjimu susijęs šlovės (Tit 2, 13) ir didingumo (2 Tes 2, 8) apsiireikšimas. Tas pats įvykis Jono evangelijoje minimas žodžiais „paskutinįją dieną“ (6, 54; taip pat plg. Jn 6, 39–40). Ta pati įvykių sąsaja gyvai apibūdinama 1 Tes 4, 16–17 ir patvirtinama didžiosios Bažnyčios tėvų tradicijos: „Jam [Kristui] atėjus, visi žmonės prisikels“ (36). Šiai ištarai prieštarauja „prisikėlimo mirtyje“ teorija. Jos labiausiai paplitusi forma daro didelę žalą prisikėlimo realizmui, nes apie prisikėlimą kalbama nesiejant jo su kūnu, kuris gyveno ir dabar negyvas. Teologai, siūlantys prisikėlimo mirtyje idėją, trokšta pašalinti „atsiskyrusios sielos“ (*anima separata*) egzistenciją po mirties, laikydami tokią mintį platonizmo liekana. Galima suprasti būgštavimus, motyvuojančius prisikėlimo mirštant šalininkus: platonizmas būtų didelis nukrypimas nuo krikščionių tikėjimo.

Tikėjimo požiūriu kūnas nėra kalėjimas, iš kurio siela turi išsivaduoti. Tačiau kaip tik todėl ir nesuprantama, kodėl teologai, bėgantys nuo platonizmo, galutinį kūniškumą, t. y. prisikėlimą, išreiškia taip, jog nebemaityti, kad tikrai kalbama apie „tą kūną, kuriame dabar gyvename“ (37). Senosiose tikėjimo formulėse daug labiau pabrėžta, kad prikeltas bus kūnas, kuris dabar gyvena. Sąvokinė perskyra tarp kūno ir lavono arba dviejų skirtingų kūnų žyminčių sąvokų įvesdinimas (tas skirtumas vokiečių kalboje išreiškiamas žodžiais *Leib* ir *Körper*, o kitose kalbose jo apskritai neįmanoma išreikšti) už akademinį sluoksnį ribų sunkiai suprantamas. Pastoracinė patirtis rodo, kad krikščionių tauta labai sutrinka girdėdama pamokslus, kuriuose

per laidotuves teigiama, jog šis mirusysis jau prisikėlęs. Tokie pamokslai daro neigiamą įtaką tikintiesiems, nes prisideda prie dabartinės painiavos dėl mokymo. Šiame sekuliarizuotame pasaulyje, kuriame tikinčiuosius kerį visišką mirtį teigiantis materializmas, būtų dar žalingiau didinti jų sąmyšį. Kita vertus, paruzija Naujajame Testamente yra konkretus, istoriją užbaigiantis įvykis. Naujojo Testamento tekstai prievartaujami paruziją aiškinant kaip nuolatinį vyksmą, kuris yra ne kas kita, kaip individo susitikimas su Viešpačiu individo mirtyje.

2.2. „Paskutiniąją dieną“ (*Jn 6, 54*), kai šlovingai prisikels, žmonės visiškai susivienys su prisikėlusiu Kristumi. Tai akivaizdu, nes žmogaus bendrystė su Kristumi tada atitiks abiejų visą egzistencinę realybę. Istorijai pasibaigus, visų Kristaus tarnų ir brolių prisikėlimas atbaigs mistinį Kristaus kūną (*Apr 6, 11*). Todėl Origenas pabrėžė: „Tėra vienas vienintelis kūnas, apie kurį pasakyta, kad jis prisikels teismui“ (38). 11-asis Toledo sinodas pagrįstai pabrėžė ne tik tai, kad mirusieji šlovingai prisikels pagal prisikėlusio Kristaus pavyzdį, bet ir tai, jog jie kelsis pagal „*mūsų Galvos pavyzdį*“ (39). Prisikėlimo mirtyje teorija šį bendruomeninį galutinio prisikėlimo aspektą, regis, griaua, nes tokį prisikėlimą paverčia individualiu procesu. Todėl tarp teologų, linkstančių palaikyti prisikėlimo mirtyje teoriją, netrūksta tokių, kurie sprendimo ieškojo vadinamajame *atemporalizme*: jų teigimu, po mirties laikas niekaip negali egzistuoti; tiesa, jie pripažįsta, kad žvelgiant iš šio pasaulio atrodo, jog žmonės vienas po kito miršta, tačiau mano, kad gyvenime po mirties, kuriam nebėra jokio laiko, žmonės išsyk prisikelia.

Toks atemporalizmas, pasak kurio, individualios, viena po kitos einančios mirtys ir kolektyvinis vienu metu prisikėlimas sutampa, remiasi biblinei minčiai svetima laiko filosofija. Neatrodė, kad Naujojo Testamento kalbėseną apie kankinių sielas atsietų juos nuo bet kokios sekos tikrovės ar nuo bet kokios sekos suvokimo (*Apr 6, 9–11*). Panašiai, jei po mirties nebūtų jokio laiko pavidalo, net bent šiek tiek analogiško žemiškajam laikui, būtų sunku suprasti, kodėl tesalonikiečiams, klausiantiems apie mirusiųjų likimą, Paulius apie jų prisikėlimą kalba būsimąjo laiko formulėmis (*anastêsontai*) (*1 Tes 4, 13–18*). Be to, radikaliai neigiant bet kokią laiką ir todėl tokius prisikėlimus laikant vienalaikiais ir vykstančiais mirties momentu, nepakankamai atsižvelgiama į tikrąjį prisikėlimo kūniškumą, mat neįmanoma kalbėti apie jokią tikrą kūną, kuriam būtų svetimas laiko vaizdinys. Ir palaimintųjų sielos, esančios bendrystėje su tikrai kūniškai prikeltu Kristumi, negali būti traktuojamos be jokios sąsajos su laiku.

3. Bendrystė su Kristumi iškart po mirties remiantis Naujuoju Testamentu

3.1. Ankstyvieji krikščionys – nesvarbu, laikė paruziją artima ar tolima, – iš patyrimo greitai suprato, kad kelis iš jų mirtis pasiglemš iki paruzijos. Susirūpinuosius šių mirusiųjų likimu Paulius paguodė primindamas mokymą apie būsimą mirusių tikinčiųjų prisikėlimą: „Pirmiausia prisikels tie, kurie mirė Kristuje“ (*1 Tes 4, 16*). Toks tikėjimo teiginys paliko atvirus kitus klausimus, pvz., kokio būvio yra mirusieji tarpiniu laikotarpiu? Norint atsakyti į šį klausimą, nereikėjo išrutulioti visiškai naujo atsakymo, nes visoje biblinėje tradicijoje jau nuo seno buvo į šį klausimą leidžiančių atsakyti elementų. Izraelio tauta nuo pat mums žinomos savo istorijos pradžios manė, kad po mirties iš žmogaus kažkas išlieka. Ta mintis reiškiasi jau seniausiu vaizdiniu – Šeolu.

3.2. Izraeliui būdinga senoji Šeolo samprata iš pradžių buvo gana netobula. Šeolas laikytas dangui priešingu poliui po žeme. Todėl atsirado posakis: „nužengti į Šeolą“ (*Pr 37, 35; Ps 55, 16 ir t. t.*). Ten gyvenantieji vadinami *refaim*. Šis hebrajiškas žodis neturi vienaskaitos, o tai, regis, rodo, kad individualiam šių mirusiųjų gyvenimui neskirta jokio dėmesio. Jie nešlovina Dievo ir yra nuo jo atskirti. Visi, kaip anoniminė masė, dalijasi tuo pačiu likimu. Šia prasme jiems priskiriama egzistencijos po mirties tąsa dar neapima atpildo idėjos.

3.3. Sykiu su šiuo vaizdiniu ima rodytis Izraelio tikėjimas, kad visagalis Dievas kai kurį gali išlaisvinti iš Šeolo (*1 Sam 2, 6; Am 9, 2 ir t. t.*). Šiuo tikėjimu rengiama mirusiųjų prisikėlimo idėja, išreikšta *Dan 12, 2* bei *Iz 26, 19* ir Jėzaus laikais labai paplitusi tarp žydų, išskyrus sadukiejus (*Mk 12, 18*). Tikėjimas prisikėlimu duoda impulsą toliau plėtoti Šeolo sampratą. Šeolas laikomas nebe bendra mirusiųjų gyvenamąja vieta, bet padalijamas į du aukštus; vienas iš jų skirtas teisiesiems, kitas – bedieviams. Mirusieji ten lieka iki Paskutinio teismo, kai bus paskelbtas galutinis nuosprendis, tačiau jau šiuose skirtinguose aukštuose jie pradmeniškai sulaukia pelnyto atpildo. Tokia samprata reiškiasi etiopų 22-ojoje Henocho knygoje (40) ir suponuojama *Lk 16, 19–31*.

3.4. Naujajame Testamente patvirtinamas tam tikras tokio pobūdžio tarpinis būvis, nes tolesnio gyvenimo po mirties mokoma kaip temos, skirtingos nuo prisikėlimo, kuris Naujajame Testamente tikrai niekada nesiejamas su mirtimi. Pridurtina, jog kalbant apie tą tolesnį gyvenimą kaip pagrindinę idėją pabrėžiama bendrystė su Kristumi. Štai nukryžiuotasis Jėzus geram nusikaltėliui pažada: „Iš tiesų sakau tau: šiandien

su manimi būsi rojuje“ (*Lk 23, 43*). „Rojus“ yra žydu *terminus technicus*, atitinkantis pasakymą „*Gan Eden*“. Tačiau tai tvirtinama išsamiau nenusakant, kas tai yra; pagrindinė mintis – Jėzus nori gerąjį nusikaltėlį priimti į bendrystę su savimi iš karto po mirties. Akmenimis užmušamas Steponas irgi reiškia tokią pačią viltį. Žodžiais: „Štai regiu atsivėrusį dangų ir Žmogaus Sūnų, stovintį Dievo dešinėje“ (*Apd 7, 56*) ir savo paskutine malda: „Viešpatie Jėzau, priimk mano dvasią!“ (*Apd 7, 59*) jis patvirtina savo viltį, jog iš karto bus Jėzaus priimtas į bendrystę. *Jn 14, 1–3* Jėzus kalba mokiniams apie daugybę buveinių savo Tėvo namuose: „Kai nuėjęs paruošiu, vėl sugrįšiu ir jus pas save pasiimsiu, kad jūs būtumėte ten, kur ir aš“ (*14, 3*). Šie žodžiai beveik neabejotinai taikomi mokinių mirties metui, o ne paruzijai, kuri Jono evangelijoje pasitraukia į antrą planą (bet ne Pirmajame Jono laiške). Vėl dėmesio centre – bendrystės su Kristumi idėja. Jis yra ne tik „kelias“, bet ir „tiesa ir gyvenimas“ (*Jn 14, 6*). Pabrėžtinai žodžių „*monai*“ (buveinės) ir „*ménein*“ (pasilikti) panašumas. Jėzus, turėdamas galvoje žemiškąjį gyvenimą, išpėja: „Pasilikite manyje, tai ir aš jumyse pasiliksiu“ (*Jn 15, 4*); „Pasilikite mano meilėje!“ (*15, 19*). Jau žemėje galioja: „Jei kas mane myli, laikysis mano žodžio, ir mano Tėvas jį mylės; mes pas jį ateisime ir apsigyvensime“ (*Jn 14, 23*). Ši „buveinė“, kuri yra bendrystė, anapus mirties tampa intensyvesnė.

3.5. Ypatingo dėmesio vertas Paulius. Jo svarbiausias tekstas apie tarpinį būvį yra *Fil 1, 21–24*: „Man gyvenimas – tai Kristus, o mirtis – tik laimėjimas. Bet jei aš, gyvendamas kūne, dar galėčiau vaisingai pasidarbuoti, tuomet nebežinau, ką pasirinkti. Mane traukia ir viena, ir antra, nors verčiau man mirti ir būti su Kristumi, nes tai visų geriausia. O mano pasilikimas kūne reikalingesnis jums.“ 21-ojoje eilutėje „gyvenimas“ (*tò zên*) yra subjektas, „Kristus“ – predikatas. Taip vis pabrėžiama bendrystės su Kristumi idėja – bendrystės, prasidėjusios žemėje ir skelbiamos kaip vienintelis vilties objektas būvyje po mirties: „būti su Kristumi“ (*1, 23*). Bendrystė po mirties tampa intensyvesnė ir todėl trokštama būvio po mirties. Paulius neniekina žemiškojo gyvenimo, juk galiausiai apsisprendžia pasilikti „kūne“ (*25 eil.*). Paulius netrokšta mirties prigimtiškai (plg. *2 Kor 5, 2–4*). Netekti kūno skausminga.

Įprasta priešpriešinti Sokrato ir Jėzaus laikysenas mirties atžvilgiu. Sokratas mirtį laiko sielos išsilavinimu iš kūno (*soïma*) kalėjimo arba kapo (*seïma*); Jėzus, atiduodantis savo gyvybę už pasaulio nuodėmes (*Jn 10, 15*), Getsemanės sode irgi jaučia artėjančios mirties baimę (*Mk 14, 33*). Pauliaus laikysena taip pat panaši į Jėzaus. Būvis po mirties trokštinas vien dėl to, kad Naujajame Testamente (išskyrus *Lk 16, 19–31*,

kur kontekstas visiškai kitas) reiškia vienybę su Kristumi. Būtų visiškai klaidinga teigti, kad Pauliaus raštuose esama slinkties nuo tikėjimo prisikėlimu prie nemirtingumo vilties. Abu momentai vienalaikiai nuo pradžių. Tame pačiame Laiške filipiečiams, kuriame pateikia motyvą, kodėl galima trokšti tarpinio būvio, Paulius džiugiai kalba apie laukiamą Viešpatį, „kuris pakeis mūsų vargingą kūną ir padarys jį panašų į savo garbingąjį kūną“ (*Fil 3, 21*). Tačiau tarpinis būvis laikomas laikinu, neabejotinai trokštamam dėl vienybės su Kristumi, bet tik taip, kad didžiausia viltis visada išlieka kūnų prisikėlimas: „Juk reikia, kad šis gendantis [kūnas] apsiliktų negendamybe, šis marus [kūnas] apsiliktų nemarybe“ (*1 Kor 15, 53*).

4. Prisikėlimo tikrovė šiandiniame teologijos kontekste

4.1. Nesunku suvokti, jog, remdamasi šiomis dviem Naujojo Testamento mokymo kryptimis, visa krikščioniškoji tradicija be žymesnių išimčių beveik iki mūsų laikų laikėsi įsitikinimo, kad mūsų eschatologinės vilties objektą sudaro dvi stadijos. Tarp žmogaus mirties ir pasaulio pabaigos išlieka žmogaus sąmoningas elementas, vadinamas „siela“ (*psychê*), taip pat minima Šventajame Rašte (*Išm 3, 1; Mt 10, 28*) ir jau ten esanti atpildo subjektas. Sugrįžus Viešpačiui istorijos pabaigoje, laukiamas „priklausančiųjų Kristui“ (plg. *1 Kor 15, 23*) palaimingas prisikėlimas. Nuo tada prasideda amžinas viso jau prisikėlusio žmogaus pašlovinimas. Sąmoningos sielos iki prisikėlimo išlikimas laiduoja gyvenusio asmens ir prisikėlsiančio asmens egzistencijos tąsą ir tapatybę, nes tada konkretus individas niekada visiškai nepaliauja egzistuoti.

4.2. Kaip tokios tradicijos išimtis primintini kai kurie II a. krikščionys, kurie, veikiami gnostikų, priešinosi „kūno išgelbėjimui“ ir prisikėlimu vadino vien tolesnį sielos, apdovanotos tam tikru kūniškumu, egzistavimą (*41*). Dar viena išimtis yra Taciano ir kai kurių arabų eretikų „tnetopsichizmas“, kai manoma, jog žmogus mirštąs taip totaliai, kad neišlieka net jo siela. Galutinis prisikėlimas suprantamas kaip mirusio žmogaus naujas sukūrimas iš nieko (*42*). Nuo šių erezijų iki beveik mūsų laikų šioje srityje praktiškai išimčių nebūta. Martinas Lutheris išimtimi nelaikytinas, nes pripažino dvi eschatologines stadijas. Jo akimis, mirtis yra „sielos atsiskyrimas nuo kūno“ (*43*); jis tvirtai laikosi įsitikinimo, kad sielos tarp mirties ir galutinio prisikėlimo toliau gyvena, nors ir svyruoja svarstydamas, kaip reikėtų įsivaizduoti sielų būvį tarp mirties ir prisikėlimo; kartais jis pripažįsta, kad šventieji danguje galbūt už mus meldžiasi (*44*), kitur mano, jog sielos miega (*45*). Tačiau jis niekada neneigė tarpinio būvio,

net jei ir aiškino jį kitaip negu katalikų tikėjimas (46). Liuteronų ortodoksija išlaikė mintį apie dvi stadijas, bet atsisakė sielos miego idėjos.

4.3. Dviejų stadijų neigimas pirmą kartą ima plisti XX amžiuje. Ši nauja tendencija atsirado tarp kai kurių evangelikų teologų: žmogus mirštąs visas (kaip teigė senasis „tneopsichizmas“), o prisikėlimas laikų pabaigoje esąs sukūrimas iš nieko. Motyvai, kuriais vadovautasi, buvo daugiausia konfesiniai: žmogus Dievo akivaizdoje negalės parodyti nieko sava, ne tik jokių darbų, bet ir prigimtiško sielos nemirtingumo; mirties rimtumas išsaugomas tik tada, kai ji susijusi su visu žmogumi, o ne vien su kūnu; jei mirtis – bausmė už nuodėmę, o nusidėjėlis yra visas žmogus, tai mirti turi visas žmogus, kitaip būtų galima suprasti, kad siela, kurioje glūdi nuodėmės šaknys, yra išlaisvinta nuo mirties. Pamažu beveik programiškai imta siūlyti nauja eschatologinė schema: vietoje nemirtingumo ir prisikėlimo *vien* prisikėlimas. Ši pirma tendencijos forma sukėlė daugybę sunkumų: jei per mirtį išnyksta visas žmogus, Dievas galėtų sukurti žmogų, visiškai panašų į aną; bet jei tarp abiejų nebūtų egzistencinio tęstinumo, antras žmogus negalėtų būti tas pats kaip pirmas. Todėl radosi naujų teorijų, mokančių apie prisikėlimą *mirtyje*, kai tarp mirties ir paruzijos nebelieka tuščios erdvės. Reikia pripažinti, kad per tai buvo įvesdinta nežinoma Naujajam Testamentui tema, mat jame kalbama tik apie prisikėlimą paruzijos metu ir niekada žmogaus mirtyje (47). Naują tendenciją ėmus perimti kai kuriems katalikų teologams, Šventasis Sostas laiške visiems vyskupams (48) įspėjo, kad ji nesuderinama su teisėtu teologiniu pluralizmu.

4.4. Visos šios teorijos vertintinos blaiviai tiriant Biblijos liudijimą ir tradicijos istoriją tiek eschatologijos, tiek jos antropologinių prielaidų atžvilgiu. Be to, pagrįstai būtų galima klausti, ar teoriją nesunku atsieti nuo jos atsiradimo motyvų. Į tai ypač atsižvelgtina tada, kai tam tikra teologinė linija išties kilo iš konfesinių nekatalikiškų principų. Toliau būtina pasverti ekumeninę žalą, kurią nauja samprata padarytų. Net jei nauja tendencija radosi tarp kelių evangelikų teologų, ji vis dėlto neatitinka didžiosios liuteronų ortodoksijos tradicijos, vyraujančios tarp šios konfesijos tikinčiųjų. Tarp atsiskyrusių Rytų krikščionių įsitikinimas sielų eschatologija, pirmesne už mirusiųjų prisikėlimą, yra dar tvirtesnis. Visi šie krikščionys laiko sielų eschatologiją būtina, nes mirusiųjų prisikėlimą sieja su Kristaus paruzija (49). Negana to, metus žvilgsnį kitapus krikščioniškųjų konfesijų srities ribų, atsižvelgtina į tai, kad sielų eschatologija yra gan bendra nekrikščioniškųjų religijų vertybė. Tradicinės krikščioniškosios minties požiūriu sielų eschatologija yra būvis, kuriame isto-

rijos tėkmėje broliai ir seserys Kristuje vienas po kito su Juo ir Jame susivienija. Šeimyniško sielų susivienijimo po mirties idėja, pažįstama nemažai Afrikos religijų, teikia progą plėtoti su jomis tarpreliginį dialogą. Galiausiai pridurtina, kad, krikščionybės akimis, toks susivienijimas pasieks kulminaciją istorijos pabaigoje, kai visi žmonės sulig prisikėlimu įgis egzistencinės tikrovės, įskaitant kūniškąją, pilnatvę.

4.5. Šios problemos istorijoje vėliau buvo pasiūlyta kitokia argumentacija vienos vienintelės stadijos naudai. Priklašama, kad dviejų stadijų schema radosi iš tam tikro užteršimo, kurį nulėmė helenizmas. Biblijai esą būdingas tik prisikėlimo vaizdinys, o sielos nemirtingumo idėja kilusi iš graikų filosofijos. Atsižvelgiant į tai, siūloma apvalyti krikščioniškąją eschatologiją nuo bet kokių helenistinių priemaišų. Reikia pripažinti, kad prisikėlimo idėja Šventajame Rašte palyginti jauna (šiuo atžvilgiu pirmą kartą neabejotinai paliudyta *Dan 12, 1–3*). Ligi tol hebrajai laikėsi įsitikinimo, jog išlieka žmonių šešėliai, gyvenantys (*refaim*) bendroje mirusiųjų buveinėje (*sheol*), kuri skiriasi nuo kapo. Tokia mąstysena primena Homero kalbėseną apie sielas (*psychai*) požeminiame pasaulyje (*hadeis*). Paralelė tarp hebrajų ir graikų kultūros ir kitose epochose verčia suabejoti menamu priešpriešiskumu. Antikos laikais visoje Viduržemio jūros pakrantėje kultūrinės panašybės ir abipusė įtaka buvo daug didesnės, negu dažnai manoma, ir šitai nėra vėlesnis negu Šventasis Raštas ir jo žinių iškraipantis reiškiny. Kita vertus, nevalia tarti, kad dieviškojo apreiškimo įrankis buvo vien hebrajiškos kategorijos. Dievas kalbėjo „daugel kartų ir įvairiais būdais“ (*Žyd 1, 1*). Sunku įsivaizduoti, kad Šventojo Rašto knygos, kuriose įkvėpimas reiškiamas graikų kultūros žodžiais bei sąvokomis, dėl to būtų mažiau autoritetingos už parašytas hebrajų ar aramėjų kalba. Galiausiai neįmanoma kalbėti apie hebrajišką ir graikišką mąstyseną taip, tarsi tai būtų nesudėtinga visuma. Netobulus protėvių vaizdinius nugludino vėlesnis apreiškimas. Graikų filosofijos savo ruožtu irgi neįmanoma susiaurinti iki vien platonizmo ar neoplatonizmo. Nevalia užmiršti, kad Bažnyčios tėvai daug sąlyčio turėjo ne tik su viduriniu platonizmu, bet ir su stoicizmu (50). Todėl būtina daug rūpestingiau atsižvelgti tiek į apreiškimo istoriją bei tradiciją, tiek ir į hebrajų bei graikų kultūrų tarpusavio ryšius.

5. Prisikelti pašauktas žmogus

5.1. Vatikano II Susirinkimas moko: „Kūno ir sielos vienybėje žmogus pačia savo kūnine sąranga aprėpia medžiaginio pasaulio pradus, šitaip jame pasiekiančius viršūnę ir pakylėjimus įsijungti į laisvą Kūrėjo šlovinimą. <...> Tačiau žmogus neklysta, laikydamas save

aukštesniu už kūną, manydamas esąs daugiau, negu vien gamtos dalelė ar bevardis žmonių bendruomenės pradas. Savo vidujybe jis išskyla virš visų daiktų; į šios vidujybės gelmę grįžta, atsigręždamas į savo širdį, kur jo laukia Dievas, tiriantis širdis, ir kur jis pats Dievo akivaizdoje nulemia savo likimą. Tad, pripažindamas savyje dvasinę ir nemirtingą sielą, žmogus ne apsigau-na iš grynai fizinių bei visuomeninių sąlygų kilusia iliuzija, bet pasiekia pačią tikrovės gelmę“ (51). Šiais žodžiais Susirinkimas pripažįsta vertę spontaniško ir elementaraus potyrio, per kurį žmogus suvokia esąs aukštesnis už kitus žemiškuosius kūrinius ir tikrai ge-bantis pažinti ir mylėti Dievą.

Pagrindinis skirtumas tarp žmogaus ir tų kitų kūrinių yra įgimtas laimės troškimas, verčiantis žmogų baisėtis visiško savo asmens išnykimo vaizdiniu ir jį atmesti. Siela, t. y. „neapsiribojanti gryna medžiaga amžinybės sėkla, kurią jis nešioja savyje, sukyla prieš mirtį“ (52). Kadangi ta siela yra dvasinė, Bažnyčia laikosi įsitiki-nimo, kad Dievas ją sukuria kiekvienam žmogui (53). Tokia antropologija daro jau minėtą dviejų stadijų eschatologiją galimą. Kadangi aprėpia *du* pradus (sche-ma „kūnas – siela“), kuriuos galima atskirti taip, kad vienas iš jų („nemirtinga dvasinė siela“) atskirtas iš-lieka ir egzistuoja toliau, ši krikščioniškoji antropolo-gija kartais apkaltinama platoniškuoju *dualizmu*. Žodį „dualizmas“ galima suprasti įvairiai. Todėl, kalbant apie krikščioniškąją antropologiją, geriau vartoti žodį „dualumas“. Kadangi, kita vertus, krikščioniškojoje tradicijoje sielos egzistencijos po mirties būvis yra ne galutinis ir ontologiniu matmeniu ne aukščiausias, bet tik „tarpinis“, laikinas ir nukreiptas į galutinį tiks-lą – prisikėlimą, krikščioniškoji antropologija išsiskir-ria savitais bruožais ir skiriasi nuo žinomos platonikų antropologijos (54).

5.2. Be to, krikščioniškoji antropologija nepainiotina su platoniškuoju dualizmu jau vien dėl to, kad, jos teigimu, žmogus yra ne tik siela, ir todėl kūnas nenie-kintinas kaip kalėjimas. Krikščionis nesigėdija savo kūno, kaip, pavyzdžiui, Plotinas (55). Prisikėlimo viltis platonikams pasirodytų absurdiška, nes jie ne-pageidauja grįžti į kalėjimą. O Naujajame Testamente prisikėlimo viltis kaip tik yra esminė. Todėl anksty-voji krikščionių teologija nuo kūno atsiskyrusią sie-lą laikė „pusiau žmogumi“ ir iš to darė išvadą, kad bus prisikėlimas: „Dievui nepritinka išganyti tik pusę žmogaus“ (56). Šventasis Augustinas taikliai išreiškia bendrą Bažnyčios tėvų mintį, taip parašydamas apie atsiskyrusią sielą: „Sieloje glūdi tam tikras prigimtinis geismas valdyti kūną: <...> kol nebus susivienijusi su kūnu taip, kad tas geismas valdyti kūną būtų paten-kintas“ (57).

5.3. Dualumo antropologiją aptinkame *Mt* 10, 28: „Ne-bijokite tų, kurie žudo kūną, bet negali užmušti sie-los. Verčiau bijokite to, kuris gali prazudyti ir sielą, ir kūną.“ Šis *logion*, suprantamas to meto antropologijos ir eschatologijos šviesoje, mus moko, jog to, kad sie-la išliktų po žemiškos mirties, kol per prisikėlimą iš naujo susijungs su kūnu, panorėjo Dievas. Todėl ne-stebina, kad Viešpats šiuos žodžius ištaria mokymo apie kankinystę kontekste. Biblinė istorija rodo, jog kankinystė dėl tiesos yra tinkama akimirka tikėjimo šviesa apšviesti Dievo sukurtą kūrinį, būsimą es-chatologinį prisikėlimą ir amžinojo gyvenimo pažadą (*2 Mak* 7, 9. 11. 14. 22–23. 28 ir 36). Sielų eschatologija apreiškiama ir Išminties knygoje, būtent kalbant apie tuos, kurie „kvailų žmonių akimis“ „buvo nubaus-ti“ (*Išm* 3, 4). „Kvailų žmonių akimis atrodė, kad jie mirė, – jų išėjimas buvo laikomas nelaime“ (*Išm* 3, 2), tačiau „teisiųjų sielos yra Dievo rankoje“ (*Išm* 3, 1). Ši sielų eschatologija toje pačioje knygoje siejama su aiškiu Dievo galios prikelti žmones patvirtinimu (*Išm* 16, 13–14).

5.4. Bažnyčia ištikimai paiso Viešpaties žodžių *Mt* 10, 28 ir „teigia, kad po mirties išlieka ir toliau egzistuoja sąmone ir valia apdovanotas elementas, ir todėl žmo-giškasis *aš*, nors ir be sąlyčio su kūnu, toliau gyvuoja“ (58). Ši ištara remiasi krikščioniškajai antropologijai būdingu dualumu. Tačiau šiai ištarai kartais priešprie-šinami šv. Tomo žodžiai: „Mano siela nėra *aš*“ (59). Tačiau šios ištaros kontekstą sudaro pirma einantys žodžiai, kuriais pabrėžiama, kad siela yra žmogaus dalis. Šis mokymas driekiasi per visą šv. Tomo *Sum-ma theologiae*; į prieštarą: „Atsiskyrusi siela yra protu apdovanotos prigimties individuali substancija“, jis atsako: „Siela yra žmogaus dalis, todėl ir atsiskyrusi [nuo kūno] iš prigimties išlaiko gebėjimą susijungti [su kūnu] ir todėl negali būti vadinama individualia substancija, t. y. hipostaze ar pirmąją substancija, lygiai kaip ir žmogaus ranka ar kitokia dalis. Todėl ji negali būti nei apibrėžiama kaip asmuo, nei šitaip vadina-ma“ (60). Šia prasme, t. y. ta, kad žmogaus siela nėra visas žmogus, galima teigti, jog ji nėra „*aš*“. Negana to, šito būtina laikytis tęsiant tradicinę krikščioniškosios antropologijos liniją. Todėl, remdamasis tuo, šv. Tomas daro išvadą, kad atsiskyrusi siela jaučia kūną ir prisi-kėlimo poreikį (61). Tokia šventojo Tomo pozicija ati-tinka tradicinę krikščioniškosios antropologijos pras-mę, kokią jau išreiškė šventasis Augustinas (62).

Tačiau kita prasme galima ir būtina pasakyti, jog atsi-skyrusioje sieloje toliau egzistuoja „tas pats žmogiška-sis *aš*“ (63). Kadangi jis yra sąmoningas ir išliekantis žmogaus elementas, sielos dėka galima išsaugoti tikrąjį tęstinumą tarp žemėje gyvenusio žmogaus ir prisikėl-si-

mo žmogaus. Be tokios išliekamo žmogiškojo elemento tąsos žemėje gyvenęs ir prisikelsimas žmogus nebūtų tas pats „aš“. Todėl po mirties išlieka tokie patys kaip ir žemėje intelekto ir valios aktai. Nors ir atsiskyrusi, siela atlieka asmeninius intelekto ir valios aktus. Be to, atsiskyrusios sielos egzistavimą aiškiai liudija Bažnyčios, kreipiančios maldą į palaimintųjų sielas, praktika. Iš tokių samprotavimų išplaukia, kad atsiskyrusi siela yra, viena vertus, ontologiškai nepilna ir, kita vertus, sąmone apdovanota tikrovė; negana to, remiantis Benedikto XII apibrėžimu, visiškai nuskaistintos šventųjų sielos „iš karto po mirties“ ir neabejotinai kaip atsiskyrusios („jau iki kūno atgavimo“) mėgaujasi pilnatviška Dievo tiesioginio regėjimo palaima (64). Tokia palaima savaime tobula, aukščiau jos nieko negali būti. Šlovingas kūno perkeitimas per prisikėlimą pats yra šio regėjimo padarinys kūno atžvilgiu; šia prasme Paulius kalba apie dvasinį kūną (1 Kor 15, 44), t. y. formuojamą „dvasios“ ir ne vien „sielos“ („psichinis kūnas“). Palyginus su individualios sielos palaima galutinis prisikėlimas aprėpia bažnytinį aspektą, nes tada visi seserys ir broliai, priklausantys Kristui, „įsijungs į skaičiaus pilnybę“ (Apr 6, 11). Tada visa kūrinių bus pajungta Kristui (1 Kor 15, 27–28) ir bus irgi „išvaduo-ta iš pragaišties vergovės“ (Rom 8, 21).

6. Krikščioniškoji mirtis

6.1. Krikščioniškajai antropologijai būdinga samprata siūlo konkretų būdą, kaip suvokti mirties prasmę. Kadangi krikščioniškojoje antropologijoje kūnas nėra kalėjimas, iš kurio trokšta pabėgti įkalintieji, nei drabužis, kurį galima lengvai nusivilkti, mirtis, prigimtiškai žiūrint, nėra trokštamas dalykas ar įvykis, kurį žmogus galėtų ramiai priimti nenugalėdamas prigimtinio pasibjaurėjimo. Niekam nereikia gėdytis prigimtinio pasidaryjimo mirtimi jausmų, nes juos prieš mirtį panoro iškentėti pats Viešpats, o Paulius liudija, kad jis irgi jautęs tokius jausmus: norime „ne nusirengti, bet verčiau pasirengti“ (2 Kor 5, 4). Mirtis iš pagrindų perskelia žmogų. Negana to, dėl to, kad žmogaus asmuo yra ne tik siela, bet esmiškai susivieniję kūnas ir siela, mirtis paveikia visą asmenį. Mirties absurdiškumas išryškėja dar aiškiau atsižvelgus į tai, kad istorijos plotmėje mirtis egzistuoja prieš Dievo valią (Išm 1, 13–14; 2, 23–24): mat jei žmogus „būtų nenusidėjęs“, nuo kūniškos mirties būtų buvęs „apsaugotas“ (65). Atmindamas Pauliaus žodžius: „Atpildas už nuodėmę – mirtis“ (Rom 6, 23), krikščionis mirtį turėtų priimti su tam tikru atgailos jausmu. Taip pat natūralu, kad krikščionis kenčia dėl mylimo žmogaus mirties. „Jėzus labai susigraudino“ (Jn 11, 35) dėl savo draugo Lozoriaus mirties. Ir mes galime ir turime apverkti savo mirusius draugus.

6.2. Žmogaus pasibjaurėjimas mirtimi ir galimybė tą pasibjaurėjimą įveikti yra žmogaus laikysena, iš pagrindų besiskirianti nuo būdingos bet kuriam gyvūnui. Šitaip mirtis yra proga žmogui pasirodyti kaip žmogui. Krikščionis, be to, mirties baimę gali įveikti remdamasis kitokiais motyvais. Tikėjimas ir viltis rodo mums kitokį mirties veidą. Jėzus prisiėmė mirties baimę kaip Dievo valią (Mk 14, 36). Jis mirė, kad „išvaduo-tų tuos, kurie, bijodami mirties, visam gyvenimui buvo patekę į vergiją“ (Žyd 2, 15). Vadinasi, Paulius jau gali trokšti būti išardytas, kad būtų su Kristumi; šią bendrystę su Kristumi po mirties Paulius laiko daug geresne už dabartinio gyvenimo būvį (Fil 1, 23). Šio gyvenimo privalumas yra tas, kad „gyvename kūne“ ir todėl turime savo pilnutinę egzistencinę tikrovę, tačiau visiškos bendrystės po mirties atžvilgiu „esame sveturi, toli nuo Viešpaties“ (2 Kor 5, 6). Bet net jei mirdami iškeliaujame iš šio kūno ir netenkame savo egzistencinės pilnatvės, priimame tai giedrai, net galime to trokšti, nes per tai „įsikuriame pas Viešpatį“ (2 Kor 5, 8). Šis mistinis troškimas susivienyti su Kristumi po mirties, galintis egzistuoti vienu metu su prigimtiška mirties baime, vis išnyra dvasinėje Bažnyčios tradicijoje, pirmiausia tarp šventųjų, ir turi būti suprantamas teisingai. Jei tas troškimas akina aukštinti Dievą už mirtį, tai tas aukštini-mas grįstas jokia būdu ne teigiamu paties būvio, kai siela yra be kūno, vertinimu, bet viltimi sulig mirtimi turėti Viešpatį (66). Mirtis tada traktuojama kaip var-tai, vedantys į bendrystę su Kristumi po mirties, o ne kaip sielos išlaisvinimas iš kūno, kuris jai yra našta.

Rytų tradicijoje dažnai pasitaiko mintis, kad mirtis yra gėris, nes yra būsimo šlovingo prisikėlimo sąlyga ir kelias į tai. „Vadinasi, jei nėra įmanoma be prisikėlimo pakeisti mūsų prigimties į gera, o prisikėlimas negalimas be pirma išstinkančios mirties, tai mirtis, esanti mums keitimosi į gera pradžia ir būdas, yra tam tikras gėris“ (67). Tokio gerumo mirčiai savo mirtimi ir prisikėlimu suteikė Kristus: „Ištiesdamas ranką tam, kuris gulėjo kape, ir tartum pasilenkdamas prie mūsų lavono, jis panoro taip prisiartinti prie mirties, kad paragavo mirties, jog prisiimtų mirusiojo būvį ir savo kūnu suteiktų prigimčiai prisikėlimo pradą“ (68). Tam tikra prasme Kristus „saulėlydį pavertė saulėtekiu“ (69). Į skausmą ir ligą, kurie yra mirties pradžia, krikščionis irgi turėtų žvelgti naujai. Tai savaime laikoma našta, juolab dar didesne, kai rodo, jog mūsų kūnas vis labiau irsta (70). Tačiau dabar, prisiimdami Dievo leidžiamą skausmą ir ligą, dalyvaujame Kristaus kančioje ir ją aukodami susivienijame su aktu, kuriuo Viešpats savo paties gyvybę paaukojo dėl pasaulio išganymo. Kiekvienas iš mūsų, kaip Paulius, turi patvirtinti: „Savo kūne papildau, ko dar trūksta Kristaus vargams dėl jo Kūno, kuris yra Bažnyčia“ (Kol 1, 24). Vienijimasis su

Viešpaties kančia mus veda įgyti prisikėlusio Kristaus garbę: „Mes visuomet nešiojame savo kūne Jėzaus merdėjimą, kad ir Jėzaus gyvybė apsireikštų mūsų kūne“ (2 Kor 4, 10) (71). Panašiai mums neleistina dėl draugų mirties liūdėti taip, kaip liūdi tie, „kurie neturi vilties“ (1 Tes 4, 13). Šitie „apgailėtinus mirusiuosius“ apraudo „ašaringais skundais ir dejonėmis“, tartum jų išnykimas „būtų visiškas“; o mes, kaip Augustinas mirus jo motinai, guodžiamės mintimi, kad „ji [Monika] nei mirė nelaimingai, nei mirė visiškai“ (72).

6.3. Šis teigiamas mirties aspektas pasiekiamas mirimo būdu, Naujajame Testamente vadinamu „mirtimi Viešpatyje“: „Palaiminti mirusieji, kurie miršta Viešpatyje“ (Apr 14, 13). Ši „mirtis Viešpatyje“ trokština, nes veda į palaimą, ir parengiama šventu gyvenimu: „Taip, – sako Dvasia, – jie turi atilsėti nuo savo vargų, nes jų darbai juos lydi“ (Apr 14, 13). Tad žemiškasis gyvenimas orientuotas į bendrystę su Kristumi po mirties atsiskyriusios sielos būvyje (73), bendrystę, kuri ontologiškai dar netobula ir nevishiška. Kadangi bendrystė su Kristumi vertingesnė už egzistencinę pilnatvę, žemiškojo gyvenimo nevalia laikyti aukščiausiaja vertybe. Tai pateisina, kaip minėta, tarp šventųjų dažnai pasitaikanti mistinį mirties troškimą. Šventu gyvenimu, į kurį mus kviečia ir kurį gyventi padeda Dievo malonė, pradinė sąsaja tarp mirties ir nuodėmės tartum pertrūksta, bet ne todėl, kad mirtis būtų panaikinta fizine prasme, bet dėl to, kad ji pradeda vesti į amžinąjį gyvenimą. Taip mirti reiškia dalyvauti Kristaus Velykų slėpinyje. Tokiai mirčiai rengia sakramentai. Krikštas, kurio metu mistiniu būdu mirštame nuodėmei, pašvenčia mus dalyvavimui Kristaus prisikėlime (Rom 6, 3–7).

Priimdamas Eucharistiją, „nemirtingumo vaistą“ (74), krikščionis gauna dalyvavimo Kristaus prisikėlime laidą. Mirtis Viešpatyje taip pat reiškia galimybę mirti kitaip, būtent mirtį ne Viešpatyje, vedančią į antrąją mirtį (Apr 20, 14). Šioje mirtyje nuodėmė, per kurią mirtis atėjo į pasaulį (Rom 5, 12), parodo savo didžiausią galią atskirti mus nuo Dievo.

6.4. Greitai išsirutuliojo – tikrai veikiant tikėjimo mirusiųjų prisikėlimu įtakai – krikščioniški tikinčiųjų negyvų kūnų laidojimo papročiai. Tokį tikėjimą suponuoja tam tikra kalbėsena žodžiais *coemeterium* (iš gr. *koimeiteirion* = *dormitorium*, „miegamasis“) ar *depositio* (Kristaus teisė atgauti krikščionio kūną, priešingai nei *donatio*). Pasirūpinti negyvu kūnu laikyta „žmogaus pareiga“, tačiau „jei taip daro žmonės, netikintys prisikėlimu, tai juo labiau taip elgtis privalo tie, kurie tiki, kad toks darbas negyvam, bet prisikelsiančiam ir amžinai gyvensiančiam kūnui tam tikra prasme yra tokio tikėjimo liudijimas“ (75).

Ilgą laiką lavonus deginti drausta (76), nes istoriškai tai sieta su neoplatoniška mąstysena, kai šiuo veiksmu siekta kūną sunaikinti, kad siela visiškai išsilaisvintų iš jo (77) (vėlesniais laikais toks veiksmas rodydavo materialistinę ar agnostinę laikyseną). Kremacijos Bažnyčia nebedraudžia, „nebent tai daryti būtų apsispręsta dėl sumetimų, prieštaraujančių krikščionių mokymui“ (78). Būtina rūpintis, kad dabartinis kremacijos plitimas tarp katalikų jokia būdu neužtemdytų mirusiųjų prisikėlimo teisingo supratimo.

7. Visų Bažnyčios narių „gyvas bendravimas“ Kristuje (79)

7.1. Anot bendrystės ekleziologijos, labai būdingos Vatikano II Susirinkimui, šventųjų bendrystė, t. y. brolių vienybė Kristuje, kurios esmė – meilės ryšys, mirties nenutraukiama, „bet, kaip Bažnyčia visada tikėjo, net sustiprėja, dalijantis dvasinėmis gėrybėmis“ (80). Tikėjimas žemėje gyvenančius krikščionis „įgalina bendrauti Kristuje su mylimais broliais, kuriuos mirtis jau nusinešė“ (81). Tas bendravimas vyksta įvairiomis maldos formomis. Labai svarbi Apreiškimo Jonui tema yra dangiškoji liturgija. Joje dalyvauja palaimintųjų sielos. Švęsdami žemiškąją liturgiją, pirmiausia „aukodami eucharistinę auką, mes glaudžiausiu būdu įsijungiamo į dangaus Bažnyčios kultą, su ja bendraudami ir pagarbiai minėdami pirmiausia šlovingąją Mergele Mariją, taip pat šventąjį Juozapą, palaimintuosius apaštalus, kankinius ir visus šventuosius“ (82). Švenčiant žemiškąją liturgiją iš tiesų regimas noras suvienyti ją su dangiška. Toks noras Romos Eucharistijos maldoje reiškiasi ne tik malda „Drauge su visa Bažnyčia“ (bent dabartine forma), bet ir perėjime iš prefacijos į kanoną bei kanono malda „Karštai maldaujame tave, visagali Dieve“, kuria meldžiama nunešti žemiškąją auką prie dangaus aukštojo sosto.

Tačiau ši dangiškoji liturgija yra ne vien aukštinimas. Jos centras – Avinėlis, kuris yra „tartum užmuštas“ (Apr 5, 6), t. y. „Kristus Jėzus, kuris numirė, bet buvo prikeltas, kuris sėdi Dievo dešinėje ir net užtaria mus“ (Rom 8, 34; plg. *Žyd* 7, 25). Kadangi palaimintųjų sielos dalyvauja šioje užtarimo liturgijoje, jos irgi rūpinasi mumis ir mūsų žemiškąja kelione: „Jos užtaria mus ir broliškai rūpindamosi labai padeda mūsų silpnumui“ (83). Suvokus, jog, žemiškajai liturgijai esant vienybėje su dangiška, už mus meldžiasi palaimintieji, „mums dera didžiai mylėti šiuos Jėzaus Kristaus draugus ir paveldėjimo dalininkus, kurie drauge yra mūsų broliai ir iškilūs geradariai, dėkoti už juos Dievui“ (84). Be to, Bažnyčia primygtinai ragina „nuolankiai į juos kreiptis, šaukiantis jų maldų, paramos bei pagalbos, kai norime išprašyti Dievo malonių per jo Sūnų Jėzų

Kristų, mūsų Viešpatį, vienatinį Atpirkėją ir Išganytoją, gauti įvairiausių gėrybių“ (85). Toks šventųjų šaukimasis yra aktas, kuriuo tikintysis kupinas pasitikėjimo patiki save jų meilei. Kadangi šaltinis, iš kurio trykšta visa meilė, yra Dievas (plg. *Rom* 5, 5), kiekvienu šventųjų šaukimusi Dievas pripažįstamas kaip giliausias jų meilės pagrindas ir galiausiai stiebiamasi į Jį.

7.2. Šaukimosi (*invocatio*) sąvoka visiškai skirtinga nuo dvasių iškvietimo (*evocatio*) idėjos. Vatikano II Susirinkimas, siūlydamas šauktis palaimintųjų sielų, kartu primena svarbiausius Bažnyčios magisteriumo dokumentus, nukreiptus „prieš bet kokias dvasių iškvietimo formas“ (86). Tas nuolatinis draudimas kyta jau iš Senojo Testamento (*Ist* 18, 10–14; taip pat plg. *Iš* 22, 17; *Kun* 19, 31; 20, 6. 27). Labai žinomas yra Samuelio dvasios iškvietimas (*obot*), prašant karaliui Sauliui (*1 Sam* 28, 3–25) ir, pasak Rašto, lėmęs Sauliaus atmetimą, net mirtį: „Taip Saulius mirė už savo neištikimybę. Jis buvo neištikimas Viešpačiui, nesilaikydamas Viešpaties įsakymo. Be to, jis ieškojo dvasių šaukėjos patarimo. Kad jis neieškojo Viešpaties patarimo, tai Viešpats jį užmušė ir perdavė karalystę Išajo sūnui Dovydui“ (*1 Kr* 10, 13–14). Apaštalai Naujajame Testamente tą draudimą išlaikė ir atmetė visas magines praktikas (*Apd* 13, 6–12; 16, 16–18; 19, 11–20). Vatikano II Susirinkime už mokymą atsakinga komisija išdėstė, ką reiškia žodis „iškvietimas“; „iškvietimu“ laikomas bet kuris metodas, „kuriuo, pasitelkiant žmogiškąsias technikas, mėginama jusliniu būdu bendrauti su dvasiomis ar nuo kūno atsiskyrusiomis sielomis siekiant gauti informacijos ir įvairios pagalbos“ (87). Tų technikų visuma paprastai vadinama „spiritizmu“. Neretai – anot cituojamo atsakymo – dvasių iškvietimu trokštama gauti okultinių žinių. Šioje srityje tikintiesiems nurodoma remtis tuo, ką apreiškė Dievas: „Jie turi Mozę ir pranašus, tegul jų ir klauso“ (*Lk* 16, 29). Tolesnis smalsavimas, kas laukia po mirties, yra nesveikas ir todėl tramdytinas. Šiandien netrūksta sektų, kurios, apeliuodamos į biblinį draudimą, atmeta katalikų praktikuojamą šventųjų šaukimąsi; taip darydamos, jos neskiria to nuo dvasių iškvietimo. Mes savo ruožtu turėtume raginti tikinčiuosius šauktis šventųjų ir kartu mokytį jų šauktis taip, kad nekiltų painiavos pavojus.

7.3. Dėl mirusiųjų sielų, kurioms po mirties dar reikia nuskaistinimo, tai „keliaujančioji Bažnyčia nuo pirmųjų krikščionybės amžių <...> stengėsi jiems padėti“ (88). Mat ji tiki, kad prie nuskaistinimo prisideda „gyvų tikinčiųjų užtarimas Mišių auka, maldomis, išmaldomis ir kitais maldingumo darbais, pagal Bažnyčios nuostatus atliekamais dėl kitų tikinčiųjų“ (89).

7.4. Bendruosiuose Romo mišiolio nuostatuose po liturgijos posusirinkiminio atnaujinimo labai gerai

paaškinama šios daugialypės visų Bažnyčios narių bendrystės, kurios aukščiausias taškas yra liturginis Eucharistijos šventimas, prasmė: „Užtarimai: iš jų matyti, kad Eucharistija celebruojama vienybėje su visa danguje ir žemėje esančia Bažnyčia ir kad auka aukojama už Bažnyčią ir visus gyvus bei mirusius jos narius, kurie yra pašaukti dalyvauti Kristaus Kūnu ir Krauju įgytame atpirkime ir išganyme“ (90).

8. Sielos nuskaistinimas pirma susitikimo su pašlovintu Kristumi

8.1. Teigdamas, kad šventųjų sielos iškart po mirties džiaugiasi palaimingu Dievo regėjimu ir tobula bendryste su Kristumi, Bažnyčios magisteriumas visada galvoje turi nuskaistintas sielas (91). Todėl *Ps* 15, 1–2 žodžiai, nors ir taikomi žemiškajai šventovei, gyvenimui po mirties turi didelę reikšmę: „Viešpatie, kas gali svečiuotis tavo Palapinėje? Kas gali gyventi Zione – tavo šventajame kalne? Žmogus, kuris dorai gyvena, daro, kas yra teisu, ir kalba tiesą iš grynos širdies“ (92). Niekas, kas sutepta, negali stoti Viešpaties akivaizdon. Šiais žodžiais išreiškiamas tokios pamatinės tikrovės suvokimas, kad nuskaistinimo po mirties būtinybė vienaip ar kitaip atsispindi didžiujų istorijos religijų. Bažnyčia irgi išpažįsta, kad bet koks suteptumas trukdo artimai susitikti su Dievu ir su Kristumi. Tas principas apima ne tik tas dėmes, kurios sulaužo ar sugriauna draugystę su Dievu ir todėl, jei išlieka mirštant, galutinai padaro susitikimą su Dievu negalimą (mirtinosios nuodėmės), bet ir tas, kurios draugystę aptemdo ir pirma tokio susitikimo reikalauja nuskaistinimo. Pastarosioms priklauso vadinamosios kasdienės ar lengvosios nuodėmės (93) ir nuodėmių padariniai, kurie gali likti ir kai žmogus nuteisinamas po kaltės atleidimo, išgelbinčio nuo amžinosios bausmės (94). Ligonių patepimo sakramentas skirtas nuodėmės padariniams pašalinti prieš mirtį (95). Tik tai tapę panašūs į Kristų, galime būti bendrystėje su Dievu (*Rom* 8, 29).

Todėl esame kviečiami būti nuskaistinti. Ir tam, kuris išsimaudęs, reikia nusimazgoti kojas (*Jn* 13, 10). Bažnyčia tiki, kad tų, kurie žemėje tam tinkamai nepasirengė atgaila, po mirties laukia nuskaistinamasis būvis (96), t. y. „už Dievo regėjimą pirmesnis nuskaistinimas“ (97). Kadangi nuskaistinama po mirties ir prieš galutinį prisikėlimą, šis būvis priklauso eschatologinei tarpinei stadijai, maža to, šio būvio buvimas liudija, kad egzistuoja eschatologinė tarpinė stadija. Bažnyčios tikėjimas tokiu būviu neišreikštai reiškiasi nuo labai seniai katakombose gausiai paliudytomis maldomis už mirusiuosius (98) ir galiausiai remiasi *2 Mak* 12, 46 liudijimu (99). Šiose maldose suponuojama, kad tikinčiųjų

maldos gali padėti mirusiesiems būti nuskaistintiems. Teologija apie šį būvį pradėjo plėtotis III amžiuje, o dingstį tam davė klausimas, kas atsitinka su tais, kurie mirė susitaikę su Bažnyčia, tačiau iki mirties neatlikę visos atgailos (100). Absoliučiai būtina išlaikyti maldos už mirusiųosius praktiką. Toje maldoje glūdi tikėjimo šio nuskaistinamojo būvio egzistavimu išpažinimas. Tokia yra ir laidotuvių liturgijos prasmė, kurios nevalia užtemdyti: nuteisintam žmogui gali reikėti tolesnio nuskaistinimo. Bizantijos liturgijoje pateikiamas įstabus mirusiojo sielos vaizdas – sielos, kuri Viešpačiui šaukia: „Išlieku tavo neapsakomos šlovės paveikslas, tačiau esu sužeista nuodėmės“ (101).

8.2. Bažnyčia tiki, kad mirusiesiems su sunkia nuodėme egzistuoja galutinio pasmerkimo būvis (102). Būtinai griežtai vengti nuskaistinimo būvį pirma susitikimo su Dievu suprasti perdėm panašiai kaip pasmerkimo būvį, tartum jie vienas nuo kito skirtųsi tik tuo, kad vienas yra amžinas, o kitas laikinas; nuskaistinimas po mirties „visiškai skiriasi nuo pasmerktųjų bausmės“ (103). Iš tiesų būvio, kurio šerdis yra meilė, ir būvio, kurio šerdis yra neapykanta, negalima sulyginti. Nuteisintasis gyvena Kristaus meilėje. Miręs jis labiau suvokia tokią meilę. Meilė, kuriai neleidžiama turėti mylimo asmens, kenčia, ir ta kančia nuskaistina (104). Šv. Kryžiaus Jonas aiškina, jog Šventoji Dvasia, kad sie-la pasiektų tobulą Dievo meilę, nuskaistina ją „gyva meilės liepsna“ tiek čia, žemėje, tiek, jei to prireikia, po mirties; šia prasme jis nubrėžia tam tikrą paralelę tarp nuskaistinimo vadinamosiomis „naktimis“ ir pasyvaus nuskaistinimo skaistykloje (105). Šios dogmos istorijoje nepakankamos pastangos parodyti šį gilų skirtumą tarp nuskaistinimo būvio ir pasmerkimo būvio sukėlė rimtų sunkumų plėtojant dialogą su Rytų krikščionimis (106).

9. Žmogaus gyvenimo nepakartojamumas ir vienkartiškumas. Reinkarnacijos problema

9.1. Žodžiu „reinkarnacija“ (arba kitokiais atitikmenimis, kaip antai graikiškomis sąvokomis *metempsychôsis* arba *metempsychôsis*) žymimas mokymas, teigiantis, kad žmogaus siela po mirties gauna naują kūną ir taip iš naujo įsikūnija. Tokia samprata, atsiradusi pagonijoje, visiškai prieštarauja Šventajam Raštui ir Bažnyčios tradicijai ir visada būdavo atmetama tikėjimo ir krikščioniškosios teologijos (107). „Reinkarnacija“ šiandien pasaulyje labai paplitusi, taip pat ir Vakaruose tarp tų, kurie save vadina krikščionimis. Be to, sulig kiekviena diena stiprėja reinkarnacijos besilaikančių Rytų religijų bei filosofijų įtaka; dėl tokios įtakos auga sinkretistinė mąstysena. Reinkarnacijos idėją daugelis perima lengvai, ir tai iš dalies galima paaiškinti spontaniška

ir instinktyvia stiprėjančio materializmo reakcija. Daugelis mūsų dienų žmonių mano, kad šis žemiškasis gyvenimas per trumpas visoms žmogaus galimybėms įgyvendinti ar šiame gyvenime padarytoms klaidoms įveikti ar atitaisyti. Katalikų tikėjimas galutinai atsako į tokią mąstyseną. Taip, žmogaus gyvenimas per trumpas jame padarytoms klaidoms įveikti ar atitaisyti, eschatologinis nuskaistinimas bus tobulas. Lygiai taip pat neįmanoma per tokį trumpą vienintelio žemiškojo gyvenimo laiką įgyvendinti visas žmogaus galimybes, tačiau galutinis prisikėlimas šlovėje suteiks žmogui būvį, pranokstantį visus jo troškimus.

9.2. Čia neįmanoma išsamiai išdėstyti visų aspektų, kuriais įvairūs reinkarnacijos atstovai aiškina savo sistemą, bet šiandien Vakaruose vyraujančią reinkarnizmo tendenciją galima sutraukti į keturis momentus (108).

9.2.1. Žemiškųjų egzistencijų yra daug. Mūsų dabartinis gyvenimas nei yra mūsų pirma kūniškoji egzistencija, nei bus paskutinė. Pakartotinai gyvensime vis naujuose materialiuose kūnuose.

9.2.2. Gamtoje yra dėsni, verčiantis mus be perstojo žengti tobulumo link. Tas pats dėsnis veda sielas į vis naują gyvenimą ir neleidžia jokios atžangos ar net galutinio sustojimo. Juo labiau negalimas amžino pasmerkimo būvis. Po daugiau ar mažiau šimtmečių bus pasiektas galutinis tobulas grynosios dvasios būvis (pragaro neigimas).

9.2.3. Galutinis tikslas pasiekiamas savo išgalėmis. Kiekvienoje naujoje egzistencijoje siela daro pažangą savo pastangomis. Kiekviena padaryta negerovė pašalinama asmeninėmis atmokomis, dvasios atkenčiamomis naujose ir sunkiose inkarnacijose (atpirkimo neigimas).

9.2.4. Priklausomai nuo sielos pažangos kelyje galutinio tobulumo link siela vis iš naujo įsikūnys į vis mažiau materialų kūną. Šia prasme sielai būdingas polinkis į galutinę nepriklausomybę nuo kūno. Šiame kelyje siela vedama į galutinį būvį, kuriame galop visada gyvens be kūno ir nepriklausoma nuo materijos (prisikėlimo neigimas).

9.3. Šie keturi elementai, sudarantys mokymo apie reinkarnaciją antropologiją, prieštarauja pagrindinėms krikščioniškojo apreiškimo ištaroms. Nebūtina toliau įrodinėti jos skirtingumo nuo krikščionybei būdingos antropologijos. Krikščionybė gina *dualumą*, reinkarnacija – *dualizmą*, kai kūnas tėra sielos įrankis ir po kiekvienos žemiškosios egzistencijos paliekamas, kad būtų pereita į kitą, visiškai kitokį kūną. Eschatologijos

sirtyje mokymas apie reinkarnaciją atmeta amžinojo pasmerkimo galimybę ir kūno prisikėlimo idėją. Tačiau jos pagrindinė klaida yra krikščioniškosios soteriologijos neigimas. Siela išsigelbi savo pastangomis. Vadinasi, reiškiamą *atpirkimo savo paties dėka* soteriologija, absoliučiai prieštaraujanti krikščioniškajai *atpirkimo kito dėka* soteriologijai, o pastarąją atmetus, toliau negali būti ir kalbos apie Kristų, Atpirkėją.

Naujojo Testamento soteriologijos šerdis glūdi šiuose žodžiuose: Dievas mus apipylė malone „dėl Mylimojo, kuriame turime atpirkimą jo krauju ir nuodėmių atleidimą jo malonės gausa. Jis dosniai apdovanojo mus savo malone su įvairiopa išmintimi ir sumanumu“ (Ef 1, 6–8). Ant šio esminio pagrindo laikosi visas mokymas apie Bažnyčią, sakramentus ir malonę. Tad su šiuo klausimu susijusių mokymų svarba akivaizdi, ir nesunku suprasti, kodėl Bažnyčios magisteriumas šią sistemą atmetė įvardydamas kaip teosofiją (109). Dėl žmogaus gyvenimo pasikartojamumo specifinio klausimo, būdingo reinkarnizmui, Laiške žydams, kaip žinome, teigiama: „Žmonėms skirta vieną kartą mirti ir stoti į teismą“ (9, 27). Vatikano II Susirinkimas šį tekstą cituoja norėdamas pamokyti, kad šis mūsų žemiškasis gyvenimas yra vienintelis (110). Reinkarnacijos reiškiniu galbūt reiškiasi tam tikras siekis išsilaisvinti iš materializmo. Tačiau toks „spiritualistinio“ sąjūdžio matmuo niekaip neleidžia nutylėti, kad mokymas apie reinkarnaciją iš pagrindų prieštarauja Evangelijos žiniai.

10. Dieviškojo plano didybė ir žmogaus gyvenimo rimtumas

10.1. Žmogaus gyvenimo vienkartiškumas aiškiai parodo jo rimtumą. Žmogaus gyvenimo neįmanoma pakartoti. Kadangi žemiškasis gyvenimas yra kelias į eschatologinę tikrovę, būdas, kaip juo žengiame, turi neatšaukiamų padarinių. Todėl kūniškasis gyvenimas veda mus į amžinąją paskirtį. Žmogus, savo ruožtu, apie savo galutinės paskirties prasmę ima galvoti tik susimąstęs apie savo iš Dievo gautąją prigimtį. Dievas sukūrė žmogų pagal savo „paveikslą ir panašumą“ (Pr 1, 26). Tai taip pat reiškia, kad padarė jį gebantį pažinti bei laisvai mylėti Dievą ir valdyti visus kitus kūrinius, juos sau pajungti ir jais naudotis (111). Šis gebėjimas remiasi žmogaus sielos dvasiškumu. Kadangi kiekvieno žmogaus siela tiesiogiai sukuriama Dievo (112), kiekvienas žmogus yra Dievo kūrybiškosios meilės konkreto akto vaisius.

10.2. Dievas ne tik sukūrė žmogų, bet ir apgyvendino jį rojuje (Pr 2, 8); šiuo įvaizdžiu Šventajame Rašte norima pasakyti, kad pirmąjį žmogų su Dievu jungė artimas draugystės ryšys (113). Tada suprantama, kodėl, nuo-

dėme nusižengus rimtam Dievo priesakui, netenkama rojaus (Pr 3, 23–24), – tokia nuodėmė sugriauna žmogaus draugystę su Dievu. Po pirmojo žmogaus nuodėmės duodamas atpirkimo pažadas (Pr 3, 15), kurį, pasak ir žydų, ir krikščionių egzegezės, turi išpildyti Mesijas (plg. sąryšyje su žodžiu *sperma* Septuagintoje: *autos*, o ne *auto*). Ir iš tiesų, atėjus Dievo pilnatvei, Dievas „mus per Kristų sutaikino su savimi“ (2 Kor 5, 18), t. y. „tą, kuris nepažino nuodėmės, jis dėl mūsų paverė nuodėme, kad mes jame taptume Dievo teisumu“ (2 Kor 5, 21). Gailestingumo akinamas, Dievas „taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepažūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą“ (Jn 3, 16). Atpirkimas leidžia mums „atidengti gelmes tos meilės, kuri nesusvyruoja net prieš sukrečiančią Sūnaus auką, kad būtų išlaikyta Kūrėjo ir Tėvo ištikimybė žmonėms, kurie sukurti panašūs į jo paveikslą ir nuo pat *pradžios* Sūnuje išrinkti gauti pašvenčiamąją malonę ir amžinąją garbę“ (114).

Jėzus yra tikrasis „Dievo Avinėlis, kuris naikina pasaulio nuodėmę“ (Jn 1, 29). Nuodėmės atleidimas, įgytas Kristaus mirtimi ir prisikėlimu (Rom 4, 25), nėra grynai teisinis, jis atnaujina žmogų iš vidaus (115), negana to, iškelia aukščiau jo prigimtinio būvio. Kristus buvo pasiūstas Tėvo, „kad įgytume įvaikystę“ (Gal 4, 5). Jei gyvai tikime jo vardą, jis duoda „galia tapti Dievo vaikais“ (Jn 1, 12). Šitaip įžengiamo į Dievo šeimą. Dievo planas yra padaryti mus „panašius į jo Sūnaus pavidalą, kad šis būtų pirmagimis iš daugelio brolių“ (Rom 8, 29). Vadinasi, Jėzaus Kristaus Tėvas tampa mūsų Tėvu (Jn 20, 17). Kadangi esame Tėvo vaikai Sūnuje, esame „ir įpėdiniai“, „Dievo įpėdiniai ir Kristaus bendrapėdiniai“ (Rom 8, 17). Taip išryškėja pažadėto amžinojo gyvenimo prasmė – būti Kristaus paveldo dalininkais: „Mūsų tėvynė danguje“ (Fil 3, 20), kadangi dangaus atžvilgiu esame ne „ateiviai nei svetimi, bet šventųjų bendrapiliečiai ir Dievo namiškiai“ (Ef 2, 19).

10.3. Apreikšdamas mums savo Tėvo slėpinius, Jėzus nori padaryti mus savo draugais (plg. Jn 15, 15). Tačiau jokia draugystė negali būti primetama. Draugystę ir įvaikystę siūloma laisvai priimti arba atmesti. Dangiškoji palaima yra Kristaus dovanai siūlomos ir žmogaus laisvai priimamos draugystės atbaiga. „Būti su Kristumi“ (Fil 1, 23) kaip draugams yra dangiškosios palaimos esmė (2 Kor 5, 6–8; 1 Tes 4, 17). Dievo regėjimo „akis į akį“ (1 Kor 13, 12; plg. 1 Jn 3, 2) tema suprastina kaip artimos draugystės išraiška (plg. Iš 33, 11: „Viešpats kalbėdavo su Moze *veidas į veidą*, kaip žmogus kalba su savo bičiuliu“). Šita atbaigta, laisvai priimama draugystė apima ir atmetimo galimybę. Ką galima laisvai pasirinkti, tą galima laisvai ir atmesti. Kas pasirenka atmesti, tas „nepaveldės Kristaus ir

Dievo Karalystės esmės“ (Ef 5, 5). Amžinasis pasmerkimas kyla iš galutinio Dievo meilės ir pasigailėjimo atmetimo (116). Bažnyčia tiki, kad tokio būvio esmė yra Dievo regėjimo netekimas, ir ta bausmė amžinai atsiliepia visai asmens būčiai (117). Šis tikėjimo mokymas aikštėn iškelia ir gebėjimo laisvai atmesti Dievą reikšmę ir to laisvo atmetimo rimtumą. Gyvendamas šiame pasaulyje, krikščionis žino, kad jo laukia Dievo teismas: „Juk mums visiems reikės stoti prieš Kristaus teismo krasę, kad kiekvienas atsiimtų, ką jis, gyvendamas kūne, yra daręs – gera ar bloga“ (2 Kor 5, 10). Tik Kristaus akivaizdoje ir per jo teikiamą šviesą atsiskleis nedorybės slėpinys (*mysterium iniquitatis*), kurį sudaro mūsų padarytos nuodėmės. Veikiamas sunkios nuodėmės, žmogus savo veikseną ima Dievą traktuoti „kaip kūrinių priešą ir pirmiausia kaip žmogaus priešą, kaip pavojaus ir grėsmės žmogui šaltinį“ (118). Kadangi mūsų žemiškasis gyvenimas vienintelis (Žyd 9, 27) (119), o mums jame dovanai siūlomą dieviškąją draugystę bei įvaikystę lydi grėsmė netekti to per nuodėmę, aiškiai išryškėja gyvenimo rimtumas. Mat jame priimami sprendimai turi amžinųjų padarinių.

Viešpats davė pasirinkti „arba gyvenimo kelią, arba mirties kelią“ (Jer 21, 8). Nors savo išankstine ir padeidamąja malone jis kviečia mus rinktis gyvenimo kelią, mes galime rinktis bet kurį iš dviejų kelių (120). Mums pasirinkus, Dievas rimtai gerbia mūsų laisvę nepalaidamas čia, žemėje, siūlyti savo pašvenčiamąją malonę ir tiems, kurie nuo jo atsiskyrė. Reikia iš tiesų pabrėžti, kad Dievas rimtai gerbia tai, ką mes patys laisvai pasirinkome, – priimti jo malonę ar atmesti. Turint tai prieš akis, tampa suprantama, kad atpirkimas ar pasmerkimas tam tikru būdu prasideda čia, žemėje, nes žmogus savo moraliniais apsisprendimais atsiveria arba užsiveria Dievui. Kita vertus, aiškiai atsiskleidžia žmogaus laisvės ir iš jos išplaukiančios atsakomybės didybė. Kiekvienas teologas suvokia mūsų laikų ar bet kurios kitos epochos žmogui kylančius sunkumus, susijusius su Naujojo Testamento mokymo apie pragarą priėmimu. Todėl labai siūlytina atvira dvasia artintis prie blaivaus Evangelijos mokymo tiek ją aiškinant, tiek ją tikint. Turime pasitenkinti tuo blaivumu ir vengti mėginimo konkrečiai nustatyti būdus, kokiais būtų galima suderinti begalinį Dievo gerumą ir tikrą žmogaus laisvę. Bažnyčia žmogaus laisvę traktuoja lygiai taip pat rimtai, kaip ir Dievo gailėstingumą, suteikusi žmogui laisvę kaip sąlygą išganymui įgyti. Bažnyčia, meldamasi už visų išganymą, iš tikrųjų meldžiasi už visų gyvenančių žmonių atsivertimą. Dievas „trokšta, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą“ (1 Tim 2, 4). Bažnyčia visada tikėjo, kad visuotinė išganingoji Dievo valia iš tikro aprėpia visus. Bažnyčia niekada nėra paskelbusi, kad

koks nors konkretus asmuo pasmerktas. Bet kadangi pragaras yra tikra, reali galimybė kiekvienam žmogui, neleistina – kaip kartais pasitaiko per laidotuvių pamokslus – suponuoti kokį nors išganymo savaimingumą. Todėl šio mokymo atžvilgiu absoliučiai būtina laikytis Pauliaus žodžių: „O Dievo turty, išminties ir pažinimo gelme! Kokie neištiriami jo sprendimai ir nesusekami jo keliai!“ (Rom 11, 33).

10.4. Žemiškasis gyvenimas mokymo apie reinkarnaciją sekėjams atrodo per trumpas, kad galėtų būti vienintelis. Dėl to jie išgalvojo jo pasikartojamumą. Krikščionis šio žemiškojo gyvenimo trumpumą turi įsisąmoninti todėl, kad jis vienintelis. Kadangi „mes visi dažnai nusižengiame“ (Jok 3, 2), o nuodėmės mūsų gyvenime dažnai būta, būtina gerai naudoti laiką (plg. Ef 5, 16); todėl „nusimeskime visas kliūtis bei nuodėmės pinksles ir išstvermingai bėkime mums paskirtose lenktyne, žiūrėdami į savo tikėjimo vadovą ir ištbulintoją Jėzų“ (Žyd 12, 1–2). Mat „čia mes neturime išliekančio miesto, bet ieškome būsimąjo“ (Žyd 13, 14). Tad krikščionis, kaip ateivis ir svečias (1 Pt 2, 11), skuba šventu gyvenimu pasiekti tėvynę (Žyd 11, 14), kurioje visada pasiliks su Viešpačiu (1 Tes 4, 17).

11. *Lex orandi – lex credendi*

11.1. Vienas teologijos principas sako, kad „maldos taisyklė nustato tikėjimo taisyklę“ (*legem credendum lex statuant supplicandi*) (121). Bažnyčios tikėjimo galime ir turime ieškoti liturgijoje ir ten jį atrasti. Kadangi čia negalime išsamiai iširti eschatologinio liturgijos mokymo, pateiksime tik svarbiausių minčių, randamų Romos liturgijoje po Vatikano II Susirinkimo, trumpą santrauką.

11.2. Pirmiausia pabrėžtina, kad laidotuvių liturgijoje (122) prisikėlęs Kristus yra galutinė tikrovė, apšviečianti visą kitą eschatologinę tikrovę. Vadinasi, aukščiausia viltis dedama į kūnišką prisikėlimą: „Prisikėlęs iš numirusių Kristus vėl atnaujins mūsų mirtinguosius kūnus ir padarys juos panašius į savo garbingąjį kūną. Paveskime savo brolių (seserį) Viešpačiui, kad priimtų jį (ją) į savo ramybę, o jo (jos) kūną prikeltų paskutiniojo diena“ (123). Šiame tekste akivaizdu, kad prisikėlimas nusakomas ne tik kaip būsimas, t. y. dar netapęs tikrove, bet ir kaip jis vyks pasaulio pabaigoje.

11.3. Kadangi prisikėlimo turime laukti iki laikų pabaigos, tarpiniu laikotarpiu egzistuoja sielų eschatologija. Todėl laiminant kapą meldžiamasi: „Tesiils čia jo (jos) kūnas, o danguje tesidžiaugia jo siela“ (124). Bibliiniais posakiais, paimtais iš Lk 23, 43, primenama, kad „iškart po mirties“ siela sulaukia atpildo. Ši sie-

lų eschatologija išpažįstama ir kitų maldų formulėse; pavyzdžiui, laidotuvių liturgijoje yra malda, kalbama kūną guldant į karstą: „Priimk, Viešpatie, sielą savo tikinčiojo (tikinčiosios) N., kuri (kurią) iš šio pasaulio pasišaukei pas save. Tegu jo (jos) siela iš nuodėmės pančių išvaduota, ramybės ir amžinosios šviesos laime apdovanota, su šventaisiais ir išrinktaisiais lauks prisikėlimo garbės“ (125). Malda už mirusiojo „sielą“ pasikartoja ir kitose vietose (126). Formulė, kalbėtina už mirštantįjį priartėjus mirties akimirkai, iš pagrindų tradicinė ir labai sena: „Krikščionio (krikščionės) siela, ruoškis keliauti iš šio pasaulio vardan visagalio Dievo Tėvo, kuris tave sukūrė; vardan Jėzaus Kristaus, gyvojo Dievo Sūnaus, kuris už tave kentėjo; ir vardan Šventosios Dvasios, kuri tavyje išlieta. Tegul šiandien tavo vieta ir buveinė išlieka ramybėje pas Dievą šventajame Zione“ (127).

Tokių maldų formulės apima prašymą, kuris liktų nesuprantamas, jei po mirties nebūtų nuskaistinimo: „Leisk jo (jos) sielai be kliūčių pereiti mirties vartus <...>, atleisk jai visas kaltes ir nuodėmes“ (128). Minimos nuodėmės turi būti aiškinamos kaip kasdienės nuodėmės ir mirtinų nuodėmių padariniai. Bažnyčia neturi nė vienos maldos už pasmerktuosius. Vienoje maldoje labai gražiai pabrėžiamas sielų eschatologijos nukreiptumas į prisikėlimą: „Gailėstingasis Tėve, į tavo rankas atiduodame savo brolio (sesers) N. sielą. Tvirtai tikime, kad jis (ji), kaip ir visi su Kristumi mirę, paskutinę dieną prisikels amžinajam gyvenimui“ (129). Toks prisikėlimas suprantamas kaip visiškai realus; tai rodo tiek paralelė su Kristaus prisikėlimu, tiek sąsaja su kape gulintu negyvu kūnu: „Viešpatie Jėzau Kristau, tu tris dienas ilsėjaisi kape ir taip pašventinai kapus tų, kurie tave tiki. Dabar kapas ne tik priglaudžia kūną, bet ir žadina amžinojo gyvenimo viltį. Duok, kad čia tavo tikintysis (tikinčioji) ramiai ilsėtųsi, kol tu, būdamas Prisikėlimas ir Gyvenimas, jį (ją) pažadinsi ir savo spindesiu apšviesi“ (130). Trečiojoje Eucharistijos maldoje vienu metu pabrėžiamas mirusiųjų prisikėlimo (be abejo, siejamo su garbingo perkeitimo mintimi) realumas, to prisikėlimo ryšys su paties Kristaus prisikėlimu ir jo ateitiškumas: „Kaip jis (ji) Krikštu buvo suaugęs (-usi) su tavo Sūnaus mirtimi, taip tesuauga ir su jo prisikėlimu, kada jis žadins numirusius keltis iš žemės ir mūsų gendantį kūną padarys panašų į savo garbingąjį kūną“ (131). Šiam tekstui priskirtina didelė teologinė reikšmė, nes jis yra Eucharistijos maldoje.

PABAIGA

Ši eschatologijos kai kurių aktualių klausimų dėstymą užbaigiame liturgijos liudijimu, nes Bažnyčios tikėjimo

mas reiškiasi liturgijoje, kuri yra tinkamiausia vieta jį išpažinti. Iš jos liudijimo paaiškėjo, kad liturgijoje išlaikoma pusiausvyra, turinti eschatologijoje egzistuoti tarp individualių ir kolektyvinių elementų, ir joje pabrėžiama galutinės tikrovės kristologinė prasmė, eschatologijos nenusmukdant iki vien žmogiškųjų spekuliacijų lygio. Tebus leista šio išdėstymo pabaigoje kaip baigiamąją mokymo santrauką pacituoti „Laidotuvių apeigų“ įvado pradžia: šiame tekste puikiausiai suspindi Romos naujosios liturgijos dvasia:

„Bažnyčia, laidodama savo vaikus, su gyvu tikėjimu švenčia Kristaus Velykų slėpinį. Ji trokšta, kad visi, Krikšto sakramentu įskiepyti į Kristaus mirtį ir prisikėlimą, drauge su juo pereitų į gyvenimą. Tiesa, jų sielos turi būti nuskaistintos, kad su šventaisiais ir išrinktaisiais būtų paimti į dangų, o kūnu jie laukia palaimingosios Kristaus atėjimo vilties ir prisikėlimo iš numirusiųjų. Todėl Bažnyčia už mirusiųsiuosius celebruoja Eucharistiją – Kristaus velykinę Auką ir meldžiasi už juos, kad, taip visiems Kristaus kūno nariams bendraujant, mirusieji sulauktų dvasinės pagalbos, o kiti – viltingos paguodos“ (132).

Išnašos

- (1) Plg. Klemensas Romietis. *Ad Corinthios* 5; Funk, 1, 104–106.
- (2) Plg. Ignatas Antiochietis. *Ad Romanos* 4; Funk, 1, 256–258.
- (3) GS 39: AAS 58 (1966), 1057.
- (4) 1985 m. sinodas. *Relatio finalis*, II, A, 1 (E Civitate Vaticana, 1985), p. 6.
- (5) GS 18: AAS 58, 1038.
- (6) Tikėjimo mokymo kongregacija. *Laiškas Recentiores episcoporum Synodi*, Pratarinė: AAS 71 (1979), 940.
- (7) 1985 m. sinodas. *Relatio finalis*, II, D, 1, p. 17.
- (8) Ten pat, I, 4, p. 4.
- (9) Plg. H. de Lubac. *La postérité spirituelle de Joachim de Fiore*, 2 vols. Paris, 1978 ir 1981.
- (10) Dėl santykio tarp Marxo ir Hegelio, plg. ten pat, 2, 256–360.
- (11) Tikėjimo mokymo kongregacija. Instrukcija *Liberitatis nuntius* (Instrukcija apie kai kuriuos „išlaisvinimo teologijos“ aspektus), 10, 6: AAS 76 (1984), 901.
- (12) Ten pat, 10, 5, p. 900.
- (13) GS 20: AAS 58, 1040.

- (14) GS 21: AAS 58, 1041.
- (15) Plg. Paulius VI. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii nuntiandi*, 34.
- (16) Plg. Tarptautinė teologijos komisija. Žmogaus vystymasis ir krikščioniškasis išganymas (1976).
- (17) 1985 m. sinodas. *Relatio finalis*, II, D, 6, p. 19.
- (18) Čia nebūtina aiškinti, kad žmonės gali priklausyti Kristui, regimai nepriklausydami Bažnyčiai: plg. LG 15 ir t.: AAS 57 (1965), 19 ir t.
- (19) LG 49: AAS 57, 55.
- (20) Paulius VI. Dievo tautos *Credo*, 3: AAS (1968), 434.
- (21) Konstantinopolio I Susirinkimas. Konstantinopolio tikėjimo išpažinimas (DH 150).
- (22) Tikėjimo mokymo kongregacija. *Recentiores episcoporum Synodi*, 2, p. 941.
- (23) Origenas. *Contra Celsum* 1, 7: GCS 2, 60.
- (24) A. Stuiber. *Refrigerium interim: Die Vorstellungen vom Zwischenzustand und die frühchristliche Grabeskunst*. Bonn, 1957, p. 101.
- (25) Plg. J. N. D. Kelly. *Early Christian Creeds*. 2nd ed., London, 1952, p. 163–165.
- (26) 11-asis Toledo sinodas. Tikėjimo išpažinimas (DS 540).
- (27) Dėl hermeneutikos plg. Tarptautinė teologijos komisija. Dogmų aiškinimas (1988).
- (28) H. U. von Balthasar. „*Eschatologie*“. In: *Fragen der Theologie heute*, Zürich-Köln, 1957, p. 407–408.
- (29) Plg. DV 2: AAS 58 (1966), 818.
- (30) GS 39: AAS 58, 1057.
- (31) *Fides Damasi* (DS 72).
- (32) Ireniejus. *Adversus haereses* V, 13, 3: SCh 153, 172. Šis fragmentas išlikęs graikų kalba; žodis „atsimainymas“ perteikiamas graikiška sąvoka *metaschématismós*.
- (33) Ten pat, 5, 13, 1: SCh 153, 162 ir 164.
- (34) Tridento Susirinkimo 25-oji sesija. *Decretum de... re-liquiis* (DS 1822).
- (35) Plg. Konstantinopolio I Susirinkimas. Konstantinopolio tikėjimo išpažinimas (DS 150): „jis vėl garbingai ateis.“
- (36) *Quicumque vult* (DS 76).
- (37) *Fides Damasi* (DS 72).
- (38) Origenas. In *Leviticum homilia* 7, 2: GCS 29, 378.
- (39) 11-asis Toledo sinodas. Tikėjimo išpažinimas (DS 540).
- (40) GCS 5, 51–55.
- (41) Tertulijonas kritikavo šiuos krikščionis kaip naujuosius sadukiejus (*De resurrectione mortuorum* 2, 2: CCL 2, 922). Šv. Ireniejus atmetė juos kaip asmenis, kurie „nenori suprasti to, kad jei būtų taip, kaip jie sako, tai pats Viešpats, kurį jie sako tikį, nebūtų trečią dieną prisikėlęs, bet, numiręs ant kryžiaus, iškart pakilęs viršun palikdamas savo kūną žemėje“ (*Adversus haereses* 5, 31: SCh 153, 388–390). Ireniejaus požiūriu, visa Dievo „tvarka“ įgyja vienybę per kūną: Dievas sukūrė žmogų kūnišką, pasiuntė savo Sūnų kūne, kad išganytų žmogaus kūną (ten pat 5, 14: SCh 153, 182). Čia reiktų priminti, kad formulė „kūno prisikėlimas“ buvo įtraukta į tikėjimo išpažinimus būtent siekiant užkirsti kelią gnostikų įtakai (žr. nuorodą 25).
- (42) Pasak Euzebijaus Cezarėjiečio (*Historia ecclesiastica* 6, 37: GCS 9/2, 592), Origenas tuos arabų eretikus įtikino, kad jie klysta.
- (43) Martin Luther. *Vorlesung über 1. Mose 22, 11*: WA 43, 218.
- (44) *Articuli Schmalkaldenses* 2, 2: *Die Bekenntnisschriften der Evangelisch-lutherischen Kirche*. Göttingen³1956, 425.
- (45) Martin Luther. *Brief am Amsdorf* (Wartburg, 1522 01 13): WA, *Briewechsel* 2, 422.
- (46) Plg. Benediktas XII. *Benedictus Deus* (DS 1000), kur tvirtinama, kad šventųjų sielos „iš karto po mirties“ ir „iki kūnų atgavimo bei visuotinio teismo“ „regėjo ir regi dieviškąją esmę intuityviu ir veidas į veidą regėjimu, netarpi-ninkaujant jokiam kūriniui kaip regėjimo objektui; dieviš-koji esmė rodosi jiems netarpiškai, aiškiai ir atvirai, ir taip regėdami jie dieviškąją esmę mėgaujasi; negana to, taip regėdamos ir mėgaudamosi jau numirusiųjų sielos yra tikrai palaimingos ir turi amžinąjį gyvenimą bei poilsį“.
- (47) 2 skyriuje minimos pagrindinės teorijos, šiandien siū-lančios prisikėlimą mirtyje. 4.1. poskyryje taip pat minimi keli šios tendencijos pirmtakai Bažnyčios tėvų laikais.
- (48) Tikėjimo mokymo kongregacija. *Recentiores episcoporum Synodi*, p. 939–943.
- (49) Dėl krikščionių evangelikų žr. *Confessio Augustana: Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche*, p. 73.
- (50) Plg. M. Spanneut. *Le Stoïcisme des Pères de l'Église: De Clément de Roma à Clément d'Alexandrie*. Paris, 1957.
- (51) GS 14: AAS 58, 1035–1036.
- (52) Ten pat, 18: AAS 58, 1038.
- (53) Plg. Paulius VI. Dievo tautos *Credo*, 8; plg. Pijus XII. Enciklika *Humani generis* (DS 3896).
- (54) Tarp žydų ligi šiol pabudus recituojama *berakah*, kur aiški perskyra tarp „sielų“ ir „mirtingų kūnų“, toliau da-rant aliuziją į „prisikėlimą“. Tekstas paimtas iš babiloniš-

- kojo Talmudo: plg. Seder R. Amram Gaon. Pirma dalis *Hebrew Text with Critical Apparatus. Translation with Notes and Introduction* by D Hedegard. Lund, 1951, p. 13.
- (55) Plg. Porfirijus. *De Plotini vita 1; Plotins Schriften*. Ed. R. Harder, vol. 5, Hamburg, 1958, p. 2. Dėl Porfirijaus pozicijos taip pat plg. Augustinas. *De civitate Dei* 22, 26: CCL 48, 853.
- (56) Tertulijonas. *De resurrectione mortuorum* 34, 3: CCL 2, 964.
- (57) Augustinas. *De Genesi ad litteram* 12, 35: CSEL 28/1, 432–433.
- (58) Tikėjimo mokymo kongregacija. *Recentiores episcoporum Synodi*, 3, p. 941.
- (59) *Super primam epistolam ad Corinthios* 15, 2, 924: in *Super epistolas Sancti Petri lectura*. Ed. R. Cai, vol. 1, Taurini-Romae, 1953, p. 411.
- (60) *STh* I, q. 29, a. 1, 5 ir ad 5. Šv. Tomas, teigdamas, jog klaidinga „sakyti, kad Kristus buvo žmogus per tris savo mirties dienas“ (III, q. 50, a. 4, c), galvoje turi, kad žmogaus sąvoka reiškia sielos ir kūno vienybę.
- (61) 59 past. nurodomame tekste šv. Tomas rašė: „Akivaizdu, kad siela prigimtiškai susijungusi su kūnu, o atsiskiria nuo jo prieš prigimtį ir *per accidens*. Todėl siela, atskirta nuo kūno, kol neturi kūno, yra netobula. Tačiau neįmanoma, kad tai, kas yra pagal prigimtį ir *per se*, būtų baigtina ir tartum niekas, o tai, kas yra prieš prigimtį ir *per accidens*, būtų begalinis, jei siela visą laiką egzistuotų be kūno.“
- (62) Plg. Augustino tekstą, į kurį nurodoma 57 past.
- (63) Tikėjimo mokymo kongregacija. *Recentiores episcoporum Synodi*, 3, p. 941.
- (64) *Benedictus Deus* (DS 1000).
- (65) GS 18: AAS 58, 1038.
- (66) Plg. *Canticum fratris Solis*, 12–13: in *Opuscula Sancti Patris Francisci Assisiensis*. Ed. C. Esser, Grottaferrata, 1978, p. 85 ir t.: „Būk pašlovintas, Viešpatie, už mūsų seserį, kūno mirtį. Joks gyvas žmogus negali nuo jos pabėgti <...> Palaiminti, kurie yra tavo švenčiausioje valioje, nes antroji mirtis neatneš jiems kančios.“
- (67) Grigalius Nysietis. *Oratio consolatoria in Pulcheriam*: in *Gregorii Nysseni opera*, hg. Werner Jaeger, Hermann Langerbeck, Bd. 9, Leiden, 1967, p. 472.
- (68) Grigalius Nysietis. *Oratio catechetica magna* 32: BKV² 56 (1927; PG 45, 80).
- (69) Klemensas Aleksandrietis. *Protrepticus* 11: GCS 12, 80.
- (70) GS 18: AAS 58, 1038.
- (71) Plg. Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Salvificis doloris*: AAS 76 (1984), 201–250.
- (72) *Confessiones* 9, 12, 29: CCL 27, 150.
- (73) Plg. *Benedictus Deus* (DS 1000).
- (74) Ignotas Antiochietis. *Ad Ephesios* 20, 2; Funk, 1, 230.
- (75) Augustinas. *De cura pro mortuis gerenda* 18, 22: CSEL 41, 658–659.
- (76) Plg. Šventoji Oficija. *Decretum* (1886 12 15) (DS 3195–3196); *Instructio* (1926 06 19) (DS 3680).
- (77) Plg. F. Cumont. *Lux perpetua*. Paris, 1949, p. 290.
- (78) CIC 1176, 3.
- (79) LG 51: AAS 57, 57.
- (80) LG 49: AAS 57, 55.
- (81) GS 18: AAS 58, 1038.
- (82) LG 50: AAS 57, 57.
- (83) Paulius VI. Dievo tautos *Credo* 29: AAS 60, 444.
- (84) LG 50: AAS 57, 56.
- (85) Tridento Susirinkimo 25-oji sesija. *Decretum de invocatione... Sanctorum* (DS 1821); LG 15 ir t.: AAS 57.
- (86) LG 49, 148 past. [7 skyrius, 2 pastaba]: AAS 57, 19 ir t.
- (87) *Ad caput VII de Ecclesia, responsum ad modum* 35: AS 3/8, 144.
- (88) LG 50: AAS 57, 55.
- (89) Florencijos Susirinkimas. *Decretum pro graecis* (DS 1304).
- (90) *Missale Romanum* (editio typica 1970), *Institutio generalis Missalis Romani*, 55, g, p. 40.
- (91) Plg. *Benedictus Deus* (DS 1000).
- (92) Origenas. In *Exodum homilia* 9, 2 (SCh 321, 282–286) laikosi nuomonės, kad čia kalbama apie dangiškąjį tabernakulį. Augustinas. *Enarrat. in Psalmos* (CCL 28, 88) tuo abejoja.
- (93) Apie nuodėmių skirstymą plg. Tarptautinė teologijos komisija. Susitaikinimas ir Atgaila, C, III.
- (94) Plg. Tridento Susirinkimo 6-oji sesija. *Decretum de justificatione*, can. 30 (DS 1580).
- (95) Tridento Susirinkimo 14-oji sesija. *Doctrina de sacramento extremae unctionis*, c. 2 (DS 1696).
- (96) Tridento Susirinkimas. *Decretum de justificatione*, can. 30 (DS 1580); taip pat plg. Florencijos Susirinkimas. *Decretum pro graecis* (DS 1304).
- (97) Tikėjimo mokymo kongregacija. *Recentiores episcoporum Synodi*, 7, p. 942.
- (98) Taip pat plg. Tertulijonas. *De corona* 3, 3: CCL 2, 1043.
- (99) Plg. LG 50: AAS 57, 55.

- (100) Plg. Kiprijonas. *Epistula* 55, 20, 3. Ed. L. Bayard, 2a ed. vol. 2, Paris, 1961, p. 144.
- (101) Laidotuvių liturgijos *Eulogitaria* prieš Evangelijos skaitinį.
- (102) Plg. LG 48: AAS 57, 54.
- (103) Tikėjimo mokymo kongregacija. *Recentiores episcoporum Synodi*, 7, p. 942.
- (104) Plg. Kotryna Genujietė. *Dialogo spirituale tra anima e corpo. Trattato del Purgatorio*. Piemme 1999.
- (105) Plg. Kryžiaus Jonas. Gyvoji meilės liepsna, 1, 24; Tamsioji naktis, 2, 6, 6 ir 2, 20, 5.
- (106) Kai lotynai kalbėdavo apie skaistyklos ugnį, Rytų krikščionys manydavo, kad jie reiškia Origeno sistemą, bausmes laikančią „vaistais“. Dėl to mokymas apie pomirtinį nuskaistinimą Florencijos Susirinkime išdėstytas labai subalansuotai (*Decretum pro gravis* [DS 1304]). XVI a. reformatoriai šioje idėjoje aptiko sunkumų, susijusių su jų mokymu apie išorinį nuteisinimą vien tikėjimu: tokia sąsaja aiškiai išreikšta *Apologia Confessionis Augustanae* (*Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche*, p. 255). Iškalbina, kad Tridento Susirinkimas pomirtinio nuskaistinimo temą dogmiškai aptaria 6-osios sesijos dekretu dėl nuteisinimo (can. 30, DS 1580); 25-osios sesijos dekretas dėl skaistyklos yra drausminio pobūdžio ir remiasi kitu dogminiu dekretu (DS 1820).
- (107) Plg. L. Scheffczyk. *Der Reinkarnationsgedanke in der altchristlichen Literatur*. München, 1985.
- (108) Daugelyje Rytų kultūrų reinkarnacija pateikiama labiau akcentuojant nuskaistinimo, o kartais ir bausmės aspektą negu šiuo metu Vakaruose. Dėl to reinkarnacija laikoma skausmingu dalyku, kurio geriau išvengti. Vieni ištrūkimą iš to ciklo laiko asmeninių pastangų vaisiumi, kiti – dieviškąja dovana.
- (109) Šiam idėjų kompleksui skirtas Šventosios Oficijos atsakymas „Teosofiniai mokymai“ (DS 3648).
- (110) Plg. LG 48: AAS 57, 54. Gerai žinomas istorijos faktas, jog žodžiai „mūsų vienkartinio gyvenimo pabaigoje“ buvo į galutinį tekstą įtraukti atsiliepiant į vieną iš 123 Susirinkimo tėvų pasiūlytą *modus*, „kad būtina patvirtinti šio žemiškojo gyvenimo nepakartojamumą atmetant mokymą apie reinkarnaciją“ (*Ad caput VII de Ecclesia*, *modus* 30: AS 3/8, p. 143).
- (111) Plg. GS 12: AAS 58, 1034.
- (112) Plg. 53 past. kelis Bažnyčios magisteriumo tekstus šiuo klausimu.
- (113) Dėl šio būvio tikrovės plg. Tridento Susirinkimo 5-oji sesija. Dekretas dėl gimtosios nuodėmės, can. 1 (DS 1511).
- (114) Jonas Paulius II. Enciklika *Dives in misericordia*, 7: AAS 72 (1980), 1200.
- (115) Tridento Susirinkimas. *Decretum de justificatione*, can. 7 (DS 1528).
- (116) Paulius VI. Dievo tautos *Credo*, 12.
- (117) Tikėjimo mokymo kongregacija. *Recentiores episcoporum Synodi*, 7, p. 941–942.
- (118) Jonas Paulius II. Enciklika *Dominum et vivificantem*, 38: AAS 78 (1986), 851.
- (119) LG 48: AAS 57, 54.
- (120) Plg. Tridento Susirinkimas. *Decretum de justificatione*, can. 5 (DS 1528).
- (121) *Indiculus* 8 (DS 246).
- (122) Lotynų k. žodis *defunctus* žymi tą, kuris atliko užduotį. Dabar *defunctus* egzistuoja kaip subjektas. Kas atliko savo pareigas žemėje, tas įleidžiamas į karalystę arba iškart po mirties, arba prireikus po galutinio nuskaistinimo.
- (123) *Ordo exsequiarum* (editio typica 1969), 55, p. 25; tie patys žodžiai 72, p. 32 ir 184, p. 73.
- (124) Ten pat, 195, p. 77.
- (125) 30, p. 16.
- (126) Plg. ten pat, 33, p. 18; 36–48, p. 22; 65, p. 29; 67, p. 30; 167, p. 67; 174, p. 70; 192–193, p. 76; 195, p. 77; 200, p. 81; 230, p. 87.
- (127) *Ordo unctionis infirmorum eorumque pastoralis cura* (editio typica 1972), 146, p. 60.
- (128) *Ordo exsequiarum*, 167, p. 68.
- (129) Ten pat, 48, p. 22.
- (130) Ten pat, 53, p. 24.
- (131) *Missale Romanum*, p. 465.
- (132) *Ordo exsequiarum*, Praenotanda, 1, p. 7.

Kunigų paskyrimai

Panevėžio vyskupijoje

Kun. lic. **Simas Maksvytis** paskirtas vyskupo vikaru pastoracijai.

Kun. **Zenonas Navickas** atleistas iš Skapiškio Šv. Hiacinto (Jackaus) parapijos klebono pareigų ir paskirtas Utenos Kristaus Žengimo į dangų bažnyčios altaristu.

Kun. **Salvijus Pranskūnas** atleistas iš Dusetų Šv. Trejybės parapijos klebono pareigų ir paskirtas Skapiškio Šv. Hiacinto (Jackaus) parapijos klebonu.

Kan. **Stanislovas Krumpliauskas** atleistas iš Anykščių Šv. apaštalo evangelisto Mato parapijos klebono, Dabužių Kristaus Žengimo į dangų parapijos administratoriaus bei Anykščių dekanato dekanato pareigų ir paskirtas Dusetų Šv. Trejybės parapijos klebonu, Antalieptės Šv. Kryžiaus Atradimo parapijos administratoriumi bei Zarasų dekanato vicedekanu.

Kan. **Petras Baniulis** atleistas iš Panevėžio Šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijos klebono bei Panevėžio dekanato dekanato pareigų ir paskirtas Anykščių Šv. apaštalo evangelisto Mato bei Dabužių Kristaus Žengimo į dangų parapijų administratoriumi, jam taip pat pavesta laikinai eiti Anykščių dekanato dekanato pareigas.

Kun. **Romualdas Zdanys** paskirtas Panevėžio Šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijos administratoriumi ir jam pavesta laikinai eiti Panevėžio dekanato dekanato pareigas.

Kun. lic. **Simas Maksvytis** paskirtas Panevėžio vyskupijos Kunigų tarybos nariu konsultoriumi.

Kun. **Saulius Kalvaitis** atleistas iš Obelių Šv. Onos, Aleksandravėlės Šv. Pranciškaus Serafiškojo bei Kriaunų Dievo Apvaizdos parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Daugailių Šv. An-

Didieji Švč. Mergelės Marijos Gimimo atlydai

Rugsėjo 7-ąją, Šiluvoje, Dievo Motinos apsireiškimu daugiau kaip prieš 400 metų palaimintoje žemėje, kuri plačiai žinoma Lietuvoje ir vis dažniau lankoma kitų kraštų piligrimų, prasidėjo didieji Švč. Mergelės Marijos Gimimo atlydai.

Pirmąją atlydų dieną Dievo Motiną jos šlovei skirtu nepaprasto grožio Rytų Bažnyčios himnu Akatistu sveikino broliai ir seserys vienuoliai, prieš pagrindines pamaldas giedojo jį sakralioje aikštėje, prie čia parengto altoriaus. Drauge su pašvęstojo gyvenimo seserimis ir broliais – kelių dešimčių Lietuvoje veikiančių vyrų ir moterų kongregacijų nariais, Šilinių atlydų pradėti rinkosi ir kitos katalikiškos bendruomenės, organizacijos bei institucijos, maldininkai, suvažiavę iš įvairių Lietuvos vietų.

Vidudienį iškilmingai Eucharistijai vadovavęs Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ ragino melstis ir už ypatingai Dievui pasišventusių, ir už aktyviai tarnaujančiuosius Bažnyčioje, ir už visą Lietuvą, kad jos ateitį kurtų atsakingi žmonės. Eucharistiją koncelebravo kelių kongregacijų kunigai vienuoliai. Giedojo jungtinis brolių ir seserų vienuolių choras. Homilijoje arkiv. S. Tamkevičius priminė pal. Jono Pauliaus II raginimą viešinti Šiluvoje 1993 m. saugotis modernaus pasaulio pagundų – vartotojiškumo, hedonizmo, kurti savo tėvynės ateitį ant Evangelijos pamatų, atrasti tikrąją ramybę Kristuje, jį rinktis savo gyvenimo, demokratijos ir ateities uola, nuolat žvelgti į nesvyruojančio tikėjimo moterį – Švč. Mergelę Mariją. Šiandien Lietuvoje, pasak arkivyskupo, nepaprastai reikalingas ir brangus yra visų pašvęstųjų tikėjimas, jų drąsus pasiryžimas radikaliai gyventi Evangeliją įtikinamai rodant aiškia gyvenimo kryptį dabarties visuomenės sumaištyje. „Liudykite Kristų džiaugsmingai“, – savo brolius ir seseris vienuolius ragino ganytojas, geru žodžiu padrašindamas ir kitas bendruomenes, pasiryžtančias liudyti Evangeliją, gyvai be žodžių bylojančias, kaip gera gyventi su Kristumi.

Kitu laiku Šiluvoje rugsėjo 7-ąją šv. Mišias bazilikoje bei Apsireiškimo koplyčioje šventę pirmosios atlydų dienos dalyviai, vadovaujami kunigų Erasto Murausko, Raimundo Kazaičio, kun. Gintaro Blužo, dėkojo Dievui už malonę priklausyti Kristaus Bažnyčiai, prašė Šventosios Dvasios įkvėpimo skelbiantiems Dievo Žodį, meldė dvasinių pašaukimų. Tą dieną pamaldose giedojo ir Zarasų, Jonavos parapijų, Šiluvos parapijos sumos bei vaikų ir jaunimo chorai. Klausyklose patarnavo Jonavos dekanato kunigai. Po pagrindinių pamaldų, jau rudenišku lietumi nulijusią dieną, Jonavos dekanato rūpesčiu atlydų dalyviai buvo pavaišinti šilta koše.

Rugsėjo 8-ąją Švč. M. Marijos Gimimas, Šilinių atlydų pagrindinė iškilmė, drauge su visa Bažnyčia Šiluvoje buvo švenčiamas ypač iškilmingai ir jaunatviškai. Daugybė jaunų piligrimų atvyko dalyvauti surengtoje Jaunimo, mokyklų, kolegijų, universitetų bendruomenių ir tikybos mokytojų bei katechetų dienoje. Pavakare Šiluvą pasiekė pėsčiomis čia keliavę Kauno arkivyskupijos jaunimo žygio „Nesiduok pikto nugalimas, bet nugalėk pikta gerumu“ (Rom 12, 21) dalyviai.

Pilnutėlėje sakralioje aikštėje liturginę katechezę prieš pagrindines pamaldas vedęs Lietuvos kariuomenės ordinaras, LVK generalinis sekretorius ir LVK Švietimo komisijos pirmininkas vysk. Gintaras Grušas kalbėjo apie popiežiaus Benedikto XVI paskelbtų ir netrukus, spalio 11 d., Bažnyčioje prasidėsiančių Tikėjimo metų uždavinius tikybos mokytojams, katechetams, kurie yra vyskupų,

kunigų bendradarbiai, perduodant tikėjimo lobyną visai Dievo tautai, ypač jaunajai kartai. Šiandien, pasak ganytojo, tikėjimui perduoti, drauge su didžiuoju, prieš 20 metų išleistu *Katalikų Bažnyčios katekizmu*, turime puikią priemonę – katekizmą *Youcat* (2011). Katechezėje paraginta kasdien skaityti Šventąjį Raštą, susipažinti su Vatikano II Susirinkimo, kurio 50-metį minėsime, nutarimais, pakviesta pažinti savo tikėjimą iš popiežiaus Benedikto XVI knygų, patiems augti ir auginti kitus remiantis šių dienų šventųjų gyvenimo liudijimais, kita gausia religine literatūra.

Didžiulė minia aikštėje vidudienį iškilmingos Eucharistijos pradžioje drauge su bemaž dviem šimtais jungtinio vaikų ir jaunimo choro iš Klaipėdos, Kauno, Radviliškio, Žaslių, Kybartų, Vilkaviškio ir kt. dalyvių sveikino Švč. M. Mariją Loreto Dievo Motinos litanija. Šioje iškilmingoje Eucharistijoje buvo meldžiamasi už vaikus ir jaunimą, mokyklų bei akademinių bendruomenių narius, kad jie drąsiai atsivertų Kristui, tikrosios Tiesos šaltiniui.

„Šilinių atlidai, būdami graži šventė ir savo išore, turi ir labai gilią prasmę. Tepadedu jie mums atrasti Dievo artumą, artėti prie Jėzaus Kristaus, išmolti jį mylėti Dievo Motinos padedamiems“, – sakė pradėdamas iškilmingą Eucharistiją Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, antrąją atlaidų dieną sveikindamas jauną ir džiaugsmingą, erdvią aikštę užliejusią piligrimų jūrą – vaikus, moksleivius, studentus, jų mokytojus bei dėstytojus, kapelionus, tikybos mokytojus bei katechetus, kelių Kauno aukštųjų, vidurinių mokyklų, gimnazijų vadovus, atsakingus švietimo darbuotojus, ypač gausias Kauno ir kitų miestų katalikiškųjų mokyklų vadovų, mokytojų ir moksleivių bendruomenes, vyskupijų Jaunimo ir Katechetikos centrų darbuotojus, taip pat gausias piligrimų grupes, atvykusias ne tik iš pačių įvairiausių Lietuvos vietų, bet ir iš Punsko bei Latvijos.

Eucharistiją drauge su arkivyskupu koncelebravo vyskupas G. Grušas ir kunigai, tarnaujantys moksleivių ir jaunimo sielovadoje.

Homiliją sakęs arkiv. S. Tamkevičius atkreipė dėmesį į Bažnyčios džiaugsmą švenčiant Švč. M. Marijos, apdovanotos ypatinga Dievo malone, Gimimą ir priminė kiekvienam krikščioniui skiriamą patį pirmąjį Dievo meilės apkabinimą – krikštą, pasak ganytojo, „bilietą“ į amžinybę. Krikštas Lietuvai, kaip sakyta homilijoje, reiškė ne tik valstybinį pripažinimą, bet ir visiškai naują gyvenimo kokybę. Lietuvos istorijoje aiškiai pastebimi Bažnyčios vaisiai (tai pirmoji lietuviška knyga, pirmasis universitetas, tautinės mokyklos, meno, mokslo suklestėjimas Lietuvoje). Tačiau, be istorinės, kaip pabrėžė ganytojas, krikštas turi didžią dvasinę prasmę – jis kiekvienam asmeniškai atveria duris į gyvenimo pilnatvę su Kristumi, leidžia žmogaus dvasiai suspindėti pirminiu, iš Kūrėjo rankų išėjusiu grožiu. Homilijoje atkreiptas dėmesys į popiežiaus Benedikto XVI mintį, kaip svarbu krikštą vėliau sutvirtinti Šventosios Dvasios atspaudu, jausti atsakomybę už brangią tikėjimo dovaną. Atnašų procesijoje šiose šv. Mišiose buvo nešami *Youcat* katekizmai, kuriuos arkiv. S. Tamkevičius dovanojo visoms Kauno arkivyskupijos mokykloms.

Vakarop Šiluvoje arkivyskupas S. Tamkevičius sveikino apie 500 jaunųjų arkivyskupijos piligrimų. Jie, kalbėdami rožinį, giedodami atkeliavo į atlaidus pėsčiomis iš Lyduvėnų. Lyduvėnų bažnyčioje ši piligrimystė prasidėjo šlovinimu su „Naujosios Sandoros“ bendruomene, br. kun. Antano Blužo OFM mokymu. Visą kelią jaunuoliai galėjo susitaikyti su Dievu – išpažinčių klausė kun. Gintaras Blužas OFS.

tano Paduviečio parapijos klebonu ir Vajasiškio Šv. Jono Krikštytojo parapijos administratoriumi.

Kun. **Laimonas Nedveckas** atleistas iš Alizavos Šv. Jono Krikštytojo, Palėvenėlės Švč. M. Marijos bei Salamiesčio Šv. Antano Paduviečio parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Obelių Šv. Onos parapijos klebonu, Aleksandravėlės Šv. Pranciškaus Serafiškojo bei Kriaunų Dievo Apvaizdos parapijų administratoriumi.

Kun. **Justas Jasėnas** atleistas iš Kupiškio Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Alizavos Šv. Jono Krikštytojo, Palėvenėlės Švč. M. Marijos bei Salamiesčio Šv. Antano Paduviečio parapijų administratoriumi.

Kan. **Juozapas Kuodis** atleistas iš Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos klebono, Daugailių Šv. Antano Paduviečio ir Antalieptės Šv. Kryžiaus Atradimo parapijų administratoriaus bei Utenos dekanato dekanato praeigų ir paliktas rezidentu Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijoje (ligos metu).

Kun. **Kęstutis Palepšys** atleistas iš Salako Švč. M. Marijos Sopulingosios parapijos klebono ir Švedriškės Šv. Jono Krikštytojo bei Vajasiškio Šv. Jono Krikštytojo parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos administratoriumi.

Kun. **Egidijus Vijeikis** atleistas iš Karsakiškio Nukryžiuotojo Jėzaus parapijos klebono bei Geležių Šv. Juozapo parapijos administratoriaus pareigų ir paskirtas Salako Švč. M. Marijos Sopulingosios parapijos klebonu bei Švedriškės Šv. Jono Krikštytojo parapijos administratoriumi.

Kun. **Jonas Morkvėnas** atleistas iš Panevėžio Šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Karsakiškio Nukryžiuotojo Jėzaus bei Geležių Šv. Juozapo parapijų administratoriumi.

Kun. **Vidmantas Bloškis** atleistas iš Panevėžio Kristaus Karaliaus Katedros parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Panevėžio Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijos vikaru.

Kun. **Modestas Juodvalkis** atleistas iš Pasvalio Šv. Jono Krikštytojo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Kupiškio Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaru.

Kun. **Mindaugas Šakinis** atleistas iš Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaru.

Kun. **Vitalijus Kodis** atleistas iš Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros parapijos vikaru.

Kun. **Miroslav Anuškevič** atleistas iš Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Pasvalio Šv. Jono Krikštytojo parapijos vikaru.

Diak. **Egidijus Tubelis** paskirtas pastoraciniu bendradarbiu Panevėžio Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijoje.

Kun. **Dainius Matiukas** atleistas iš Panevėžio Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros parapijos vikaru.

Kun. **Henrikas Kalpokas** paskirtas laikinai eiti Utenos dekanato dekanato pareigas.

Kun. **Vladas Jackūnas** atleistas iš Uliūnų Kristaus Žengimo į dangų ir Ēriškių Švč. Jėzaus Vardo parapijų administratoriaus pareigų.

Kun. **Algirdas Dauknys** atleistas iš Naujamiesčio Šv. apaštalo Mato parapijos klebono pareigų ir paliktas eiti Berčiūnų Lietuvos Kankinių bažnyčios rektoriaus pareigas.

Kun. **Raimondas Kazlauskas** paskirtas

Katechezę Šiluvoje vedęs parapijos klebonas kun. Erastas Murauskas taip pat kvietė jaunimą užbaigti šią piligriminę kelionę atgaila, išsivaduoti iš nuodėmės – mirties „viruso“ Dievo gyvybės programoje, sugrįžti į Tėvo glėbį, kad lengviau būtų galima atsilaikyti prieš pasaulio klastas. Šv. Mišiose buvo meldžiama Šventosios Dvasios dovanų jaunimui ir jo ugdytojams, Jaunimo centrams, organizacijoms, jaunimo vadovams. Giedojo bendruomenės „Naujoji Sandora“ nariai. Homiliją pasakęs kun. Kęstutis Kėvalas ragino jaunus žmones pasitikėti Dievo kvietimu.

Šiluvos mokyklos stadione paskui prasidėjo lietuvių menininkų pastatytas italų kūrėjo Sandro Di Stefano miuziklas „Karolis“. Jo klausėsi apie 2 tūkst. piligrimų.

Rugsėjo 9-osios sekmadienį Šilinių ataiduose buvo švenčiama Šeimų diena. Į pagrindinę atleidų dieną nuo pat ryto gausiai rinkosi piligrimai iš įvairiausių Lietuvos kampelių – ypač daug jaunų šeimų su pačiais mažiausiais vaikais. Po pietų Šiluvoje buvo sutikta bemaž tūkstantinė Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio vadovaujama jaunųjų piligrimų kolona, nuo penktadienio keliavusi iš Kryžių kalno.

Liturgijai vadovavęs Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius sveikino iškilmingą Eucharistiją koncelebravusius ganytojus – apaštališkąjį nuncijų arkivyskupą Luigi Bonazzi, Vilniaus arkivyskupą kardinolą Audrių Juozą Bačkį, Vilniaus arkivyskupo augziliarą vysk. Arūną Poniškaitį, Lietuvos kariuomenės ordinarą vyskupą Gintarą Grušą, Kaišiadorių vyskupą Joną Ivanauską, Panevėžio vyskupą Joną Kaunecką, Telšių vyskupą Joną Borutą SJ, Vilkaviškio vyskupą Rimantą Norvilą, vyskopus emeritus – Juozą Žemaitį MIC, Juozą Matulaitį, Juozą Preikšą, taip pat įvairių Lietuvos vyskupijų kunigus. Arkivyskupas taip pat pasveikino brolių ortodoksų ir evangelikų liuteronų Bažnyčių atstovus, LR Seimo, Vyriausybės vadovus su šeimomis, užsienio šalių ambasadorius, įvairių valstybinių institucijų vadovus, Raseinių r. vadovus, Kauno ir Liublino kunigų seminarijų bendruomenes, Lietuvos šeimos centrų darbuotojus, visas šeimas, sužadėtinius, giedojusį Kauno valstybinį chorą, vadovaujamą prof. P. Bingelio, Kauno I dekanato kunigus, patarnaujančius klausyklose. Šie gausūs Eucharistijos dalyviai arkivyskupo buvo paraginti melstis už Lietuvą ir ypač už tvirtas ir darnias šeimas – Lietuvos dabarties ir ateities pagrindą.

Homilijoje arkiv. S. Tamkevičius apgailestavo, jog visuomenėje šiandien bandoma atmesti dar pirmiesiems tėvams parodytą Dievo planą šeimai, kad mėginama tyliai palaidoti tradicinės šeimos sampratą prisidengiant kitokiomis žmonių bendrystės, jų laisvės ir pasirinkimo interpretacijomis. Pasak ganytojo, šiandien visuomenėje aiškiai pastebimi griaunamūs moralės ir šeimos padariniai. Jis atkreipė dėmesį į darnias katalikiškas šeimas, be kurių nebūtų išaugusios ir tokios didžios asmenybės kaip pal. J. Matulaitis, poetas prel. Maironis. Užbaigiant homiliją darsyk klausytojų žvilgsnis atkreiptas į Dievo Motiną – prie jos ypač Tikėjimo metais paraginta glaustis, jos pavyzdžiu auginti savo tikėjimą bei pasitikėjimą Dievu. Po homilijos Santuokos sakramentą priėmusieji sutuoktiniai buvo pakviesti atnaujinti santuokinį pasižadėjimą.

Liturgijos pabaigoje sveikinimo žodį lietuviškai tarė apaštališkasis nuncijus arkiv. L. Bonazzi: „Savo asmenyje noriu perduoti Jums popiežiaus Benedikto XVI sveikinimus, tėvišką meilę ir draugystę. Mūsų Bažnyčios, kuri yra lyg didelė šeima, dvasinės bendrystės dėka Šventasis Tėvas taip pat yra su mumis ir Jus laimina.“ Apaštališkasis nuncijus ragino „nepasiduoti pagundai blogi nugalėti

blogiu“. „Kaip kad augalas gali augti tik laistomas vandeniu, taip ir žmonių asmeninis ir visuomeninis gyvenimas auga tik gėrio dėka. Blogis, negatyvūs pasirinkimai, nemeilė nekuria nieko. Gėris gimsta tik iš gėrio ir niekada iš blogio“, – sakė arkiv. L. Bonazzi.

Prieš ganytojiškąjį palaiminimą arkiv. S. Tamkevičius padėkojo LR Seimo nariams, palaikantiems tradicinę, santuoka grindžiamą šeimą.

Rugsėjo 10-ąją Šilinėse buvo švenčiama Policijos, Valstybės sienos apsaugos ir Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotojų diena. Be kitų piligrimų, Šiluvos aikštėje švęsti Švč. M. Marijos Gimimo gausiai rinkosi į Šilines kasmet atvykstantys šių visuomenės teisėtovai ar teisės saugai tarnaujančių institucijų vadovai ir darbuotojai. Tos dienos šv. Mišiose buvo prašoma Viešpaties, kad kiekvienas žmogus sąžiningai atliktų savo pareigas, meldžiama malonės padėti suklydusiems sugrįžti į prasmingą gyvenimą.

Iškilmingoje Eucharistijoje buvo meldžiamasi už Policijos, Valstybės sienos apsaugos ir Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotojus bei jų šeimas. Juos visus bei iškilmėse dalyvavusius Lietuvos policijos generalinio komisaro pavaduotoją Renatą Poželą, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus pavaduotoją Artūrą Račkauską, Valstybinės sienos apsaugos tarnybos vadą Vainių Butiną, apskričių komisariatų vadovus, rinktinių vadus, kitus atsakingus minėtų tarnybų pareigūnus bei darbuotojus sveikino liturgijai vadovavęs Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Koncelebravo pareigūnų sielovadoje tarnaujantys kapelionai, kiti kunigai (tarp jų ir svečias iš Škotijos). Giedojo VRM vyrų choras „Sakalas“, grojo VRM pučiamųjų instrumentų orkestras.

Homilijoje arkiv. S. Tamkevičius pabrėžė, kokia svarbi visuomenei, žmonių saugumui yra minėtų pareigūnų tarnystė. Kita vertus, atkreiptas dėmesys į ryškiai Šventajame Rašte įjautą pasitikėjimo pirmiausia Dievu mintį. Šis pasitikėjimas kyla iš paties Dievo – Jis mus mylintis Tėvas. Tačiau tikėjimas nereiškia, jog niekuo gyvenime nereikia rūpintis. Šiandien žmonės, kaip sakė ganytojas, labai nori, kad viską išspręstų valstybinės institucijos, o patys neretai nesirūpina darbščiai, tvarkingai, dorai gyventi. Prieš ganytojiškąjį palaiminimą arkivyskupas minėtų tarnybų darbuotojams linkėjo neprarasti meilės, gerumo, kantrybės savo sunkioje tarnyboje.

Rugsėjo 11-ąją, vasariškai saulėtą atlaidų dieną, Šiluvoje buvo švenčiama Lietuvos kariuomenės diena. Įvairiu laiku Apsireiškimo koplyčioje, bazilikoje, sakralioje aikštėje buvo aukojamos šv. Mišios kviečiant gausiai ir tądien atlaiduose dalyvavusius piligrimus melstis, kad Viešpats duotų taiką ir ramybę pasauliui, kad žmonija, tautos ir šalys mokytųsi konfliktus spręsti taikiai. Taip pat melstasi už karius, dalyvaujančius tarptautinėse taikos misijose, už tuos mūsų laisvės kovotojus, kurie atidavė už tėvynę savo gyvybę. Liturgijai vadovavęs Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius sveikino koncelebruojančius vyskopus – Lietuvos kariuomenės ordinarą vysk. Gintarą Grušą, Šiaulių vyskupą Eugenijų Bartulį ir kunigus karo kapelionus, taip pat sielovadoje tądien patarnaujančius Ukmergės dekanato kunigus. Arkivyskupas pasveikino ir į atlaidus atvykusius LR Krašto apsaugos ministrę Rasą Juknevičienę, Lietuvos kariuomenės vadą generolą leitenantą Arvydą Pocių, KA ministerijos pareigūnus, kariuomenės padalinių vadus, karininkus, puskarininkus, karius, kariuomenės savanorius, partizanus, šaulius, karių artimuosius, visus piligrimus, atkeliavusius ir pavieniui, ir didesnėmis įvairių bendruomenių grupėmis iš įvairiausių geografinių Lietuvos vietų bei vyskupijų.

Naujamiesčio Šv. apaštalo Mato, Uliūnų Kristaus Žengimo į dangų ir Ėriškių Švč. Jėzaus Vardo parapijų administratoriumi. -P-

Vilkaviškio vyskupija

Kun. **Vitalijus Golinas** atleistas iš Marijampolės Šv. Vincento Pauliečio parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Slavikų Šv. Onos ir Sudargo Šv. Jono Krikštytojo parapijų klebonu. Rezidavimo vieta – Slavikai. -Vk-

Paminėtos arkiv. T. Matulionio mirties 50-osios metinės

Rugpjūčio 20 d. Kaišiadoryse paminėta Dievo tarno Teofiliaus Matulionio mirties jubiliejinė 50 metų sukaktis. Dievo tarnas, Kaišiadorių vyskupas ir arkivyskupas Teofilijus Matulionis mirė 1962 m. rugpjūčio 20 d. Šeduvoje, palaidotas Kaišiadorių katedros kriptoje. 2008 m. užbaigta jo kanonizacijos byla vyskupijoje ir perduota į Romą – Šventųjų skelbimo kongregaciją.

Ta proga Kaišiadorių katedroje pranešimą „Arkivyskupas Teofilijus Matulionis – Bažnyčios karys ir kankinys“ skaitė Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto docentas dr. Aūnas Streikus. Katedros Šv. Juozapo koplyčioje buvo pristatyta Birštono sakralinio muziejaus parengta paroda „Dievo Tarno Teofiliaus Matulionio gyvenimas“, vizualinę kompoziciją „Tikras žmogiškumas ir gilus apsisprendimas aukotis dėl kitų“ pristatė Kaišiadorių V. Giržado progimnazijos tikybos mokytoja Daiva Nasevičienė. Kaišiadorių vyskupijos kurija šia proga išleido ir platino Dievo tarno Teofiliaus paveikslėlį su malda.

Jubiliejinės sukakties minėjimui vadovavo Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, dalyvavo ir šv. Mišias celebravo Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, apaštališkasis nuncijus Lietuvoje arkivyskupas Luigi Bonazzi, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Vilniaus arkivyskupijos

vyskupas pagalbininkas Arūnas Poniškaitis, Kaišiadorių vyskupas emeritas Juozas Matulaitis ir Vilkaviškio vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC; šv. Mišias taip pat koncelebravo Kaišiadorių vyskupijos kunigai. Pamaldose dalyvavo gausus būrys vietos tikinčiųjų ir svečių. Po šv. Mišių vyskupai meldėsi Katedros kriptoje. Arkiv. S. Tamkevičius per pamokslą priminęs Mišių metu skambėjusį Evangelijos skaitinį apie Jėzaus pokalbį su turtingu jaunuoliu, apie Jėzaus siūlymą jaunuoliui išdalyti visus savo turtus vargšams ir po to sekti Jėzų, sakė, kad šiandien mūsų minimas herojiškas arkivyskupas Teofilius Matulionis savo gyvenime padarė tai, ko nesugebėjo padaryti anas evangelisto minimas jaunas vyras. Arkivyskupas Matulionis išsižadėjo visko, kas trukdo eiti paskui Jėzų. Kai jaunystėje išgirdo kvietimą pasišvęsti Dievui, jis nesvarstė, kiek atiduoti Dievui, o kiek pasilikti sau. Teofilius nenuėjo nuo Jėzaus kaip tas Evangelijoje minimas turtingas vyras, bet pasielgė pagal Jėzaus patarimą: „Kiekvienas, kas paliko namus, brolius, seseris, tėvą, motiną, vaikus, dirvas dėl manęs, gaus šimteriopai ir paveldės amžinąjį gyvenimą.“ Eiti paskui Kristų įmanoma tik su tokia aukos dvasia. Jei jos trūksta, dvasininkų – nesvarbu, kas jie: kunigai, prelatai ar vyskupai, – gyvenime atsiranda bėdų, problemų. Toliau homilijoje arkivyskupas S. Tamkevičius priminė pagrindinius kunigo Teofiliaus Matulionio gyvenimo faktus. „Sklandant arkivyskupo Matulionio biografiją, – sakė homilijoje arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, – nejučiomis kyla klausimas, iš kur šis trapios sveikatos vyskupas sėmėsi jėgų išstovėti ten, kur daugelis palūždavo? Atsakymą duoda pats Jėzus. Kai jis kalbėjo apie būtinumą išsižadėti laikinų dalykų, turtų, mokiniai sumišę klausė: „Jeigu šitaip, tai kas galės būti išgebėtas?“ Pažvelgęs į juos, Jėzus tarė: „Žmonėms tai negalimas dalykas, o Dievui viskas galima.“ Štai ir atsakymas: „Su Dievu viskas galima!“, ir šį atsakymą reikia įsidėmėti visiems, o ypač mums, dvasininkams, kurie kartais būname gundomi atsiremti ne tiek į Dievą, ne tiek į ištikimybę Bažnyčiai,

Be jau minėtų šios Eucharistijos intencijų, arkiv. S. Tamkevičius kvietė melstis ir už dabar tarnaujančius kariūnus, už esančius misijose, ir už tuos, kurie žuvo tarnyboje, gindami laisvę ir taiką gyvenimą, už jų artimuosius, šeimas.

Vėliau homilijoje G. Grušas jos klausytojų žvilgsnius kreipė į įvairiais titulais gerbiamą Mariją, visų Motiną, užtarėją, tarpininę, mokytoją ir pavyzdį, kuri yra ir Taikos Karalienė. Karių misija ir yra būti taikdariais. Homilijoje atkreiptas dėmesys į pal. Jurgio Matulaičio raginimą „Rikiuokitės!“ ir vyskupo šūkį „Nugalėk blogį gerumu“, reiškiančius, jog blogį stabdyti reikia ginama tiesa ir taika. Šioje kovoje Marija yra paguodos šaltinis. Vysk. G. Grušas priminė artėjančius Tikėjimo metus. Kariai ir visi piligrimai buvo paraginti pažinti savo tikėjimą, nebijoti jo skelbti ir liudyti.

Užbaigus liturgiją, padėkos žodį tarė LR krašto apsaugos ministrė R. Juknevičienė, Lietuvos kariuomenės vadas A. Pocius. Jiems už pagalbą organizuojant jau dešimtąjį piligriminį žygį iš Kryžių kalno į Šiluvą padėjo Šiaulių vyskupas E. Bartulis.

Rugsėjo 12 d. Šilinių atlyduose, be kitų iš įvairių Lietuvos vyskupijų organizuotai ir pavieniui atvykusių įvairaus amžiaus piligrimų, Dievo Motinos Gimimą šventė kunigai, kunigų seminarijų bendruomenės, seminaristų ugdytojai. Šią Kunigų dieną gausiems piligrimams patarnavo Jurbarko dekanato kunigai. Šv. Mišiose buvo dėkojama Dievui už kunigystės dovaną, melstasi už žmones, kurių tikėjimas atšalo dėl kunigų kaltės, už pašaukimo krizes išgyvenančius kunigus, melsta pašaukimų į kunigystę.

Iškilmingos Eucharistijos švęsti prie altoriaus šią Kunigų dieną atėjo didžiulė dvasininkų procesija. Liturgijai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, koncelebravo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Jėzaus Draugijos Lietuvos ir Latvijos provincijolas t. Gintaras Vitkus SJ bei 98 Kauno arkivyskupijos bei kitų Lietuvos vyskupijų kunigai. Giedojo Kauno Šv. Pranciškaus Ksavero (jėzuitų) bažnyčios jaunimo choras.

„Dėkojame už kunigystės dovaną Bažnyčiai ir ypač meldžiamės už ištikimai žmonėms tarnaujančius kunigus. Dvasinės paramos taip pat reikia kunigams, išgyvenantiems pašaukimo ar tikėjimo krizę“, – sakė ganytojas, savo homilijoje atkreipdamas dėmesį, jog net šventieji, kaip, pvz., pal. Motina Teresė, išgyvendavo tokių krizių. Homilijoje kviesta melsti Dievo malonės, kad kunigai nuolat ieškotų Dievo artumos, raginta melsti pašaukimų, pabrėžiant, jog kunigystei pasiryžti šiandien reikia drąsos – kunigystė negarantuoja ramaus, saugaus, pagarbos pilno gyvenimo, aprūpintos senatvės. Kita vertus, pasak ganytojo, niekas negarantavo, jog ir Švč. Mergelės Marijos gyvenime nebus kančios. Tikėjimas visada reikalauja pasitikėjimo Dievu.

„Kunigystės pašaukimas – tai dovana, gaunama Dievo vardu ir dėl paties Dievo“, – sakė vakaro šv. Mišių homilijoje kun. Ričardas Doveika. Aptardamas kunigystės dieviškuosius ir žmogiškuosius aspektus, nuoširdžiai pasidalydamas savo asmeniškais patyrimais iš pašaukimo kelio, kun. R. Doveika pabrėžė, jog šiandien, kaip niekada, reikia šventų kunigų, dvasios vadovų. Tądien Šilinių atlyduose giedojo Šiluvos, Jurbarko, Kelmės parapijų chorai, Nemakščių Švč. Trejybės parapijos jaunimo choras.

Rugsėjo 13-ąją, į Ligonų, slaugytojų ir medicinos darbuotojų dieną Šilinių atlyduose Šiluvos Dievo Motinos, Ligonų Sveikatos, užtarimo melsta fizines ir

dvasines negalias kenčiantiems žmonėms, jų globėjams, slaugytojams, gydytojams, artimiesiems.

Šiluvos aikštėje priešais baziliką šv. Mišių liturgijai vadovavęs Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius sveikino koncelebruojančius vyskopus – Kaišiadorių vyskupą Joną Ivanauską, Telšių vyskupą Joną Borutą SJ, beveik pusšimtį kunigų, tarnaujančių ligonių sielovadoje, ir labai gausią piligrimų minią iš pačių įvairiausių Lietuvos kampelių – Maltos ordino pagalbos tarnybą, Paramos labdaros fondą, kelių didesnių gydymo įstaigų vadovus, medikus, įvairių šalių slaugos ligonių, specialiųjų vaikų ir senelių globos namų, neįgaliųjų pensionatų ir draugijų bendruomenių atstovus, slaugytojus, ligonių ir neįgaliųjų artimuosius, visus, kurie tądien nepabūgę rudeniško oro atvažiavo savo ligų ir kančių išbandymų, savo rūpesčių dėl sergančių ar kenčiančių artimųjų atiduoti į gydančias Viešpaties rankas. Ganytojas pakvietė visus melstis, kad ligos ir kančios kryžiai būtų nešami su Viešpačiu.

Dievo žodis pirmąkart Šilinėse buvo skelbiamas gestų kalba. Giedėjo Šiaulių Šv. Jurgio bažnyčios choras.

„Ši diena Šiluvoje išskirtinė“, – per pamokslą sakė vysk. J. Ivanauskas, paguodamas, jog visus kenčiančius, sergančius, šventą tarnavimo darbą atliekančius gydytojus, slaugytojus ypatingu būdu priglaudžia pats kenčiantis Kristus. Dažnai kenčiančio žmogaus užduodamas Jobo klausimas, kodėl šioje žemėje turi tiek vargti ir kentėti, pasak ganytojo, yra egzistencinis, giluminis, tad ir atsakymas į jį gali būti tik labai gilus, kaip gilus ir sudėtingas yra visas žmogaus gyvenimas. Šis atsakymas, ganytojo žodžiais tariant, turi kilti iš nuolankumo Dievui ir artimui – savo pastangomis atsakyti į jį žmogus negali. „Jėzus gydo, Jėzus meldžiasi, Jėzus skelbia Gerąją Naujieną“, – sakė vysk. J. Ivanauskas, drašindamas atsakymo ieškoti Jėzaus misijoje ir kančioje.

Prieš suteikdamas ganytojiškąjį palaiminimą, arkivyskupas S. Tamkevičius padėkojo visiems atvykusiems į Šiluvą ieškoti dvasinės stiprybės, paprašė ligonių, kad ir jie būtų kantrūs savo slaugytojams, artimiesiems. Dėl smarkaus lietaus šįsyk nebuvo teikiamas asmeniškąs ligonių palaiminimas visiems jo norintiems, tačiau ganytojas, pats prieidamas, palaimino neįgaliuosius vežimėliuose.

Vakaro šv. Mišiose melstasi už siekiančius išsivaduoti iš priklausomybių ir jų šeimas, prašant daugiau artimųjų gailingumo, supratingumo. Drauge su arkivyskupu Eucharistiją šventė kunigai egzorcistai. Homiliją pasakė kun. Arnoldas Valkauskas.

Rugsėjo 14-ąją su visa Bažnyčia švenčiant Šventojo Kryžiaus Išaukštinimą, Šiluvoje buvo kartu švenčiama Kultūros ir meno darbuotojų diena. Joje dėkojant Dievui už Kryžiaus šviesą ir Kristaus prisikėlimo pergalę, prašyta malonės atsaikingai kurti Dievo dovanotą pasaulį, melstasi už visus kūrėjus, tarnavusius Lietuvai ir Bažnyčiai. Pastarąją intenciją meldžiantis vakaro šv. Mišiose buvo paminėtas ir didis tautos poetas, ilgametis Kauno kunigų seminarijos rektorius prelatas Jonas Mačiulis-Maironis gimimo 150-ųjų metinių proga. Šiluvos kultūros centro salėje, kur veikia šiai progai skirta paroda, po vakaro šv. Mišių Šiluvos miestelio bendruomenė pakvietė į vakarą Maironiui atminti.

Liturgijai vadovavęs Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius sveikino gausius piligrimus – Eucharistiją koncelebravusius brolius kunigus, taip pat klausyklose patarnavusius Raseinių dekanato kunigus, Mišiose

kiek į savo išmintį ir gebėjimus. Ir šiandien meldamiesi, prašydami, kad arkivyskupas Teofilus būtų iškeltas į altorių garbę, meldsimės už dabar tarnaujančius vyskopus ir kunigus, kad jie visi būtų panašūs į Dievo tarną arkivyskupą Teofilų.“
-kgt, vr-

Kaišiadorių vyskupų viešnagė Vokietijoje

Atsiliepdami į Magdeburgo vyskupo Gerhardo Feige kvietimą, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas bei vyskupas emeritas Juozas Matulaitis pirmąjį rugsėjo savaitgalį viešėjo Magdeburgo vyskupijoje. Kaišiadorių vyskopus kelionėje lydėjo generalvikaras mons. Algirdas Jurevičius ir p. Aidmantas Bernatonis.

Kaišiadorių ir Magdeburgo bičiulystė, prasidėjusi 1992 metais, per dvidešimtmetį buvo sutvirtinta bendrais sielovadiniais bei ūkiniais projektais. Kasmet rugsėjo pradžioje Magdeburgo vyskupija organizuoja partnerystės dienas, į kurias atvyksta vyskupijų – partnerių atstovai ne tik iš Vokietijos, bet ir iš Lenkijos, Čekijos, Prancūzijos bei Lietuvos. Šių metų partnerystės diena buvo skirta susipažinti su turtinga Magdeburgo istorija. Svečiai aplankė Kultūros ir istorijos muziejuje surengtą parodą „Otonas Didysis ir Romos imperija. Imperatoriai nuo Antikos iki Viduramžių“, kurioje akivaizdus krikščionių plitimas Romos imperijoje.

Po Eucharistijos šventimo vyskupijos svečių namų koplyčioje šeiminkai organizavo išvyką autobusu apžiūrėti vėlyvosios romanikos architektūros šedevro – XI a. statyto Jerichowo vienuolyne, kuriame įsikūręs muziejus. Pakeliui į Magdeburgą svečiai apžiūrėjo istorinį Tangermiundės miesto senamiestį, aplankė nepaprastai didingą protestantų bažnyčią, o liturginę Vakarinės malda (mišparus) šventė katalikų bažnyčioje.

Sekmadienį Huysburgo benediktinų vienuolyne vyko pagrindinė Magdeburgo vyskupijos piligrimystės diena,

kurios tema „Dvasios pajudinti“ buvo susijusi su Vatikano II Susirinkimo pradžios jubiliejine sukaktimi. Po iškilmingų šv. Mišių maldininkai nesiskirstė, bet liko kartu pietauti, bendrauti, o po pietų buvo puiki galimybė dalyvauti teminėse diskusijų grupelėse bei susipažinti su Vatikano II Susirinkimo reikšme Bažnyčiai. Lietuvių atstovai dalyvavo dokumentinio filmo apie Vatikano II Susirinkimo eigą pristatyme. Buvo įdomu matyti pop. Joną XXIII, pop. Paulių VI, kitus iškilnius to meto Bažnyčios teologus, karštai diskutuojančius Susirinkimo temomis. Savo nuomonę apie Bažnyčios hierarchinę sąrangą entuziastingai gynė ir jaunasis teologas Josephas Ratzingeris, tuo metu jis buvo Kelno arkivyskupo kardinolo Josefo Fringso teologinis patarėjas.

Magdeburgo vyskupijos piligrimų šventė baigėsi bendru susitikimu po atviru dangumi ir svečių sveikinimais. Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas padėjo už kvietimą ir pasidžiaugė, jog turėjo progą pirmą kartą dalyvauti Magdeburgo vyskupijos šventėje, taip pat išreiškė norą, kad ir po vyskupų pasikeitimo Kaišiadorių vyskupijoje bičiulystė toliau tęstųsi. -kaj-

Prasidėjo naujieji mokslo metai

Kaune

Rugpjūčio 29 d. artėjančių naujųjų mokslo metų proga Kauno arkivyskupijos tikybos mokytojai bei parapijų katechetai gausiai dalyvavo šventėje, į kurią juos pakvietė arkivyskupijos Katechetikos centras. Šventė prasidėjo iškilminga Eucharistija Kauno arkikatedroje bazilikoje, vėliau tęsėsi konferencijų salėje klausantis apaštališkojo nuncijaus Baltijos šalims arkivyskupo Luigi Bonazzi pranešimo tema „Tikėjimo metai“.

Tikybos mokytojus ir katechetus Kauno arkikatedroje sveikino Eucharistijos liturgijai vadovavęs Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, kviesdamas sykiu melstis, kad Viešpats padėtų mokytojams ne tik gerai pažinti skelbiamą tikėjimą, bet ir patiems

giedojusius operos solistus – Rasą Juzukonytę ir Deividą Staponkų, vargonavusią prof. Aušrą Motuzienę, Maironiečių draugijos narius, kelių Lietuvos gimnazijų bei mokyklų moksleivius ir mokytojus, į Šiluvą nuo Dubysos pėsčiomis atkeliavusią Šv. Ignaco Lojolos kolegijos bendruomenę, taip pat meno, kultūros žmones ir visus piligrimus iš įvairiausių Lietuvos vietovių bei *Marijos radijo* klausytojus.

Šiluvoje švenčiantiems Švč. M. Marijos Gimimą, Lietuvos Krikšto 625-ąsias metines, Šventojo Kryžiaus Išaukštinimą arkivyskupas S. Tamkevičius savo homilijoje priminė, jog ikikrikščioniškoje istorijoje kryžius buvęs kančios ir mirties ženklas, krikščionims jis yra Jėzaus meilės ženklas. Ganytojas pabrėžė, jog Bažnyčia ypač vertina tuos kūrėjus, kurie savo darbais gina tiesą, gyvybę, šeimą, žmogaus orumą. Homilijoje iškelta didžiulė žmogų ugdanti geros knygos vertė, kurios nepajėgė sunaikinti ir sovietinės bei carinės prievartos sistemos. Kai kurie teatro meno pavyzdžiai sovietiniais laikais irgi buvę tarsi gaivaus vandens gurkšnis troškusiems laisvės. Persekiojama ir draudžiama sovietmečiu katalikiška spauda, netgi maldaknygės, katekizmai ugdė laisvus, tik Dievui gebančius nusilenkti krikščionis.

Po šv. Mišių tautos dainių Maironį savo koncertine programa aikštėje pagerbė ir atlaidų dalyvius pradžiugino Kauno universitetinės gimnazijos gimnazistai.

Rugsėjo 15-ąją buvo švenčiama Švč. M. Marija Sopulingoji ir minima Politikų, valdininkų, žemdirbių, verslininkų ir žiniasklaidos darbuotojų diena. Šiluvos piligrimams susitaikyti su Dievu per Atgailos sakramento malonę padėjo klausyklose patarnavę Kėdainių dekanato kunigai. Jie taip pat aukojo ir šv. Mišias, kuriose buvo meldžiamasi ypač aktualiomis šiandien Lietuvos žmonėms intencijomis. Prašyta Šventosios Dvasios šviesos artėjančiuose Seimo rinkimuose, kad juose būtų daromi Lietuvai naudingiausi pasirinkimai. Maldoje buvo užtarti visuomenės silpniausieji nariai – vienišieji, benamiai, skurstantieji.

Tądien Šiluvoje apsilankė ir pagrindinėse pamaldose dalyvavo Vilniaus ir visos Lietuvos stačiatikių arkivyskupas Inokentijus, jį lydintis sekretorius tėvas Vladimiras Seliavka, taip pat grupė LR Seimo narių, kelių ministerijų vadovai ir darbuotojai, Kauno ir Kėdainių savivaldos vadovai ir gausūs maldininkai iš įvairių Lietuvos kraštų.

Iškilmingoje Eucharistijoje melstasi už Lietuvos politikus, valdininkus ir žiniasklaidos darbuotojus, kad jie būtų atsparūs visokiems gundymams ir tarnautų vien tiesai bei teisingumui. Liturgijai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Giedojo Gargždų parapijos choras. Savo homilijoje arkivyskupas kvietė išsižiūrėti į Marijos laikyseną Kanos vestuvėse, taip pat po Sūnaus kryžiumi ir pabrėžė, jog Lietuvoje daug kas keistūsi į gera, jei jos žmonės, ypač politikai, pareigūnai, valdininkai, žiniasklaidos darbuotojai, kaip Marija, klausytų, ką kalba Dievas per sąžinę ir Evangeliją. „Šiluvos „politika“ tik viena – kad būtų garbinamas Jėzus Kristus. Jis vienintelis kelias visuomenei keistis į gera“, – sakė ganytojas. Prieš suteikdamas ganytojišką palaiminimą arkivyskupas nuoširdžiai padėjo visiems piligrimams, taip pat katalikiškai žiniasklaidai ir ypač tiems Seimo nariams, kurie nuosekliai gina gyvybę ir šeimą.

Vakare šv. Mišias Šiluvos aikštėje arkivyskupas S. Tamkevičius aukojo už žemdirbius, taip pat verslininkus, kad jie tik sąžiningai siektų pelno. Homiliją pasakė kun. Kęstutis Kėvalas. *Marijos radijo*, šiomis dienomis švenčiančio aštuntąjį gimtadienį, programų direktorius, paragino pamąstyti, ar požiūris į

verslą kuriančius žmones visada yra teisingas, ar suvokiama, kad jų kuriama vertė, kūrybiškumas pasitarnauja ir visos visuomenės gėriui. Šia proga buvo primintas žmogaus pašaukimas „eiti ir atbaigti žemę“, įdirbti ją ir save – savo dvasios sodą.

Rugsėjo 16-osios sekmadienį didieji Švč. M. Marijos Gimimo atleidai Šiluvoje baigti Palaimintojo Jurgio Matulaičio metų iškilmingu minėjimu. Bazilikoje ir Apsireiškimo koplyčioje šv. Mišias aukoję Kauno I dekanato kunigai kvietė, be savo atsivežtų prašymų, melstis drauge ir bendromis intencijomis: už Lietuvos ir pasaulio misionierius bei savanorius, už persekiojamus krikščionis. Dėkota Dievui už atlaidų malones per Šiluvos Dievo Motinos užtarimą. Iškilmingoje Eucharistijoje melsta palaimintojo Jurgio Matulaičio užtarimo.

„Šiandien dėkojame Dievui už palaimintojo Jurgio Matulaičio gyvenimą, kad galime žvelgti į jį ir dėtis į širdis jo šūkį nugalėti blogį gerumu“, – sakė liturgijos pradžioje jai vadovavęs Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Arkivyskupas sveikino Eucharistiją koncelebruojančius Vilkaviškio vyskupą Rimantą Norvilą, Telšių vyskupą Joną Borutą SJ, brolius kunigus, giedojusį Kretingos Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčios chorą, visus piligrimus, tarp jų – ir Pal. Jurgio Matulaičio draugijos narius, Vargdienių ir kitų kongregacijų seseris vienuoles.

Homilijoje Vilkaviškio vyskupas R. Norvila, remdamasis J. Matulaičio „Užrašais“, iškėlė palaimintojo meilę Bažnyčiai, svarbų žmogaus dvasios augimą, kuris prasideda nuo savęs atsižadėjimo. Homilijoje raginta iš Marijos mokytis kantrumo, kad pajėgtume likti garbingais Kristaus Bažnyčios nariais. Didieji Šilinių atleidai užbaigti šių šv. Mišių pabaigoje Švč. Sakramento pagarbinimu ir palaiminimu juo. –kait-

Švenčiausios Mergelės Marijos Ėmimo į dangų atleidai

Krekenavoje

Rugpjūčio 15 d. pagrindinėje Panevėžio vyskupijos šventovėje – Krekenavos bazilikoje – Švenčiausios Mergelės Marijos Ėmimo į dangų iškilmės Mišioms vadovavo Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Koncelebravo Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Vilniaus arkivyskupo pagalbinkas vyskupas Arūnas Poniškaitis.

Pradėdamas Mišių homiliją, arkivyskupas Sigitas Tamkevičius kalbėjo: „Susirinkome pagerbti Dievo Motinos ir paprašyti jos globos, kad savo gyvenimo kelionėje nebūtume tomis iš dangaus nužertomis žvaigždėmis (apie kurias girdėjome šiandienės iškilmės pirmajame skaitinyje), bet kad pasiektume tai, ką pasiekė Švenčiausioji Mergelė Marija“. Homilijoje paminėtas ir palaimintasis Jurgis Matulaitis, kuriam Lietuvoje skirti visi šie metai, taip pat prelado Jono Mačiulio-Maironio nesavanaudiška, dosni tarnystė Dievui ir savo krašto žmonėms. Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius atkreipė dėmesį ir į šiemet minimas Lietuvos krikšto 625 metines. „Ši sukaktis, – sakė jis, – kviečia ne tik prisiminti krikščioniškos Lietuvos kelią istorijoje. Ši sukaktis kviečia kiekvienam pasitikrinti savo tikėjimo kelią, ar jame yra aiškiai matoma Evangelijos kryptis, Švenčiausios Mergelės Marijos gyvenimo kryptis.“

Homiliją arkivyskupas baigė šiais žodžiais: „Gyvename tokioje kultūroje, kur daugiausia dėmesio skiriam tam, kad žmogus tik gerai jaustųsi, turėdamas

jį nuoširdžiai praktikuoti. Eucharistiją koncelebravo arkivyskupas L. Bonazzi, taip pat arkivyskupijos dekanai ir kunigai. Arkikatedros skliautais aukštai kilo Mišių giesmės, kurias įkvėptai giedojo Jėzuitų rektorato jaunimo choras „Exaudi“, vadovaujamas br. Eugenijaus Puzynios SJ. Šv. Mišiose melstasi ir už mokinius, mokinių šeimas, į amžinybę iškeliauvusius arkivyskupijos mokytojus.

Konferencijų salėje sveikindamas Kauno arkivyskupijos tikybos mokytojus ir katechetus arkiv. L. Bonazzi atkreipė dėmesį, jog suvokti didžiąją tikėjimo dovaną šiemet ypač skatina popiežius Benediktas XVI, paskelbęs Tikėjimo metus šiuolaikiniame pasaulyje, kur tikėjimo mažta. Pranešime, išskiriant kertines mintis, buvo aptartas Šventojo Tėvo laiškas *Porta fidei*, kuriuo skelbiami Tikėjimo metai su rūpesčiu kalbant apie didžiausią šių laikų problemą – kad Dievo nebelineka šiandienos žmonių horizonte, todėl jie vis labiau netenka savo gyvenimo krypties. „Atraskime tikėjimo džiaugsmą ir džiaugsmą perduoti tikėjimą“, – ragino arkiv. L. Bonazzi, tikindamas, jog jaunimas turi matyti laimingą, džiaugsmingą mokytoją, kurį pats Dievas pripildo meilės ir džiaugsmo. Pasak apaštališkojo nuncijaus, mokyti tikybos šiandien yra tikras iššūkis, ir kai kurie nuo jo pasitraukia, todėl mokytojams svarbu dalytis, drauge išgyventi sunkumus. Svarbu, mokant tikėjimo savo mokinius, patiems išgyventi ryšį su Dievu kaip su Asmeniu. Dievo troškimą turi kiekvienas žmogus, žino jis tai ar nežino, tiki tuo ar netiki, tad tikybos mokytojo užduotis – mokėti šį troškulį pažadinti. Pasak arkiv. L. Bonazzi, mokyti tikėjimo pačiam būnant tikėjimo vyru ar tikėjimo moterimi – štai kas atveria tinkamą perspektyvą tikybos mokytojams.

Konferencijos dalyvius pradžiugino „Vėtrungės“ pradinės mokyklos jaunieji muzikos atlikėjai. Su darbo aktualijomis, rekomenduojamomis priemonėmis mokytojus supažindino Kauno arkivyskupijos katechetikos centro vadovas Artūras Lukaševičius. Šventė baigta agape. –kait-

Panevėžyje

Rugpjūčio 31 d. Panevėžio katedroje susirinko Panevėžio miesto mokyklų direktoriai ir mokytojai, taip pat ir katechetai kartu su vyskupu pasimelsti naujų mokslo metų progą. Šv. Mišias aukojo ir tai progai skirtą pamokslą apie susikalbėjimo su jaunu reikalingumą pasakė Panevėžio vysk. Jonas Kauneckas. „Visiems skaudu, kai nerandam kalbos su jaunu žmogumi, o šis nueina klystkeliais“, – sakė vyskupas. Jis atkreipė dėmesį, kad Amerikoje domėtasi, kodėl dalis žmonių neranda vietos gyvenime. Tyrimams buvo išleisti keli milijonai. Jiems vadovavęs Henry Clay Linkas apklausė per dešimtį tūkstančių žmonių. Rezultatai sukrėtė profesorių. Paaiškėjo, kad tie, kurie sąmoningai tiki, meldžiasi, yra kelis kartus laimingesni už negyvenančius tikėjimu. Tų rezultatų paveiktas jis tapo tikinčiu. Profesorius išleido knygą „Grįžimas į religiją“, kurioje rašo: „Didžiausią kvailystę padaro žmogus, kai proto vardu atsisako tikėjimo. Tuomet atsiduoda šundaktarių psichologų, burtininkų, horoskopų įtakai. Ir dar baisiau, tampa alkoholio, narkotikų, sekso aukomis.“ Pabaigoje vyskupas priminė šių dienų mokytojų pagrindinį uždavinį – padėti jaunimui atskirti gėrį nuo blogio. Po Mišių parapijos salėje vyko nuotaikinga agapė. Rugsėjo 1-ąją Panevėžio katedroje bei kitose miestų ir miestelių bažnyčiose taip pat buvo meldžiamasi su atskirų mokyklų mokytojais ir moksleiviais bei už juos, prašant Dievo palaimos naujiems mokslo metams. –kad-

Kryžiai dvyniai teroro aukoms Amerikoje atminti

Minint 2001 m. rugsėjo 11 d. teroristinių pasikėsinimų JAV vienuoliktąsias metines, Kryžių kalne pastatyti kryžiai dvyniai. Rugsėjo 11 d. Šiaulių katedroje aukodamas šv. Mišias Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis homilijoje atkreipė dėmesį į tai, kad teroristų išpuolį lydėjo bandymai blogį nugalėti blogiu: tankais, ginklais, kalėjimais. Nepavyko. Gyvendami Palaimintojo Jurgio Matulaičio metais mes mokomės, kad blogį galima

daug pinigų ir malonumų. Pramogos, sportas, alus ir ne tik jis bando užimti žmonių protus ir širdis, nepaliekama vietos ryšiui su Dievu ir atsakomybei už visus žmones. Nėra lengva gyventi tikėjimu, kai mus supanti aplinka darosi vis labiau abejinga dvasinėms vertybėms. Todėl tikėjimo kelionėje labai svarbu, kad keliautume ne vieni. Švenčiausioji Mergelė Marija yra mūsų bendrakaišė ir vadovė.“

Ketvirtadienį, rugpjūčio 16-ąją, buvo švenčiama Kunigų, pašvęstojo gyvenimo, ministrantų ir procesijos dalyvių diena. Mišioms vadovavo ir pamokslą, kviesdamas tiek pašvęstuosius asmenis, tiek pasauliečius vėl iš naujo ir iš esmės atsigręžti į Dievą, pasakė Panevėžio vysk. Jonas Kauneckas. Pasiremdamas rašytojo Georges'o Bernanoso ir prof. Walterio Nicko svarstymais, jis akcentavo, jog svarbiausia gyvenimo užduotis yra radikaliai atsigręžti į Dievą. Ganytojas retoriškai klausė, kodėl Marija yra labiausiai palaiminta. Ogi todėl, kad ji labiausiai buvo atsisukusi į Dievą. Pavyzdžiu jis išskėlė šv. kun. Joną Vianėjų. Pamokslininkas pabrėžė, kad šis šventasis Prancūzijoje bedievybės klestėjimo ir proto garbinimo amžiuje savo pasišventimu Dievui padarė stebuklus, paliudydamas, kad ne vien protas yra pagrindinis prasmingo gyvenimo kriterijus. Po Mišių prie sudegusios senosios klebonijos mūrų buvo atidengta didinga Maironio atminimui skirta lenta. Maironis šioje klebonijoje gyveno kaip tik prieš Lietuvos Nepriklausomybės atgavimą 1915–1918 metais. Rugpjūčio 17 diena buvo skirta katechetams, 18-oji – pranciškonams pasauliečiams, 19-oji – šeimoms, 20-oji – ligoniams. Rugpjūčio 21-ąją atleidai užbaigti Jaunimo diena.

–kad, lk-

Pivašiūnuose

Rugpjūčio 14–22 d. Pivašiūnuose, svarbiausioje Kaišiadorių vyskupijos piligrimystės vietoje, vykę Žolinės atleidai sutraukė gausiai maldininkų. Pagrindinę atleidų dieną, rugpjūčio 15-ąją, melstasi už Lietuvos žemdirbius.

Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas prieš šv. Mišias pasveikino į atlaidus atvykusius maldininkus, taip pat visus tikinčiuosius, kurie dalyvauja pamaldose naudodamiesi televizija ir radiju, bei pristatė svečius: Telšių vyskupą Joną Borutą SJ, Vilkaviškio vyskupą emeritą Juozą Žemaitį MIC, Kaišiadorių vyskupą emeritą Juozą Matulaičių, Magdeburgo vyskupo atstovą kun. Thomą Krieselį, taip pat atvykusius į Pivašiūnus švęsti Dievo Motinos Marijos Ėmimo į dangų iškilmės Lietuvos Respublikos Seimo ir Vyriausybės narius – žemės ūkio ministrą Kazimierą Starkevičių, Alytaus rajono savivaldybės merą Algirdą Vrubliauską bei kitus vyskupijos ribose esančių savivaldybių atstovus – merus.

Kaišiadorių vyskupas kvietė tikinčiuosius kartu melstis už Lietuvos žemdirbius, taip pat melsti pal. Jurgio Matulaičio užtarimo, šiemet minint Palaimintojo metus, bei širdžių atvirumo priimti prasidėsiančius Tikėjimo metus. Šv. Mišių liturgijai vadovavo ir pamokslą sakė Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, giedojo jungtinis vyskupijos parapijų choras, liturgijai patarnavo Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos auklėtiniai.

Per Žolinės aštuondienį melstasi įvairiomis intencijomis: už šeimas, dvasininkus ir vienuolius bei melsta pašaukimų į dvasinį luomą, už ligonius ir Caritas darbuotojus, už tikybos mokytojus ir visus pedagogus, už vaikus ir jaunimą, už parapijas ir bendruomenes.

Rugpjūčio 20-ąją melsta, kad Dievo tarnas arkivyskupas Teofilus Matulionis, Kaišiadorių vyskupas, būtų paskelbtas šventuoju. Šiais metais minima Dievo

tarno mirties jubiliejinė 50 metų sukaktis. Šią dieną minėjimo iškilmės vyko Kaišiadorių katedroje; minėjimui vadovavo Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, dalyvavo ir šv. Mišias aukojo Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas ir Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, apaštališkasis nuncijus Lietuvoje arkivyskupas Luigi Bonazzi, kiti Lietuvos vyskupai.

Paskutinę atlaidų dieną, minint Švč. Mergelę Mariją Karaliene, į Pivašiūnus rinkosi Rožinio maldos mylėtojai – Gyvojo rožinio ir Marijos legiono nariai; šv. Mišioms vadovavo Kaišiadorių vyskupas. Užbaigdamas Žolinės atlaidus Pivašiūnuose Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas padėkojo šios parapijos klebonui mons. Vincui Baubliui, pasirūpinusiam šių iškilmių – atlaidų organizavimu, kurijos ir pastoracinių centrų darbuotojams ir savanoriams, vyskupijos jaunimui, choristams, liturgijos patarnautojams ir visiems, kurie prisidėjo organizuojant atlaidus.

-kgt-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Rugsėjo 9 d. Vilniaus arkivyskupijos kurijoje vyko Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis susirinkimą pradėjo malda. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius mons. Žydrūnas Vabuolas pristatė kunigų rengimo institucijoje prasidėjusius mokslo metus, kunigus kvietė į parapijas atvykstančius klierikus jų praktikų metu labiau įtraukti į tarnystes, laiku informuoti seminarijos vadovybę apie praktikantų veiklą. Pašaukimų ugdymas ne tik visos Bažnyčios bendruomenės rūpestis, visi nariai turi pastebėti klierikų motyvaciją, aktyvų, geranorišką dalyvavimą pastoracijoje.

Kardinolas atkreipė dėmesį, kad kai kurios parapijos išugdo daug pašaukimų, o kitose net per daugelį metų neatsiranda jokio kandidato, nes stinga pasiaukojančios, džiaugsmingos tarnystės pavyzdžių. Kunigams svarbu nepristigti misionieriškos dvasios, noro prakalbinti žmones, ieškoti jų įvairiose gyvenimo situacijose. Ganytojas pabrėžė, kad reikia didesnę dėmesį sielovadoje skirti jaunimui ir numatyti veiklos kryptis. Būtinai ryšys su jaunais žmonėmis. Vis ryškėja tendencija, jog reikia papildomos katechezės tiems, kurie švenčia sakramentus. Tikintiesiems reikia eiti į dialogą su šiuo pasauliu, su netikinčiais žmonėmis, kalbėtis, klausyti jų argumentų, parodyti Bažnyčios geranoriškumą, atvirumą. Jei kunigas neaprupia pastoracijos darbų – svarbu jam drąsiau remtis katechetų tarnyste ir drauge ieškoti kandidatų, padrašinti jaunos žmones rinktis šį kelią. Ypač ateinančiais Tikėjimo metais atkreiptinas dėmesys į tikėjimo ugdymą, reikia rengti daugiau piligriminių kelionių į Romą, į Šventąją Žemę, į Vilniaus katedrą, prie šv. Kazimiero relikvijų, į Aušros Vartų Gailestingumo Motinos šventovę.

Vilniaus Šv. Teresės bažnyčios klebonas ir Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos koplyčios rektorius mons. Jan Kasiukevič pristatė šių metų Gailestingumo Motinos atlaidų, kurie vyks lapkričio 11–18 d., temą „Laiminga įtikėjusi“. Tikėjimas ir gailestingumas – Dievo dovana ir užduotis, kuri įpareigoja neuždaryti gautų malonių, bet tapti Viešpaties bendradarbiais šių dienų pasaulyje ir kitiems skelbti apie tikėjimą.

Kitas kunigų susirinkimas prasidės iškilmingomis Mišiomis Vilniaus arkikatedroje spalio 11 d. pradedant Tikėjimo metus, kurie Romoje skelbiami popiežiaus Benedikto XVI.

nugalėti tik gerumu. Kalbėdamas apie pasaulio prekybos centro pastatus dvynius, Šiaulių ganytojas darė aliuziją į dvi šeimą saugančias kolonas – tėvą ir motiną. Jei į jas pasikėsinama, sudūžta vaikų likimai.

Po Eucharistijos šventimo vyкта į Kryžių kalną, kur Šiaulių vyskupas pašventino abejose pagrindinio tako pusėse pastatytus kryžius dvynius. Malda, susikaupimas, žuvusiųjų minėjimas sukūrė liūdną, kartu iškilmingą ir viltingą nuotaiką. Vysk. E. Bartulis prisiminė, kaip pats, lankydamasis Niujorke, vaikščiojo po prekybos centrus – dvynius, todėl skaudžiai išgyveno įvykusių tragediją. Kryžių dvynių sumanytojas, LR Seimo narys dr. Egidijus Vareikis pakartojė Rudolpho Giuliani knygoje „Lyderis“ išsakytas mintis apie rugsėjo 11-osios teroro aktą, apie klastą, nuodėmę, apgavystę. Pagrindinis teroro tikslas – sukelti baimę. Seimo narys prisiminė ir kovas už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, kai baimėi nepasiduota. Minėjime dalyvavo ir JAV ambasados Lietuvoje atstovai. Kryžių statymo akcija, jų teigimu, leido suprasti, jog ir čia, Lietuvoje, amerikiečiai turi draugų. Kryžius dvynius projektavęs skulptorius ir dizaineris Vilius Puronas pažadėjo, jog jie, nors ir mediniai, tikrai stovės daugiau nei 100 ar 200 metų. -irat-

Caritas konferencija Panevėžyje

Rugpjūčio 30 d. Šv. Juozapo globos namuose Panevėžyje vyko konferencija „Bendruomenės vaidmuo teikiant socialinės globos paslaugas“. Konferencijos tikslas – stiprinti bendruomenės vaidmenį, organizuojant socialinių paslaugų (socialinės globos) teikimą institucijose – organizacijose ir minint 2012-aisiais Europos aktyvaus senėjimo ir kartų solidarumo metus. Konferencijos atidaryme sveikinimo žodžius tarė LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovas Artūras Kučikas. Konferencijoje jis taip pat skaitė pranešimą „Bendruomenių vaidmuo visuomenės gyvenime, t. y. jų galimybės, ribos, perspektyvos“. Viešnia iš Rygos Vineta Ritova

kalbėjo apie bendruomenės įtaką socialiniam darbui ir socialinio darbo įtaką bendruomenei. Ieva Pelkutė išsakė savo požiūrį į meno įtaką bendruomenei ir jos sveikatai. Po pertraukėlės *Marijos radijo* direktorius kun. dr. Kęstutis Kėvalas svarstė, kas bendro yra bendruomenėje. Mažeikių rajono vaikų našlaičių ir senelių globos namų direktorė Birutė Vaitkienė gvildeno kartų solidarumo klausimą. Ilona Veronika Klimantavičienė iš Kauno pabrėžė, kad bendruomenė – tai neišsenkamas išteklius. Po to vyko darbas grupėse. Konferencija baigėsi plenariniu posėdžiu aptariant konferencijos darbo rezultatus.

Kun. Kęstutis Kėvalas, svarstydamas apie bendruomeniškumo programą ateičiai, sakė, kad svarbiausia įtvirtinti tikėjimą kaip bendrystės pagrindą. Kultūra išsikvepia be tikėjimo, nes kultas yra kultūros lopšys. Būtina ugdytis gebėjimus būti ir dirbti su kitais. Ir trečias dalykas – pripažinti kitą kaip kitonišką. Pasak Jūratės Matiukovienės, *Caritas* federacijos projektų vadovės, ši konferencija yra projekto „Modernus šeimos ir darbo įsipareigojimų derinimas“ tęsinys. Ši karta yra „sumuštinio“ karta, įsprausta tarp senų tėvų ir auginamų mažų vaikų. O sykiu dar reikia būti ir gerais darbuotojais. Šis projektas – tai laiko ženklų skaitymas. Į kvietimą savanoriauti prieš trejus metus atsiliepė apie 80 žmonių. Mokymuose per pusę metų jų liko iki 60. Visi sutiko skirti savo laiko, kad padėtų šalia esantiems. –kad-

Padėkos už laisvę diena

Paskutinį vasaros sekmadienį, rugpjūčio 28-ąją, Katalikų Bažnyčia Lietuvoje dėkojo už laisvę, šventė Padėkos už laisvę dieną. Šiaulių vyskupijoje puoselėjama graži tradicija minėti Laisvės dieną sueigose. Jose paprastai dalyvauja vietinės valdžios atstovai, Seimo nariai, buvę tremtiniai, sąjūdiečiai, kovotojai už laisvę, katalikiškųjų organizacijų nariai. „Renkamės, kad patvirtintume dvasios stiprybę ir norą, kad Lietuva liktų nepriklausoma“, – sakė Seimo narys, Sąjūdžio tarybos pirmininkas Rytas Kupčinskas.

Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas

Rugsėjo 18 d. Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijoje vyko kasmėnesinis Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas. Jo pradžioje į susirinkusius kunigus ir seminaristus kreipėsi Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Jis visus pasveikino ir vadovavo bendrai maldai, po kurios pristatė tos dienos susirinkimo temą ir viešias – iš Kauno atvykusias Katalikų evangelizacijos centro koordinatorės.

Susirinkimo metu atvykusios viešnios – ses. Celestina OSB ir Lina – išsamiai pristatė „Alfos“ kurso atsiradimo istoriją, jo tikslus ir uždavinius, pasidalijo patirtimi, gausia sukaupta tokio evangelizavimo būdo metodine medžiaga, atsakė į joms pateiktus klausimus.

Savo patirtimi dalijosi ir Telšių vyskupo vikaras, Klaipėdos dekanato dekanas, Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės parapijos klebonas kun. Vilius Viktoravičius, nes jo vadovaujamoje parapijoje „Alfos“ kurso programa jau yra intensyviai vykdoma. Jis patvirtino šio metodo sėkmingumą bei reikalingumą padedant žmonėms geriau suprasti, kas yra Dievas, ir atsakyti į daugybę kylančių klausimų apie tikėjimą, tikėjimo praktiką ir panašius dvasinius dalykus.

Po pristatymo į susirinkusiuosius kreipėsi Telšių vyskupas J. Boruta SJ ragindamas klebonus apmąstyti, kaip parapijose pagyvinti evangelizavimo darbą, kad būtų galima pasiekti netikinčius ir atšalusius nuo tikėjimo parapijų žmones. Taip pat Telšių ganytojas priminė, jog Tikėjimo metai bus pradėti Telšių katedroje iškilmingomis šv. Mišiomis spalio 11 d., o visose vyskupijos parapijose – spalio 14 d. Ganytojas visus taip pat kvietė spalio 7 d. atvykti į Žemaičių Kalvarijos šventovę, kur 12 val. iškilmingomis šv. Mišiomis bus minimos 6-osios Krikščioniškų Šeimų Karalienės paveiklo karūnavimo popiežiškosiomis karūnomis metinės.

12 val. Telšių katedroje Telšių vyskupas J. Boruta SJ su vyskupijos kunigais laikė šv. Mišias. Pamokslo metu ganytojas komentavo tos dienos Šv. Rašto skaitinius, kalbėjo apie evangelizavimo būtinybę ir sunkumus bei drąsino kunigus su pasitikėjimu imtis sunkios, bet kilnios misijos dėl Dangaus Karalystės ir žmonių amžinosios laimės.

Po šv. Mišių, kaip ir kiekvieno mėnesio 18 dieną, buvo meldžiamasi Telšių katedros kriptoje prie Dievo tarno, tikėjimo kankinio vysk. V. Borisevičiaus kapo, prašant, kad jis būtų iškeltas į altorių garbę.

-kasab-

Mirė mons. Petras Kuzmickas (1910–2012)

Rugsėjo 10 d. mirė Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros altaristas mons. Petras Kuzmickas. Mons. Petras Kuzmickas gimė 1910 m. lapkričio 7 d. Kraušiškių kaime, Vaškų parapijoje, Jurgio ir Anastazijos (Židonytės) Kuzmickų šeimoje. Mokėsi Kriaušiškių pradžios mokykloje ir Linkuvos gimnazijoje. 1930 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją. Kunigu iššventintas vysk. Juozapo Skvirecko 1935 m. birželio 15 d. Kauno arkikatedroje.

Darbavosi: 1935–1941 m. Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaru, 1941–1942 m. sausio mėn. Kupiškio parapijos vikaru, 1942 m. sausio mėn.–1943 sausio mėn. Kriklnų parapijos klebonu, 1943–1945 m. Smėlynės para-

pijos klebonu, 1943–1946 m. Zarasų gimnazijos kapelionu, 1944–1946 m. Zarasų parapijos vikaru, 1944–1946 m. Zarasų dekanato dekanu, 1946–1947 m. Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos dėstytoju, prefektu, 1947 m. sausio mėn. – paskirtas pavaduoti kun. Antaną Grigaliūną einant Rozalimo klebono ir Šeduvos vicedekano pareigas. 1947 m. vasarį areštuotas ir išvežtas iš Rozalimo. Nuteistas 5 metams.

1947–1953 m. Vorkutos lagerio tremtinys; 1953–1967 m. Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos administratorius; 1953–1965 m. Utenos dekanato dekanas, 1967–1969 m. Panevėžio katedros parapijos altaristas, 1969–1972 m. Salamiesčio parapijos klebonas, 1972–1980 m. Pakruojo parapijos klebonas ir Šeduvos dekanato dekanas, 1980–1983 m. Salamiesčio parapijos klebonas, 1983–2002 m. Smilgių (Panevėžio r.) parapijos administratorius; 1984–1997 m. Šeduvos dekanato dekanas, 1991–1997 m. Šeduvos dekanato *Caritas* dvasios tėvas, 1992–2002 m. Panevėžio vyskupijos pastoracinės komisijos narys, 1997–2002 m. Krekenavos dekanato dekanas; 2002–2012 m. Panevėžio katedros parapijos altaristas.

1993 m. popiežiaus Jono Pauliaus II pakirtas Jo Šventenybės kapelionu. 2010 m. birželio mėn. mons. Petrą Kuzmicką Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje su deimantiniu kunigystės jubiliejumi ir 100-uju gimtadieniu pasveikino Lietuvos kunigai ir apaštališkasis nuncijus arkiv. Luigi Bonazzi.

Rugsėjo 10 d. Panevėžio katedroje buvo aukojamos šv. Mišios, kurioms vadovavo Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, kartu meldėsi 18 kunigų, procesijos dalyviai ir gausiai susirinkę tikintieji. Šv. Mišias gedulinių liturginių valandų himnu pradėjo Katedros choras. Per pamokslą vyskupas Jonas Kauneckas dalijosi savo pastebėjimais apie monsinjoro Petro gyvenimą, sakydamas, jog jis primenąs tą ilgą 42 km maratono bėgimą, o čia – šimtas dveji metai, stengiantis būti visų tarnu. Po šv. Mišių monsinjoro karstas išlydėtas į Smilgių Šv. Jurgio bažnyčia.

Rugsėjo 12 d. laidotuvių šv. Mišiose dalyvavo apie 40 kunigų, daug tikinčiųjų. Per pamokslą vyskupas Jonas Kauneckas labiausiai norėjo padėkoti monsinjorui už sielos jaunystę: „Blaškomas po Lietuvą neprarado to jaunystės idealizmo... Jaunas tas, kuris viskam ryžtasi, jaunas tas, kuris viską nugali, jaunas tas, kuris nepraranda vilties, kuris tikisi gražesnių dienų. Tu niekada nepraradai vilties, niekada nenumojai ranka“, – sakė ganytojas.

Po šv. Mišių Subačiaus parapijos klebonas kun. Albertas Kasperavičius pasidalijo savo liudijimu apie monsinjoro Petro Kuzmicko kunigišką pavyzdį: „Kun. Petras visą gyvenimą buvo kaip ta žvakė, kuri degė iki paskutinio atodūsiu. Žvakė tiesi, nuo kurios yra ir šviesu, ir ramu, ir tvirta šalia esantiems žmonėms.“ Prie kapo Smilgių parapijos Pastoracinės tarybos narys p. Vladas Vaitkevičius dalijosi prisiminimais iš laikotarpio, kai monsinjoras beveik 20 metų buvo Smilgių parapijos administratoriumi (1983–2002 m.). Žodį tarė tremtinys, dažnai kalbėdavęsis su savo likimo draugu apie to meto patirtis, partizaninio judėjimo dalyvis, Panevėžio rajono meras Povilas Žagunis.

Mons. Petras Kuzmickas palaidotas Smilgių Šv. Jurgio bažnyčios šventoriuje.

-P-

Sueigos turi savas tradicijas. Šiauliuose renkamas prie Sukilėlių kalnelio Padėkos už laisvę dienos išvakarėse. Kelmėje sueiga vyksta ankstų sekmadienio rytą miesto aikštėje. Tytuvėnuose susitikimo vieta – šalia bažnyčios, iš kur maldininkai dalyvauja Padėkos ir vilties žygyje pėsčiomis į Šiluvą. Šiaulių ganytojas kiekvienais metais prie Katedros pasitinka nuo Sukilėlių kalnelio iškilminga eiseną Šiaulių gatvėmis ateinančius sueigos dalyvius, aukoja šv. Mišias. Padėkos už laisvę dieną Jo Ekscelencija susitinka su kelmieškiais, vadovauja žygiui iš Tytuvėnų į Šiluvą. Sueigose bei žygyje kiekvienais metais dalyvauja TFP (*Tradition, Family, Property* – Tradicija, šeima, nuosavybė) organizacijos nariai, atvykstantys iš įvairių šalių. Šiais metais TFP organizacijos delegatai atvyko iš Prancūzijos, Milano, Brazilijos, Čilės, Amerikos, Rumunijos, Vokietijos, Baltarusijos, Maskvos. Visuomet su dėkingumu prisimenamas šio organizacijos palaikymas ir reali pagalba Lietuvai siekiant nepriklausomybės. Jų dėka pasaulyje buvo surinkta 5 milijonai parašų už Lietuvos laisvę. Tuomet ir dabar, Šiaulių miesto garbės piliečio, sąjūdiečio Alberto Griganačiaus teigimu, jie moko gyventi taip, kaip Kristaus Evangelijoje. „Ypač tikintieji džiaugiasi organizacijos narių iškilmingai, pagarbiai nešama Fatimos Dievo Motinos statula. Lietuva yra puolama visų blogybių, apie kurias Fatimoje apsireiškusi piemenėliams kalbėjo Dievo Motina. Patys negalime nuo jų išsivaduoti, reikia Švč. Mergelės Marijos pagalbos“, – kalbėjo Kelmėje šiuo metu gyvenantis už TFP organizacijos veiklą Lietuvoje atsakingas advokatas Renato Murta de Venscales. Laisvės dienos minėjime daug minčių išsakyta apie laisvę. „Dėkodami Dievui už laisvę suprantame, kad ne viskas pasiekta... Pirmiausia laisvę reikia įtvirtinti savo širdyje“, – sakė Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ per pamokslą vadovaudamas šv. Mišių aukai Šiluvoje. Koncelebravo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis ir Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ.

-irat-

Benediktas XVI Libane

(KAI, KAP) Rugsėjo 14–16 d. Benediktas XVI lankėsi Libane. Ši 24-oji jo pontifikato užsienio kelionė buvo sudėtinga tiek politiniu, tiek religiniu požiūriu: Artimųjų Rytų regiono šalyse „arabų pavasaris“ reiškiasi stiprėjančia radikalių islamistų grupuočių įtaka. Libanas šiame regione išsiskiria tolerancija ir religijos laisve. Iš 4 mln. gyventojų krikščionys sudaro beveik 40 proc., tačiau jų skaičius nuolat mažėja. Popiežius daug kartų kartojo paguodos ir pastiprinimo žodžius įvairių konfesijų krikščionims, ragindamas neemigruoti iš tėvų žemės. Libane gyvena 18-kos konfesijų ir religijų išpažinėjai, todėl popiežius ypač akcentavo ekumeninį ir tarpreliginį dialogą. Dauguma musulmonų, taip pat radikalaus *Hezbollah* judėjimo nariai palankiai priėmė Šventąjį Tėvą. Sunitų didysis muftijus patikino popiežių: musulmonai nori, kad krikščionys liktų gyventi Artimuosiuose Rytuose. Papildomų neramumų ir musulmonų protesto akcijų popiežiaus vizito dienomis taip pat sukėlė Kalifornijoje sukurtas ir internete paviešintas filmukas „Musulmonų nekaltumas“.

Taikos piligrimas

Lėktuve vykusioje spaudos konferencijoje Benediktas XVI pasmerkė fundamentalizmą, pavadindamas jį „religijos iškraipymu“. Paklaustas apie „arabų pavasarį“ popiežius minėjo pozityvų demokratijos troškimo aspektą, tačiau drauge išpėjo dėl visoms revoliucijoms gresiančio neapykantos skatinimo pavojaus. Sveikinimo žodyje oro uoste Benediktas XVI gyrė libaniečių rodomą taikaus sambūvio pavyzdį, tačiau drauge išpėjo, kad visuomenėje esama pusiausvyra labai trapi, reikia išmintingo palaikymo. Jis pabrėžė, kad atvyko kaip taikos piligrimas, simboliškai turėdamas mintyje visas Artimųjų Rytų šalis. Libano prezidentas krikščionis maronitas Michelis Suleimanas sveikinimo žodyje

priminė, jog Libane Jėzus įvykdė pirmąjį stebuklą Kanos vestuvėse.

Apaštališkojo paragavimo gairės

Rugsėjo 14 d. popietę Harisos Šv. Pauliaus graikų katalikų (melkitų) bazilikoje buvo iškilmingai pasirašytas apaštališkasis paraginimas *Ecclesia in Medio Oriente*. Dokumentas pasirašytas netoli monumentalių, iš tolo aukštumose matomos Marijos statulos. 20 km šiauriau nuo Beiruto esantis Harisos miestelis yra visame Artimųjų Rytų regione garsiausia piligrimystės vieta, čia atvyksta melstis ne tik krikščionys, bet ir musulmonai. Libano krikščionys išvelgia Marijos provaizdį Senojo Testamento Giesmių giesmės mylimojoje iš Libano.

Pabrėždamas, kad dokumentas pasirašomas Kryžiaus Išaukštinimo šventės dieną, popiežius ragino švęsti pergalę: meilės prieš neapykantą, atleidimo prieš kerštą, nuolankumo prieš puikybę, vienybės prieš susiskaldymą. Jis taip pat kalbėjo apie Artimuosiuose Rytuose gyvenančios krikščionių mažumos sunkumus. Benediktas XVI pabrėžė, kad dokumente raginama puoselėti tikėjimu į vieną Dievą Kūrėją grindžiamą dialogą tarp religijų, taip pat krikščionių ekumenizmą: „religijų sambūvis nėra utopija“. Dokumentu siekiama iki galo įgyvendinti religijos laisvės principą, krikščionys neturi būti laikomi antrarūšiais piliečiais. Raginama imtis konkrečių priemonių siekiant sustabdyti krikščionių emigraciją.

Melkitų patriarchas Gregoire II Laham sveikinimo kalboje nukrypo nuo anksčiau paviešinto kalbos teksto, sušvelnindamas raginimą, kad Šventasis Sostas pripažintų Palestinos valstybę. Vatikano poziciją izraeliečių ir palestiniečių konflikte patriarchas pavadino drąsiu teisingumo aktu. Vėliau, sekmadienį, paraginimas *Ecclesia in Medio Oriente* buvo paskelbtas oficialiai.

Vatikano atstovas žiniasklaidai informavo, kad nors kelionės programoje buvo numatytos Mišios apaštališkojoje nunciatūroje, popiežius nusprendė vykti į netoli nuo nunciatūros esančią Dievo Motinai dedikuotą šventovę ir ten vykusioje liturgijoje Marijai paaukojo Libano ir visų Artimųjų Rytų krikščionis.

Susitikimai su politikais ir musulmonų vadovais

Apie 30 km nuo sostinės Baabdoje prezidento rezidencijoje Benediktas XVI bendravo su prezidentu Micheliu Suleimanu (maronitu), parlamento pirmininku Nabih Berri (šiitu) ir premjeru Nagibu Miqatim (sunitu). Prezidentūra iš anksto ragino vietos gyventojus pasveikinti popiežių kelyje iš apaštališkosios nunciatūros Harisoje į prezidento rūmus. Prie prezidento rūmų Benediktas XVI palaimino pasodintą kedro medelį – Libano simbolį.

Po pokalbių su politiniais vadovais Benediktas XVI susitiko su didžiausių šalies musulmonų (sunitų, šiitų ir alavitų), taip pat druzų bendruomenių atstovais. Musulmonų vadovai, paminėję juos įžeidusį filmą apie pranašą Mahometą, dėkojo Apaštala Sostui už religijos simbolių gynimą. Pasak Vatikano atstovo žiniasklaidai kun. Federico Lombardi SJ, ypač svarbus buvo per susitikimą išsakytas sunitų didžiojo muftijaus Mohamedo Rashido Kabbani patikimas: musulmonai nori, kad krikščionys liktų gyventi Artimuosiuose Rytuose; krikščionių buvimas laiduoja regiono daugiakultūrį turtingumą.

Prezidento rūmuose vyko Benedikto XVI susitikimas su valstybės institucijų atstovais, diplomatinio korpusu, religinių bendruomenių vadovais ir kultūros pasaulio atstovais. Jame dalyvavo apie 500 žmonių. Popiežius ragino puoselėti brolybę ir pabrėžė, kad Libano rodomo taikaus sambūvio pavyzdžio dabar labiausiai reikia. Visuomenės darną laiduoja pagarba

kiekvienam asmeniui ir pagarba gyvybei. Tikrąją laisvę laiduoja širdies atsivertimas, atmetant kerštą, pripažįstant savo kaltes ir atleidžiant.

Benediktas XVI armėnų katalikų patriarchate, Dievo Motinos vienuolyne, pietavo su Libano patriarchais bei vyskupais. Popiežius pavedė Dievui per amžius daug išbandymų patyrusią armėnų bendruomenę.

Žinia jaunimui

Antroji vizito diena baigėsi Šventojo Tėvo susitikimu su Libano ir Artimųjų Rytų jaunimu. Prie maronitų patriarcho rezidencijos Bkerke susirinko apie 16 tūkst. jaunuolių. Benediktas XVI ragino Libano jaunimą išlikti ištikimą Dievui, mylėti Artimuosius Rytus ir nepalikti tėvynės. Popiežius pasveikino taip pat musulmonų jaunimą, ragindamas juos kartu su krikščionimis kurti tėvynę. Ypač šiltai pasveikino iš Sirijos atvykusius jaunuolius. Benediktas XVI pavedė Libano ir Artimųjų Rytų jaunimą Dievo Motinos ir palaimintojo Jono Pauliaus II (pasak jo, jį čia atvedusio) užtarimui. Popiežius atvežė dovanų jaunuoliams arabų kalba išleistą katekizmą *YouCat*.

Mišios Beirute

Paskutinę vizito dieną Benediktas XVI šventė Mišias Beirute, jose dalyvavo 350 tūkst. žmonių. Mišios vyko *Waterfront* teritorijoje, supiltoje iš per pilietinį karą (1975–1990) sugriautų namų skaldos. Tai buvo visos kelionės kulminacinis momentas. Mišiose dalyvavo įvairių konfesijų ir apeigų krikščionys, taip pat musulmonai. Eucharistija buvo švenčiama prancūzų, arabų ir lotynų kalbomis, maldavimai skambėjo armėniškai, angliškai ir graikiškai. Drauge su popiežiumi celebravo daugiau kaip 300 vyskupų, dalyvavo šalies prezidentas ir kiti valdžios atstovai. Benediktas XVI homilijoje priminė, kad Bažnyčios ir krikščionio pašaukimas yra Jėzaus pavyzdžiu tarnauti kitiems, tarnau-

ti taikai pasaulyje. Besibaigiant Mišioms popiežius asmeniškai įteikė apaštališkojo paraginimo *Ecclesia in Medio Oriente* tekstą patriarchams bei vyskupams (tarp jų Turkijos ir Irano vyskupų konferencijų pirmininkams), taip pat kai kuriems dvasininkams ir vienuoliams. Prieš Viešpaties Angelo maldą popiežius dar kartą ragino užtikrinti taiką Artimuosiuose Rytuose, tarpvalstybiniu tarpininkavimu užbaigti smurto veiksmus Sirijoje, gerbiant žmogaus orumą, jo teises bei religiją.

Paskutinis kelionės programos punktas buvo ekumeninis susitikimas Antiochijos sirų apeigų katalikų patriarchate Charfete. Į jį atvyko ortodoksų patriarchai, vyskupai ir kiti hierarchai, taip pat kitų Rytų Bažnyčių ir protestantiškųjų konfesijų bendruomenių vadovai. Popiežius akino nestabiliais ir prievartą išgyvenančiais laikais teikti autentišką vienybės liudijimą.

Per pastaruosius 8 dešimtmečius krikščionių Libane sumažėjo nuo 54 iki 40 proc. Šalyje gausiausia maronitų bendruomenė, šiai vienybėje su Roma esančiai Rytų Bažnyčiai priklauso apie ketvirtadalis iš beveik 4 mln. Libano gyventojų. Antra pagal gausumą yra graikų ortodoksų bendruomenė. Mažesnes bendruomenes sudaro melkitų katalikai, armėnų ortodoksai, armėnų katalikai, sirų ortodoksai, sirų katalikai, asirai, chaldėjai, protestantai, koptai ir Romos katalikai.

Baigdamas trijų dienų kelionę popiežius atsisveikinimo kalboje kvietė tęsti dialogą tarp religijų: pasaulis galėjo matyti, „kaip krikščionys ir musulmonai susivienija, švęsdami taiką“. Jis ragino libaniečius toliau puoselėti religinių tradicijų įvairovę ir vengti to, kas trukdo santarvei. Benediktas XVI taip pat dėkojo Libano vyriausybei, 2010 m. įstatymu įtvirtinusiai Apreiškimo Marijai šventę, minimą kovo 25 d.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

vysk. Gintaras Grušas
kun. Ričardas Doveika

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 730 egz.

ISSN 1392-6098

© 2012, „Bažnyčios žinios“